

MIASTO PORĘBA

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA PORĘBA

CZĘŚĆ A

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO

Zapisy zawarte w niniejszym dokumencie stanowią elementy Studium, które wymagały aktualizacji w wyniku przeprowadzanej zmiany w 2023 r. Pozostałe zapisy dla terenów objętych zmianą, które nie zostały zastąpione nową treścią, pozostają zgodnie z obecnie obowiązującym Studium. Zmiany w tekście studium wprowadzone zostały w kolorze pomarańczowym.

KATOWICE, PORĘBA 2021 R.

POZNAŃ, PORĘBA 2023 R.

**PRZEDSIĘBIORSTWO PROJEKTOWANIA, STUDIÓW,
USŁUG I REALIZACJI SPÓŁKA Z O.O**

NIP 634-012-90-90

40-036 KATOWICE, ul. Wita Stwosza 6/lok.7,

tel./fax. (0 32) 206 52 69

Nr KRS 0000121817 Sąd Rejonowy dla Katowic,

Wydział VIII Gospodarczo - Rejestrowy

Kapitał spółki: 50.310,00 zł

Konto bankowe:

ING B.Śl. VII O/K-ce 51 1050 1214 1000 0007 0000 9293

e-mail: terplan@terplan.com.pl www.terplan.com.pl

Zleceniodawca: Urząd Miasta Poręba
Umowa nr: 100/2019/NiMK z dnia 3 czerwca 2019 r.

ZESPÓŁ AUTORSKI:

mgr inż. arch. Ryszard Wyszzyński – Kierownik zespołu

mgr inż. Maciej Wyszzyński – Główny projektant

dr Kamil Rysz – Zastępca Głównego Projektanta

dr Kinga Mazurek-Matuszewska – Starszy Projektant

tech. Teresa Malcharek – Starszy asystent projektanta

tech. Ewa Oszek – Starszy asystent projektanta

mgr Julia Strojec – Młodszy asystent projektanta

Katowice, Poręba, wrzesień 2021 r.

ZMIANA 2023 R.

M&R BIURO PROJEKTÓW MIELOCH SP. Z O. O.

ZESPÓŁ AUTORSKI:

mgr inż. arch. Ewa Mieloch-Stojczyk – Główny projektant

mgr inż. Justyna Karolczak-Bąk – Projektant

Poznań, Poręba, styczeń 2023 r.

Spis treści

I. WPROWADZENIE.....	7
1. Podstawa formalno-prawna	7
2. Cel opracowania	7
3. Materiały źródłowe	8
4. Struktura Studium	9
II. UWARUNKOWANIA ROZWOJU	10
1. Podstawowe informacje o mieście	10
2. Położenie i ranga miasta.....	10
3. Struktura osadnicza	11
4. Stan prawny w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego	11
4.1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	11
4.2. Stopień pokrycia miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego.....	11
4.3. Decyzje o warunkach zabudowy za lata 2014-2019	11
4.4. Wnioski do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	12
4.5. Uwarunkowania rozwoju miasta wynikające z odpowiedzi gmin sąsiednich.....	13
5. Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu	14
5.1 Struktura funkcjonalno-przestrzenna Poręby	14
5.2 Uzbrojenie terenu.....	16
6. Diagnoza, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, przygotowanej na potrzeby strategii rozwoju gminy	16
7. Stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony.....	17
8. Stan środowiska, w tym stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego 18	18
8.1. Położenie geograficzne	18
8.2. Budowa geologiczna.....	18
8.3. Wody powierzchniowe i zagrożenie powodziowe	19
8.4. Zasoby wód podziemnych.....	20
8.5. Warunki klimatyczne	21
8.6. Powierzchnia ziemi.....	22
8.6.1. Geomorfologia terenu	22
8.6.2. Dawna eksploatacja górnicza.....	22
8.6.3. Osuwiska.....	23
8.6.4. Gleby.....	23
8.7. Zasoby naturalne	24
8.8. Środowisko przyrodnicze	24
8.8.1. Potencjalna roślinność naturalna.....	24
8.8.2. Flora i roślinność rzeczywista	25
8.8.3. Fauna	26
8.9. Obszary chronione na podstawie ustawy z 16 kwietnia 2004 r.	26
8.9.1. Pomniki przyrody.....	26
8.9.2. Obszarowe formy ochrony przyrody	27
8.9.3. Ochrona gatunkowa zwierząt i roślin	27
8.9.4. Tereny cenne przyrodniczo.....	27
8.10. Krajobraz.....	28
8.11. Jakość środowiska	28
8.11.1. Jakość powietrza	28
8.11.2. Jakość wód powierzchniowych	29
8.11.3. Jakość wód podziemnych	30
8.11.4. Klimat akustyczny.....	31
8.11.5. Promieniowanie niejonizujące	31
9. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.....	32

9.1. Rys historyczny	32
9.2. Zabytki wpisane do rejestru zabytków.....	33
9.3. Obiekty zabytkowe wskazane do objęcia ochroną.....	34
9.4. Stanowiska archeologiczne	35
10. Rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym lub określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych	36
11. Warunki i jakość życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia oraz zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z uniwersalnym projektowaniem	36
11.1. Struktura demograficzna.....	36
11.2. Zasoby mieszkaniowe.....	41
11.3. Rynek pracy.....	42
11.4. Działalność usługowa i produkcyjna.....	44
11.5. Komunikacja i infrastruktura techniczna.....	44
11.5.1. Komunikacja publiczna	44
11.5.2. Infrastruktura techniczna.....	44
11.6. Edukacja.....	45
11.7. Kultura, sport i rekreacja.....	45
11.8. Opieka medyczna i socjalna	46
11.9. Pozostałe	46
11.10. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z uniwersalnym projektowaniem	46
12. Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia.....	47
13. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy wynikające z dokumentów strategicznych	47
13.1. Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy o funkcji mieszkalnej.....	59
13.1.1 Rynek pracy.....	59
13.1.2. Analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne.....	61
13.1.3. Prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje na obszarach funkcjonalnych w rozumieniu art. 5 pkt 6a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju,	62
13.2. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę	64
13.2.1. Zapotrzebowanie na nową zabudowę.....	64
13.2.2. Szacunek chłonności obszarów	66
13.2.3. Porównanie zapotrzebowania na nową zabudowę z szacunkami chłonności terenów przeznaczonych pod zabudowę.....	69
13.2.4. Analiza przyrostu nowej zabudowy w latach 2014-2019	70
13.3. Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy	70
14. Stan prawny gruntów.....	73
15. Obiekty i tereny chronione na podstawie przepisów odrębnych.....	74
16. Obszary naturalnych zagrożeń geologicznych	75
17. Udokumentowane złoża kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla.....	75
18. Tereny górnicze wyznaczone na podstawie przepisów odrębnych.....	75
19. Stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami	75
19.1. Komunikacja	75
19.1.1. Drogowa.....	75
19.1.2. Kolejowa	77
19.1.3. Lotnicza	77
19.1.4. Rowerowa	77
19.1.5. System parkingowy	77
19.2. Infrastruktura techniczna.....	78

19.2.1. Gospodarka wodno-ściekowa	78
19.2.2. Energia elektryczna	78
19.2.3. Sieć ciepłownicza.....	79
19.2.4. Sieć gazowa	79
19.2.5. Ropociąg.....	80
19.2.6. Gospodarka odpadami.....	80
19.2.7. Telekomunikacja.....	80
20. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych.....	81
21. Ochrona przeciwpowodziowa	81
22. Wpływ uwarunkowań na ustalenie kierunków i zasad zagospodarowania przestrzennego gminy	81

Wykaz fotografii

Fotografia 1 Wieża wyciągowa do transportu wsadu wielkopieczowego z 1798 r. w Porębie	34
---	----

Wykaz rysunków

Rysunek 1 Położenie miasta Poręba.....	10
Rysunek 2 Gęstość zaludnienia w powiecie zawierciańskim w 2019 r.	37
Rysunek 3 Obszary wskazane do rewitalizacji w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Poręba 2020+.....	58
Rysunek 4 Obszary o zwartej zabudowie wyznaczone według założeń Ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych	66
Rysunek 5 Obszary o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej miasta Poręba.....	67

Wykaz tabel

Tabela 1 Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy	12
Tabela 2 Bilans terenu	14
Tabela 3 Stanowiska archeologiczne znajdujące się na terenie gminy Poręba	35
Tabela 4 Liczba mieszkańców oraz gęstość zaludnienia w Porębie	36
Tabela 5 Dane na temat ruchu naturalnego w Porębie	38
Tabela 6 Liczba zawartych małżeństw w Porębie	39
Tabela 7 Struktura ludności Poręby według ekonomicznych grup wieku.....	40
Tabela 8 Zameldowania i wymeldowania w gminie Poręba	41
Tabela 9 Liczba budynków mieszkalnych, mieszkań, izb i powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie Poręba	42
Tabela 10 Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno – sanitarne w gminie Poręba	42
Tabela 11 Pracujący i bezrobotni mieszkańcy Poręby.....	43
Tabela 12 Podmioty według sekcji i podziałów PKD 2007 oraz ogółem sektory własnościowe publiczny i prywatny w gminie Poręba.....	43
Tabela 13 Lista placówek oświatowych i szkół w gminie Poręba	45
Tabela 14 Pracujący i bezrobotni mieszkańcy Poręby.....	60
Tabela 15 Chtonność obszarów	68
Tabela 16 Bilans potrzeb terenów z podziałem na funkcje	69
Tabela 17 Struktura własności gruntów.....	73
Tabela 18 Wykaz dróg powiatowych na terenie Gminy Poręba.....	76

Wykaz wykresów

Wykres 1 Liczba kobiet i mężczyzn w gminie Poręba	38
Wykres 2 Ludność według płci i wieku w 2019 r. w Porębie	39
Wykres 3 Liczba podmiotów gospodarki narodowej według sekcji PKD 2007 dla gminy Poręba w 2019 r.	61
Wykres 4 Prognoza liczby ludności dla powiatu zawierciańskiego na lata 2015 – 2050	63
Wykres 5 Prognoza demograficzna dla gminy Poręba do 2030 roku	64

I. WPROWADZENIE

1. Podstawa formalno-prawna

Podstawę formalną prac nad opracowaniem Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poręba stanowią:

- 1) Uchwała Nr XLVII/292/17 Rady Miasta Poręba z dnia 30 października 2017 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poręba;
- 2) Umowa nr 100/2019/NiMK z dnia 3 czerwca 2019 r. zawarta pomiędzy Gminą Poręba a Przedsiębiorstwem Projektowania, Studiów, Usług i Realizacji „Terplan” Spółka z o.o. w Katowicach.

Podstawę formalną prac nad opracowaniem częściowej zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poręba stanowi Uchwała Nr XXXIX/409/22 Rady Miasta Poręba z dnia 27 czerwca 2022 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poręba.

Podstawę prawną opracowania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Poręba stanowią w szczególności:

- 1) Art. 9, 10, 11, 12 i 13 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2021 r. poz. 741 z późn. zm.);
- 2) Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. z 2004 r. nr 118 poz. 1233);
- 3) Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r. poz. 247 z późn. zm.),

Podstawę prawną opracowania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Poręba stanowią w szczególności:

- 1) Art. 9, 10, 11, 12 i 13 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2022 r. poz. 503 z późn. zm.);
- 2) Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. z 2021 r. poz. 2405);
- 3) Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022 r. poz. 1029 z późn. zm.).

2. Cel opracowania

Celem sporządzenia nowej edycji Studium jest określenie aktualnej polityki przestrzennej miasta uwzględniającej jego potrzeby rozwojowe, w tym aktywizację gospodarczą i poprawę warunków życia mieszkańców. Określenie zasad lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem obowiązujących regulacji prawnych, w tym przede wszystkim do zgodności z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie wymaganego zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (Dz. U. z 2004 r. nr 118, poz. 1233).

Studium pełni trzy podstawowe funkcje:

- 1) jest aktem polityki przestrzennej miasta, przez co określa jego politykę rozwoju przestrzennego, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego,
- 2) koordynuje ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego i wpływa na jego kształt,
- 3) promuje miasto na zewnątrz - studium to filozofia rozwoju przestrzenno- gospodarczego na

przyszłość, mogąca zachęcić do inwestowania.

Opracowanie niniejszego Studium jest konieczne z uwagi na nowe uwarunkowania prawne oraz potrzebę zaktualizowania polityki przestrzennej miasta, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego, poprzez dostosowania jej do realnych potrzeb i możliwości rozwoju miasta.

Celem sporządzenia zmiany Studium jest nadanie obszarom objętym opracowanie nowego kierunku przeznaczenia. Ma ona umożliwić rozbudowę istniejącego zakładu karnego, a także uruchomić nowe tereny inwestycyjne w rejonie ul. Akacjowej i ul. Zakładowej.

3. Materiały źródłowe

- 1) Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 przyjęta Uchwałą Nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r.;
- 2) Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ zatwierdzony uchwałą nr V/26/2/2016 Sejmiku województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r. (Dz.U. Woj. Śl. z 13 września 2016r. poz. 4619);
- 3) Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”, Uchwała Sejmiku Województwa Śląskiego Nr IV/38/2/2013 z dnia 1 lipca 2013 r.;
- 4) Strategia rozwoju Powiatu Zawierciańskiego na lata 2011 – 2020 przyjęta Uchwałą Nr LI/514/10 Rady Powiatu Zawierciańskiego z dnia 28 października 2010 r.;
- 5) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Poręba przyjęte uchwałą Nr III/36/02 Rady Miasta Poręba z dnia 30 grudnia 2002 r. wraz ze zmianą przyjętą uchwałą Nr VII/40/15 Rady Miasta Poręba z dnia 23 marca 2015 r.;
- 6) Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin sąsiednich:
 - a) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Zawiercie (przyjęte Uchwałą Nr XXXVIII/349/13 Rady Miejskiej w Zawierciu z dnia 7 sierpnia 2013 r. z późniejszymi zmianami);
 - b) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Siewierz (przyjęte Uchwałą Nr XX/158/2000 Rady Miejskiej w Siewierzu z dnia 25 kwietnia 2000 r. wraz z późniejszymi zmianami);
 - c) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla terenu miasta i gminy Łazy (przyjęte Uchwałą Nr IX/81/2011 Rady Miejskiej w Łazach z dnia 9 sierpnia 2001 r. wraz z późniejszymi zmianami);
 - d) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Myszkowa – II edycja (przyjęte Uchwałą Nr XXXV/298/13 Rady Miasta w Myszkowie z dnia 30 października 2013 r.);
- 7) Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego gmin sąsiednich:
 - a) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Zawiercie dla obszarów obejmujących Strefę Aktywności Gospodarczej w Zawierciu – Obszar „A”, położony w rejonie ulic: Wojska Polskiego, Myśliwskiej i projektowanej drogi głównej z otoczeniem (przyjęty Uchwałą Nr XLIX/634/10 Rady Miejskiej w Zawierciu z dnia 31 marca 2010 r. z późniejszymi zmianami);
 - b) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Zawiercie dla obszarów obejmujących część południowo – zachodnią i śródmieście – etap II (przyjęty Uchwałą Nr LII/499/18 Rady Miejskiej w Zawierciu z dnia 28 marca 2018 r.);
- 8) Wykaz wniosków wniesionych do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego;
- 9) Wykaz decyzji o warunkach zabudowy na lata 2014 – 2019;
- 10) Strategia rozwoju miasta Poręba 2020+ przyjęta Uchwałą Rady Miasta Poręba Nr LIX/376/18 z dnia 15 października 2018 r.;
- 11) Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Poręba 2020+ przyjęty Uchwałą Nr LIX/375/18 Rady Miasta Poręba z dnia 15 października 2018 r.;
- 12) Opracowanie ekofizjograficzne gminy Poręba wykonane przez GEOEKOMA w 2018 r.
- 13) Ocena aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz

miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy Poręba (uchwała nr XLVII/291/17 Rady Miasta Poręba z dnia 30 października 2017 r.).

14) Wieloletnia Prognoza Finansowa Miasta Poręba na lata 2019 – 2031.

4. Struktura Studium

Dokument studium składa się z trzech części:

- A – uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego
- B – kierunki zagospodarowania przestrzennego
- C – synteza ustaleń studium i uzasadnienie przyjętych rozwiązań.

Integralną część studium stanowią również następujące rysunki:

- Rysunek nr 1. Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego - Stan zagospodarowania i użytkowania terenu, w skali 1:10 000,
- Rysunek nr 2 . Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego - w skali 1:10 000,
- Rysunek nr 3. Kierunki zagospodarowania przestrzennego w skali 1: 10000.

II. UWARUNKOWANIA ROZWOJU

1. Podstawowe informacje o mieście

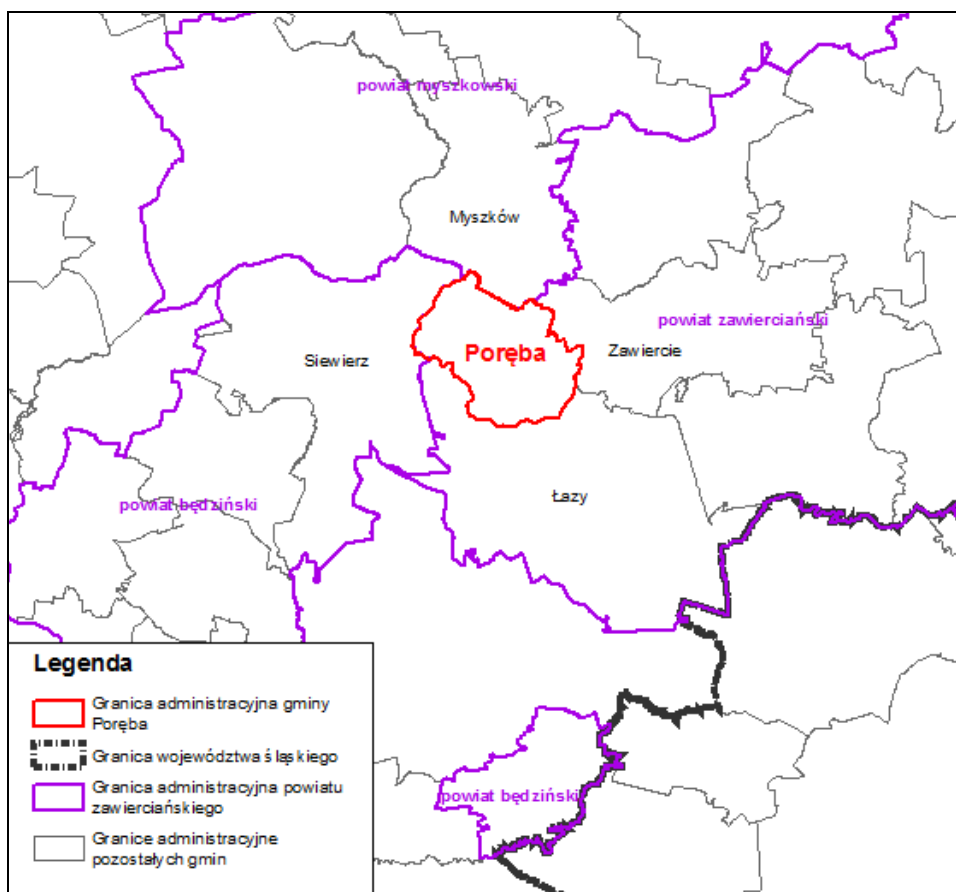
Pod względem administracyjnym Poręba położona jest we północno-wschodniej części województwa śląskiego w powiecie zawierciańskim. Poręba składa się z oprócz części śródmiejskiej z dzielnic o charakterze wiejskim. Są to: Niwki, Krawce, Kierszula, Krzemienda, Fryszerka. Powierzchnia miasta Poręby wynosi 39,71 km². W 2017 r. miasto Poręba zamieszkiwało 8 581 osób (stan na 31.12.2017 r.). Gęstość zaludnienia miasta wynosiła 215 os./km². W 2019 r. liczba ludności zmniejszyła się do 8 525 osób, co spowodowało nieznaczne obniżenie gęstości zaludnienia do 212 os./km².

Przez Porębę przebiega droga krajowa DK 78 (Chałupki – Chmielnik woj. świętokrzyskie) oraz linia kolejowa nr 182 Tarnowskie Góry - Zawiercie.

2. Położenie i ranga miasta

Miasto Poręba położone jest na północno-wschodnim terenie województwa śląskiego, na zachodzie powiatu zawierciańskiego. Miasto należy do Związku Gmin i Powiatów Centralnego Województwa Śląskiego oraz do Związku Gmin Jurajskich. Miasto graniczy z:

- od północy z miastem Myszków (powiat myszkowski);
- od zachodu z miastem Siewierz (powiat będziński);
- od południa z miastem Łazy;
- od wschodu z miastem Zawiercie.

Rysunek 1 Położenie miasta Poręba
Źródło: opracowanie własne

Charakteryzuje się korzystnym położeniem względem głównych szlaków transportowych (drogowych i kolejowych). Najważniejszym szlakiem komunikacyjnym przebiegającymi przez miasto jest droga krajowa nr 78, łącząca Porębę na wschód z miastem Zawiercie, a na zachód z miastem Siewierz, gdzie

ma również połączenie z drogą krajową nr 1. Przez miasto przebiega linia kolejowa nr 182 Zawiercie – Tarnowskie Góry. Miastami partnerskimi Poręby są: Wynnyki (Ukraina) oraz Kistelek (Węgry).

3. Struktura osadnicza

Obecny układ przestrzenny miasta jest kontynuacją pasmowej zabudowy wzdłuż doliny Czarnej Przemszy o kierunku wschód-zachód i drogi Zawiercie - Siewierz (nr 78).

Miasto nie jest podzielone na dzielnice w ujęciu podziału administracyjnego.

Miasto Poręba tworzy pięć obrębów ewidencyjnych:

- obręb Poręba, zlokalizowany w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Zawiercie,
- obręby Dziechciarze i Krawce zlokalizowane przestrzennie w centralnej części miasta,
- obręby Krzemienda i Niwki usytuowane w zachodniej części miasta.

Poręba – Centrum miasta, dzięki koncentracji zabudowy mieszkalnej blokowej wielorodzinnej oraz budynków usługowych: szkół, domu kultury i większych obiektów handlowych a także wyodrębnionych grup osiedli jednorodzinnych o szachownicowym układzie ulic dojazdowych z domami o bardzo zróżnicowanej architekturze i standardzie wykończenia. Część tego zespołu stanowi kompleks obiektów przemysłowych o dużych kubaturach wraz z budynkiem administracyjnym.

Niwki, Krzemienda - zabudowa jednorodzinna położona na wąskich działkach dzielonych prostopadle do głównych dróg. W części środkowej tego pasma znajduje się kompleks obiektów przemysłowych z zabytkową wieżą wyciągową do transportu wsadu wielopieczowego położoną pomiędzy dwoma budynkami produkcyjnymi (ul. Fabryczna).

Dziechciarze, Krawce - koncentracja zabudowy jednorodzinnej i zagrodowej występują: we wsi Krawce-Dziechciarze (ul. Krawecka – Wiosenna – Główna) w formie pasmowej wzdłuż wymienionych ulic oraz w Niwkach wzdłuż ulic Kopernika i Baśniowej, Sadowej, Aksamitnej i Niwecka.

4. Stan prawny w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

4.1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Poręba zostało przyjęte Uchwałą nr III/36/02 Rady Miasta Poręba z dnia 30 grudnia 2002 r. (sporządzone zostało na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 15 z 1999r. poz.139)). Zmianę Studium dla części miasta Poręba przyjęto Uchwałą nr VII/40/15 Rady Miasta Poręba z dnia 23 marca 2015 r. i opracowano ją na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

4.2. Stopień pokrycia miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego

Miasto Poręba posiada jeden obowiązujący plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący powierzchnię ok. 65 ha i obejmujący obszar położony w północnej części gminy:

- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów budownictwa mieszkalnego jednorodzinnego w rejonie ul. Partyzantów w Porębie zatwierdzony uchwałą nr XXIV/139/08 Rady Miasta Poręba z dnia 24.06.2008 r. (Dz. Urz. Woj. Śl. Nr 160 z dnia 28.08.2008 r., poz. 3053) wraz ze zmianą wprowadzoną Uchwałą Nr VIII/82/19 Rady Miasta Poręba z dnia 24 czerwca 2019 r. (Dz. Urz. Woj. Śl. 2019.4698 z dnia 27.06.2019 r.),
- Dla w.w planu przygotowano i opublikowano tekst jednolity - (Dz. Urz. Woj. Śl. 2021 poz. 328 z dnia 11.01.2021 r.),

Ustalenia obowiązującego planu są wytyczną do przeznaczenia terenu w rejonie ulicy Partyzantów.

4.3. Decyzje o warunkach zabudowy za lata 2014-2019

W latach 2014-2019 wydano 375 decyzji o warunkach zabudowy. Liczba wszystkich wydanych decyzji została przedstawiona w tabeli 1.

W latach 2014 – 2019 wydano 243 decyzji dotyczących zabudowy mieszkaniowej i gospodarczej oraz mieszkalno – usługowej. Najwięcej decyzji w tym okresie dotyczyło zabudowy mieszkaniowej i gospodarczej – 151. Najmniej wydanych decyzji dotyczyło zabudowy mieszkalno – usługowej i rozbiórki obiektów. W 2019 roku wydano 51 decyzji o warunkach zabudowy z czego 47 decyzji dotyczyło

nowych budynków mieszkaniowych.

Tabela 1 Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy

	Lata						Ogółem
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
Decyzje o warunkach zabudowy	86	70	62	49	56	52	375

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z UM Poręba

4.4. Wnioski do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Po ogłoszeniu w prasie o przystąpieniu do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poręba nie wpłynęły żadne wnioski osób fizycznych i prawnych.

W odpowiedzi na zawiadomienie o przystąpieniu do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poręba uzyskano 21 odpowiedzi od instytucji i przedsiębiorstw.

Najistotniejsze z nich dotyczyły:

- 1) Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Katowicach wnosi o uwzględnienie:
 - a) istniejący przebieg drogi krajowej nr 78,
 - b) planowanego przebiegu drogi krajowej nr 78 - obwodnicy miasta Poręba zgodnie z wydaną przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach nr WOOŚ.4200.11.2011.313 z dnia 13 maja 2011r. dla przedsięwzięcia pn.: „Budowa drogi krajowej nr 78 Siewierz - Szczekociny z obwodnicami miejscowości: Poręba i Zawiercie, Kroczyce i Pradła oraz Szczekociny" według wariantu 1 od km 105+654 do 116+150, dalej według wariantu 2 od km 116+150 do 121+500 i ponownie według wariantu 1 od km 121+500 do 160+417,93,
 - c) obsługi komunikacyjnej terenów przyległych do drogi krajowej nr 78 wyłącznie poprzez układ dróg lokalnych, bez możliwości bezpośredniego włączenia do ww. drogi,
 - d) projektowane zagospodarowanie terenów przyległych do obwodnicy oraz w jej otoczeniu winno uwzględniać przyszłe oddziaływanie hałasu,
- 2) Geolog Wojewódzki: informacja iż na terenie objętym studium występuje złożo surowców ilastych POREBA III oraz ujęcia wód podziemnych,
- 3) Nadleśnictwo Siewierz - prosi o ujęcie w studium działek Skarbu Państwa z użytkiem Ls oraz działek Skarbu Państwa będących w zarządzie PGL LP Nadleśnictwa Siewierz jako tereny lasów,
- 4) Polskie Sieci Elektroenergetyczne - na obszarze miasta Poręba zlokalizowana jest, będąca własnością PSE S.A., linia elektroenergetyczna 400 kV relacji Rogowiec-Tucznowa, Joachimów-Wielopole. Informujemy, że sposób zagospodarowania terenu pod ww. linią i w jej pobliżu powinien uwzględniać wymogi określone m.in. w następujących przepisach, W pasie technologicznym o szerokości 60 metrów dla wymienionego wyżej odcinka linii 400 kV (po 30 metrów z każdej strony od osi linii mierząc poziomo i prostopadle do osi) nie należy budować budynków mieszkalnych i lokalizować terenów przeznaczonych na stały pobyt ludzi,
- 5) Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Katowicach - W przypadku występowania na obszarze objętym opracowaniem obiektów lub obszarów wpisanych do rejestru zabytków lub ujętych w gminnej ewidencji zabytków miasta Poręby (w tym obiektów przemysłu i techniki, architektury sakralnej oraz zabytkowych obiektów małej architektury sakralnej), konieczne jest ich uwzględnienie tak w tekście jak i na rysunku studium; W tekście i na rysunku studium należy uwzględnić ewentualne pozostałe obiekty i obszary kwalifikujące się do objęcia ochroną konserwatorską, w tym objąć strefą ochrony konserwatorskiej obszar dawnej Fabryki Urządzeń Mechanicznych, dla którego należy określić w przyszłości zasady postępowania

konserwatorskiego; W studium należy uwzględnić ochronę dziedzictwa archeologicznego. W części tekstowej winno zostać ujęte zestawienie zewidencjonowanych stanowisk archeologicznych. Ponadto należy uwzględnić zasady i warunki ochrony zabytków archeologicznych zgodnie z przepisami ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

W ramach procedury sporządzenia *studium*..., która rozpoczęta została Uchwałą Nr XLVII/292/17 z dnia 30 października 2017 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poręba, w dniach od dnia 3 lutego 2020 r. do dnia 21 lutego 2020 r. (włącznie) przeprowadzone zostały spotkania informacyjne. Spotkania te miały na celu zapoznanie lokalnej społeczności z wstępną koncepcją Studium oraz zebranie od interesariuszy opinii dotyczących proponowanych rozwiązań. Problematyka projektu Studium dotyczy przeznaczenia terenów (m. in. poszerzenia terenów zabudowy mieszkaniowej, usługowej, produkcyjnej, terenów zieleni, wody powierzchniowej).

Spotkania informacyjne z udziałem projektantów dla w/w projektu Studium odbyły się w Sali Konferencyjnej w Miejskim Ośrodku Kultury w Porębie w dniach 11 lutego 2020 r. i 18 lutego 2020 r. w godzinach popołudniowych.

W trakcie spotkań możliwe było uzyskanie informacji i wyjaśnień o sporządzanym projekcie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Ponadto wstępne rozwiązania projektu Studium dostępne były na stronie internetowej Urzędu Miasta [umporeba.pl](http://www.umporeba.pl) w zakładce: <http://www.umporeba.pl/category/gospodarka/dokumenty-planistyczne/> od dnia 3 lutego 2020 r. do dnia 21 lutego 2020 r.

Propozycje, postulaty oraz sugestie do projektu Studium można było składać do dnia 21 lutego 2020 r. pisemnie na adres urzędu (ul. Dworcowa 1, 42-480 Poręba) lub pocztą e-mail na adres: sekretariat@umporeba.pl wpisując tytuł wiadomości SPOTKANIE INFORMACYJNE: Projekt Studium.

Największe zainteresowanie społeczności lokalnej wzbudziły spotkania z autorami projektu. Podczas spotkań mieszkańcy mogli bezpośrednio uzyskać odpowiedzi co do przeznaczenia ich działek w Studium. W trakcie przeprowadzonych spotkań informacyjnych wniesiono szereg propozycji, sugestii, uwag co do rozwiązań projektu w formie pisemnej.

4.5. Uwarunkowania rozwoju miasta wynikające z odpowiedzi gmin sąsiednich

Wpływ na uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego obszarów stykowych mają ustalenia Studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz graniczących z miastem Poręba. Z gmin sąsiednich jedynie Zawiercie przekazało wnioski do studium, stwierdzając o konieczności koordynacji opracowań planistycznych, w tym w zakresie kontynuacji układu komunikacyjnego oraz wnosząc o to, by nie ustalać w bezpośrednim sąsiedztwie Zawiercia kierunków przeznaczenia terenów uciążliwych dla środowiska. Gmina Siewierz nie przekazała wniosków do Studium.

Znaczna część terenów graniczących z Porębą jest pozostawiona w dotychczasowym zagospodarowaniu. Od północy obowiązujące *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Myszkowa* (przyjęte Uchwałą Nr XXXV/298/13 Rady Miasta w Myszkowie z dnia 30 października 2013 r.) wskazuje kierunki zagospodarowania w postaci terenów rolnych i leśnych. Jako powiązanie komunikacyjne – drogę dojazdową będącą przedłużeniem ulicy Partyzantów w kierunku północnym. Od strony południowej miasta Poręba obowiązuje *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla terenu miasta i gminy Łazy*, (przyjęte Uchwałą Nr IX/81/2011 Rady Miejskiej w Łazach z dnia 9 sierpnia 2001 r. wraz ze zmianami przyjętymi Uchwałą Nr IV/21/15 Rady Miejskiej w Łazach z dnia 22 stycznia 2015 r. oraz Uchwałą Nr XXIV/2015/17 Rady Miejskiej w Łazach z dnia 23 lutego 2017 r.). Dla terenów stycznych z gminą Poręba w jej południowej części, Studium wskazuje tereny lasów, tereny pokryte roślinnością leśną i tereny dolesień,

Od strony zachodniej miasto i gmina Siewierz obowiązujące *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Siewierz* (przyjęte Uchwałą Nr XX/158/2000 Rady Miejskiej w Siewierzu z dnia 25 kwietnia 2000 r. wraz ze zmianami przyjętymi Uchwałą Nr LVI/384/2006 Rady Miejskiej w Siewierzu z dnia 26 października 2006 r., Uchwałą Nr XXV/189/08 Rady Miejskiej w Siewierzu z dnia 30

października 2008 r. oraz Uchwałą Nr VII/54/11 Rady Miejskiej w Siewierzu z dnia 28 kwietnia 2011 r.) wskazuje głównie tereny do zalesienia, pasma ekologiczne chronione przed zabudową, obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej – kompleksy rolne. W niewielkim stopniu wskazuje obszary ukształtowanej zabudowy mieszkaniowej.

Od strony wschodniej miasto Zawiercie w swoim obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Zawiercie (przyjętym Uchwałą Nr XXXVIII/349/13 Rady Miejskiej w Zawierciu z dnia 7 sierpnia 2013 r. zmienione Uchwałą nr LVII/523/18 Rady Miejskiej w Zawierciu z dnia 30 maja 2018 r.) wskazuje przede wszystkim tereny aktywności gospodarczej oraz tereny wielofunkcyjnych centrów handlowych. W niewielkim stopniu jako kontynuację przy drodze krajowej tereny wielofunkcyjne z dominacją zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej i tereny wielofunkcyjne z dominacją zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.

5. Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu

5.1 Struktura funkcjonalno-przestrzenna Poręby

Struktura funkcjonalno-przestrzenna Poręby charakteryzuje się dominacją terenów biologicznie czynnych, które stanowią 90,51% powierzchni gminy. Tereny zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo-usługowej stanowią 4,91% całej powierzchni miasta. Najmniejszą powierzchnię stanowią tereny zabudowy usługowej i produkcyjnej – 1,73% oraz tereny infrastruktury technicznej – 0,15%.

Tabela 2 Bilans terenu

Tereny		Ilość jedn.	Powierzchnia [ha]	Udział [%]
Tereny zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo-usługowej				
1	Teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	326	179,30	4,48
2	Teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami	78	105,38	2,63
3	Teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej	9	12,48	0,31
4	Teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej z usługami	1	0,04	0,00
5	Teren zabudowy zagrodowej	43	9,46	0,24
Łącznie		457	306,66	7,67
Tereny zabudowy usługowej i produkcyjnej				
1	Teren zabudowy usługowej	60	17,70	0,44
2	Teren zabudowy usług sportu	7	7,64	0,19
3	Teren zabudowy usług kultu religijnego	3	2,41	0,06
4	Teren obiektów produkcyjnych, składów, magazynów i usług	20	30,12	0,75
5	Teren zakładu karnego	4	6,13	0,15
6	Teren ośrodka gospodarki leśnej	1	0,19	0,00
Łącznie		95	64,19	1,60
Tereny biologicznie czynne				

1	Teren lasów	145	1639,12	40,98
2	Teren zadrzewień i zakrzewień	382	337,67	8,44
3	Teren rolniczy	69	1036,35	25,91
4	Teren sadów i ogrodów przydomowych	394	62,92	1,57
5	Teren ogrodów działkowych	3	18,57	0,46
6	Teren cmentarza	3	4,82	0,12
7	Teren zieleni urządzonej	21	8,34	0,21
8	Teren zieleni nieurządzonej	323	367,96	9,20
9	Teren wód powierzchniowych	90	40,76	1,02
10	Teren nieużytku	1	0,24	0,01
łącznie		1431	3516,75	87,92
Tereny komunikacji i obsługi komunikacji				
1	Teren kolei	3	22,19	0,55
2	Teren drogi o nawierzchni utwardzonej	94	66,40	1,66
3	Teren drogi o nawierzchni nieutwardzonej	53	9,98	0,25
4	Teren ciągów pieszo-jezdnych	3	0,72	0,02
5	Teren obsługi komunikacji samochodowej	2	1,50	0,04
6	Teren garaży	4	2,92	0,07
7	Teren parkingów	16	2,17	0,05
łącznie		175	105,88	2,65
Tereny infrastruktury technicznej				
1	Teren infrastruktury technicznej elektroenergetyki	3	0,07	0,00
2	Teren infrastruktury technicznej gazownictwa	4	0,17	0,00
3	Teren infrastruktury technicznej wodociągów	5	6,00	0,15
łącznie		12	6,24	0,16
Suma		2170	3999,72	100,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji terenowej (stan na 2020)

Układ funkcjonalno-przestrzenny miasta Poręba w ujęciu ogólnym dzieli się na trzy obszary:

- obszary lasów w południowej części gminy – stanowiące łącznie około 42 % powierzchni gminy,
- obszar urbanizacji gminy obejmujący jej centralną część wzdłuż drogi krajowej nr 78,

- obszar w północnej części gminy stanowiący tereny otwarte wraz z zabudową mieszkaniową i zagrodową.

Istotnym elementem układu jest droga krajowa Nr 78, przebiegająca przez środek miasta oraz linia kolejowa.

5.2 Uzbrojenie terenu

Poręba jest zaopatrywana w wodę przez Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Porębie. Jest to woda ujmowana ujęciami podziemnymi zlokalizowanymi przy ul. Działkowej i Kolejowej. Do sieci wodociągowej podłączonych jest ok. 99,9% mieszkańców miasta. Ilość rozprowadzanej wody w roku 2017 wyniosła 1161,0 m³/d. Z czego wynika, że średnie dobowe zużycie wynosi 130 dm³/d na jednego mieszkańca.

Najważniejszym problemem na terenie Poręby jest przede wszystkim brak całościowej kanalizacji sanitarnej, w większości ścieki komunalne gromadzone są w często nieszczelnych zbiornikach bezodpornych lub też są w niekontrolowany sposób wylwane na powierzchnię ziemi. Na obszarze miasta funkcjonuje od roku 1987 biologiczna oczyszczalnia ścieków. Liczba ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w 2019 roku wynosiła 4500 osób co stanowiło 51% ogółu ludności.

Opis stanu infrastruktury przedstawiono w rozdziale II ust. 18 „Stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopień uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami”.

6. Diagnoza, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, przygotowanej na potrzeby strategii rozwoju gminy

Na potrzeby opracowania nowej Strategii rozwoju miasta Poręba 2020+ opracowano dokument „Raportu o stanie miasta – obraz strategiczny, – datowany na kwiecień 2018 roku jako materiał wejściowy do określenia strategicznych kierunków rozwoju miasta.

Prace analityczne podporządkowano autorskiej koncepcji analizy strategicznej dedykowanej miastom małym i miastom średniej wielkości znajdującym się w fazie transformacji, a jednocześnie charakteryzującym się ścieżką zależności od dużego ośrodka miejskiego.

W pierwszej kolejności dokonano analizy w zakresie potencjału endogenicznego rozwoju miasta i jego atrakcyjności inwestycyjnej. W Drugim analizowanym w raporcie obszarem jest jakość życia. W dalszej części opracowania dokonano oceny barier rozwoju miasta. W ostatnim obszarze analizowano specyfikę relacji miasta Poręba z jej funkcjonalnym otoczeniem oraz poddano ocenie pozycję miasta w powiecie i regionie.

W strukturze działalności relatywnie wysoki udział reprezentują podmioty kwalifikowane do sektora usług. Według kryterium liczby osób zatrudnionych, w strukturze gospodarczej miasta dominują firmy mikro, małe i średnie.

Cechą charakterystyczną zmiany w strukturze zatrudnienia jest wyższa dynamika spadku zatrudnienia mężczyzn od dynamiki spadku zatrudnienia kobiet.

Znaczącą składową potencjału ekonomicznego miasta jest działalność podmiotów kwalifikowanych do sektora publicznego, w tym działalność organów administracji publicznej, edukacji i działalności wspierającej edukację. W wyniku zmian niekontrolowanych zmian strukturalnych Poręba stała się ośrodkiem usługowym o równym udziale tak usług rynkowych, jak i publicznych.

O obniżającej się pozycji konkurencyjnej miasta Poręba świadczyć może relatywnie niski wskaźnik zatrudnialności, czyli relacja aktywności ekonomicznej mieszkańców na rynku pracy w populacji ludności w wieku produkcyjnym (25-65). Jest on niższy od przeciętnego wskaźnika w województwie śląskim oraz porównywalnych miasta tego województwa

O profilu społecznym miasta decyduje w podstawowym zakresie potencjał ludnościowy i jego zmiany na przestrzeni ostatnich dwóch dekad.

Widać wyraźnie, spadki populacji w wieku 13-24 i 45-54 lat oraz wzrost w populacji w wieku pow. 55-64 lat. Warto zwrócić uwagę na te grupy funkcjonalne w projektowaniu usług społecznych miasta oraz identyfikowaniu dostępności do wybranych usług w obszarze funkcjonalnym miasta

Poręba.

W mieście Poręba postępuje proces dezintegracji funkcjonalnej. Dotyka on szczególnie sfery edukacyjnej. Obserwowana jest trwała tendencja spadku poziomu skolaryzacji na poziomie podstawowym i gimnazjalnym. W sąsiedzkim układzie odniesienia – Siewierz notuje stały wzrost poziomu skolaryzacji. Dzieci wyjeżdżające do szkół poza miasto Poręba są trwałymi uczestnikami procesu mobilności, co będzie wywierało nacisk na rozwijanie systemów komunikacji

Koncentracja obiektów użyteczności publicznej wskazuje na dominującą pozycję obszaru śródmiejskiego oraz uzupełniające funkcje rozmieszczone w trzech dzielnicach: Niwki, Dziechciarze i Górki. Podstawą organizacji przestrzennej rozmieszczenia punktów świadczenia usług publicznych pozostaje oś drogi DK 78.

Za dylemat należy uznać relacje śródmieścia i pozostałych dzielnic. Widać wyraźnie, że gęstość zaludnienia w obszarze śródmieścia kilkukrotnie przekracza gęstość zaludnienia w pozostałych dzielnicach miasta.

Analiza relacji w układzie powiatowym i regionalnym pokazuje, że w latach 2007-2016 następuje spadek pozycji ekonomicznej i społecznej miasta Poręba. Warto w tym miejscu wskazać na ukształtowane w tym okresie relacje w układzie funkcjonalnym obszaru miasta Poręba, które nie tylko sprowadzają się do znaczenia miasta powiatowego – np. Zawiercia, ale także miast takich jak Siewierz oraz innych jednostek tworzących bezpośrednie odniesienie w ramach kształtowania oferty atrakcyjności osiedleńczej i biznesowej miasta – np. Ogrodzieniec.

7. Stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony

Charakterystycznym elementem struktury przestrzennej gminy Poręba jest główna oś komunikacyjna droga krajowa nr 78, o przebiegu wschód - zachód, rozdzielająca obszar miasta na dwie części. Oprócz drogi krajowej nr 78 głównymi osiami komunikacyjnymi gminy są ulice: Górnośląska, Wyzwolenia, Siewierska, ks. F. Pędzicha, Wojska Polskiego, Wyzwolenia oraz Armii Krajowej. Zabudowa mieszkaniowa i mieszkaniowo-usługowa koncentruje się wzdłuż drogi krajowej nr 78. Widoczna jest nierównomierność rozmieszczenia – istnieje znaczna przewaga zabudowy po północno – zachodniej stronie.

Na północnej stronie miasta oprócz dominacji obszarów mieszkalnych wyróżniają się również liczne obszary upraw rolniczych oraz nieliczne obszary terenów leśnych i zadrzewień.

Na południu gminy największy obszar zajmują tereny lasów, w którym znajduje się również Oddział Zakładu Karnego w Wojkowicach. Tereny przemysłowe skupiają się w centrum miasta, a w szczególności obszar pomiędzy linią kolejową, a ulicą Zakładową jak również teren pomiędzy ulicą Mierzejewskiego, a Fabryczną.

Przez obszar miasta przebiega rzeka Czarna Przemsza, która przebiegając od wschodu do zachodu przecina miasto na dwie części: północ i południe. Są one najbardziej interesującymi elementami krajobrazu Poręby z punktu widzenia różnych elementów środowiska wchodzących w jego skład. Doliny rzeczne: Czarnej Przemszy (do mostu na ul. Kopalnianej i od mostu na ul. Dzielnej) i ujściowych odcinków jej prawostronnych dopływów są wartościowe zarówno ze względu na walory przyrody ożywionej i nieożywionej. W części centralnej oraz wschodniej zlokalizowane są tereny sportu i rekreacji: MOSiR, paintball, teren lotniczo-rekreacyjny oraz boisko sportowe. Strukturę osadniczą gminy Poręba tworzą historycznie ukształtowane tereny wsi Czarna Poręba i Niwki.

Podsumowując w Porębie do przestrzeni cechujących się ukształtowaniem spełniającym niektóre warunki określone w ustawowej definicji pojęcia „ładu przestrzennego” można zaliczyć jedynie nieliczne, niewielkie i izolowane fragmenty miasta. Należą do nich głównie miejsca modernizacji obiektów usługowych i sportowo - rekreacyjnych, a w pewnej mierze także niektóre zespoły zabytkowe (kościół, cmentarz katolicki) i przestrzenie publiczne.

W szerszym ujęciu, ład przestrzenny jest na obszarze miasta w różnym stopniu zaburzony głównie niedostatkami w zakresie infrastruktury technicznej (brak kanalizacji) i drogowej (nieracjonalne układy dróg wewnętrznych). Negatywny wpływ na stan ładu przestrzennego wywiera także występowanie konfliktowych funkcji produkcyjno - usługowych w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej, często w rejonach o niedostatecznym stanie technicznym dróg.

W celu ochrony i poprawy ładu przestrzennego należałoby:

- jednoznacznie ustalić obszar centrum gminy i zasady jego kształtowania,
- uporządkować zabudowę wzdłuż drogi krajowej 78,
- w ramach terenów zabudowy mieszkaniowej określić zasady ich zabudowy i zagospodarowania uwzględniając ich obecną wielofunkcyjność oraz różnicując je w odniesieniu do terenów zabudowy istniejącej oraz wskazanych dla możliwości lokalizacji nowej zabudowy.

8. Stan środowiska, w tym stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego

8.1. Położenie geograficzne

Pod względem fizycznogeograficznym Poręba położona jest w obrębie trzech mezoregionów:

- północna część miasta leży na terenie Progu Woźnickiego (341.23) będącego częścią Wyżyny Woźnicko–Wieluńskiej (341.2),
- południowa część miasta jest położona w obrębie Garbu Tarnogórskiego (341.12) będącego częścią Wyżyny Śląskiej (341.1),
- niewielki fragment w północno-wschodniej części miasta położony jest w obrębie obniżenia Górnej Warty 341.25 (Wyżyna Woźnicko–Wieluńska)¹.

8.2. Budowa geologiczna

Obszar Poręby w całości znajduje się w obrębie struktur paleozoicznych Wyżyn Środkowopolskich zwany strukturą lub strefą krakowską. Obrzeża ona nieckę górnośląską od północnego-wschodu i północy. Pod względem tektonicznym cały obszar jest bardzo skomplikowany. Najbardziej charakterystycznym elementem budowy geologicznej jest występowanie rozległego dewońskiego Grzbietu Dębnicko-Siewierskiego. Antyklina ta od Brudzowic do Zawiercia wykazuje przebieg NWW-SEE.

W dewonie środkowym i górnym istniało na tym obszarze morze, którego osady występują na obszarze Poręby - są to znacznej miąższości warstwy dolomitów i wapieni.

W karbonie dolnym także funkcjonowało na tym obszarze morze. Osadami tego morza są wapień z wkładkami łupków oraz osady terygeniczne – ility, piaskowce, zlepieńce z wkładkami wapieni. W karbonie górnym wyniesione łańcuchy górskie były intensywnie niszczone. Rzeki płynące wtedy na wschód wnosiły z gór ogromne ilości materiału piaszczystego, sypiąc w zapadlisku rozległe stożki napływowe. Zapadlisko zarasta bujną roślinnością i bywa często zatopiane przez morze. W karbonie górnym wypiętrzają się Prakarpaty. Następnie są one intensywnie erodowane i dostarczają materiału, którym zasypywana jest wschodnia część Zagłębia Górnośląskiego. W tym czasie zagłębie limiczne wypełnia się osadami. Pod koniec karbonu następują silne ruchy orogeniczne, fałdujące i wypiętrzające.

Perm to okres lodowy – następuje wtedy niszczenie łańcuchów górskich i akumulacja osadów. We wschodniej części zagłębia silny wulkanizm wyrzuca na powierzchnię ziemi grube pokłady law i tufów.

W piaskowcu pstrym dolnym i środkowym powstają płytkie jeziora wypełnianie czerwonymi iltami, częściowo gipsami, a płynące rzeki osadzają piaszczyste stożki i zasypują doliny.

W recie zaczyna się transgresja morska, który trwa przez cały okres triasu środkowego. W triasie górnym morze opuszcza teren Górnego Śląska. Pozostały jedynie jeziora wypełniające się czerwonymi i pstryimi iltami. W tym czasie powstały warstwy wapieni środkowodolnych (wapień woźnickie).

W okresie jury nastąpiła ponownie transgresja morska. Na terenie Poręby występują osady jury dolnej (lias) reprezentowane przez ility z węglem brunatnym, żwiry, łupki ilaste i glinki ogniotrwałe.

Współczesna rzeźba terenu uwarunkowana jest procesami zachodzącymi w czwartorzędzie. W dolnym czwartorzędzie (preplejstocenie) zachodziła intensywna erozja i denudacja. Podczas zlodowacenia południowopolskiego lodolód skandynawski pokrył teren Poręby. Doprowadziło to do

¹ wg podziału fizycznogeograficznego Polski, Kondrackiego (2002)
Przedsiębiorstwo Projektowania, Studiów, Usług i Realizacji „TERPLAN” SPÓŁKA z o.o.
40-036 KATOWICE, ul. Wita Stwosza 6/7

zasypania wszystkich obniżeń. W okresach późniejszych – interglacjatu wielkiego – na skutek intensywnej erozji i denudacji pokrywa glacialna uległa zniszczeniu. Ponowna akumulacja dolinna nastąpiła w okresie zlodowacenia bałtyckiego. Nastąpiło ponowne zasypanie dolin grubą warstwą osadów deluwialnych, proluwialnych i aluwialnych. Na przełomie plejstocenu i holocenu miało miejsce rozwiewanie pokryw piaszczystych, powstawanie wydm, a w dolinach erozja rzeczna. W holocenie Czarna Przemsza, Mitręga i Warta wymodelowały współczesne dna dolin.

Utwory dewonu zostały stwierdzone w otworach wiertniczych i studniach wierconych na głębokości około 180 m p.p.t i wykształcone są w postaci dolomitów i wapieni. Bezpośrednio na dewonie występują utwory triasu wykształcone w facjach retu (górną pstry piaskowiec), wapień muszlowy, kajper i retyk. Ret wykształcony jest w postaci dolomitów, wapieni i margli, niekiedy z wkładkami łupków, itowców i gipsu.

Dolny wapień muszlowy zaczyna się warstwami gogolińskimi składającymi się z trzech poziomów wapieni falistych. Natomiast warstwy górażdzańskie, telebraturowe i karchowickie nie występują tutaj w swoim pierwotnym wykształceniu. Utwory te w znacznej części uległy procesom dolomityzacji i okruszczenia rudami cynku i ołowiu tworząc dolomity kruszonośne. Są to złoża metasomatyczne występujące od Tarnowskich Gór po Zawiercie i Olkusz. Ze względu na nierównomierne okruszczenie i słabą mineralizację niektórych partii, złoża o znaczeniu gospodarczym występują tylko w pewnych rejonach. Środkowy wapień muszlowy wykształcony jest w postaci dolomitów diploporowych. Mają one postać dolomitów porowatych, ziarnistych, miejscami marglistych. Natomiast górny wapień muszlowy są to warstwy tarnowickie, wykształcone w postaci pelitycznych dolomitów, miejscami dolomitów marglistych, lokalnie z wkładkami margli.

Kajper i retyk reprezentują osady triasu górnego, które odstawiają się dużymi płacami na powierzchni terenu. Kajper wykształcony jest jako kompleks pstrych mułowców i itowców z wkładkami piaskowców, dolomitów i gipsów. Retyk reprezentowany jest głównie przez pstre itowce – laminowane i warstwowane mułowcami i piaskowcami. Miejscami występują wkładki zlepieńców – brekcja lisowska, lub wkładki wapieni - wapienie woźnickie. Utwory te budują wyniesienia terenu w północnej i południowej części gminy, występując na północno-zachód, oraz szerokim pasem na południe od Poręby.

Jura na terenie gminy wykształcona jest w postaci utworów liasowych (jura dolna) reprezentowanych przez pstre i zielonkawe ility, piaski, mułowce i żwiry, a także cienkie wkładki syderytów ilastych i węgla brunatnego. Ten ostatni na terenie gminy występuje w okolicach Kierszuli, gdzie był eksploatowany. Utwory liasowe odstawiają się na powierzchni terenu ciągnąc się szerokim pasem od Kierszuli w kierunku północno-zachodnim do granicy gminy, a w kierunku południowo-wschodnim utwory te dochodzą do Zielonego Duktu. Rozciągają się one również dużym płatem na zachód od Turkowej Góry, ponadto występują w postaci pojedynczych płatów o niewielkim rozprzestrzenieniu w centrum Poręby w rejonie ul. Myśliwskiej oraz na północ od Fryszerki.

Utwory czwartorzędowe wykształcone są w postaci piasków i żwirów lodowcowych zlodowacenia środkowopolskiego, wypełniających obniżenia morfologiczne terenu, zalegają one na utworach triasowych i jurajskich. Utwory te występują również szerokim płatem o niewielkiej miąższości na południu gminy. W rejonie Fryszerki występują piaski eoliczne w wydmach. Natomiast dolina Czarnej Przemszy wypełniona jest osadami fluwialnymi.

8.3. Wody powierzchniowe i zagrożenie powodziowe

Obszar Poręby położony jest w obrębie dorzeczy Wisły i Odry. Dział wodny I rzędu przebiega z północy na południowy zachód miasta. Przeważająca część miasta należy do dorzecza Wisły i jest odwadniana przez rzekę Czarną Przemszę (odcinek źródłowy Przemszy lewostronnego dopływu Wisły). Południowo-zachodnia część gminy odwadniana jest przez dopływy Mitręgi (lewostronny dopływ Czarnej Przemszy).

Dział wodny I rzędu, rozdzielający dorzecza Wisły i Odry, przebiega przez kulminacje terenu i ma charakter pewny. W dorzeczu Wisły działy wodne III, IV i V rzędu mają najczęściej przebiegi pewne, zaburzone tam, gdzie występuje gęsta sieć rowów melioracyjnych (południowa część gminy). Powierzchniowa sieć hydrograficzna w zlewni Czarnej Przemszy jest dobrze rozwinięta. Głównymi

doptywani Czarnej Przemszy na terenie Poręby są prawostronne: Potok Kierszula, Potok Krawce, Smudzówka. Wszystkie wymienione rzeki i potoki zasilane są wodami niewielkich, ale bardzo licznych cieków stałych i okresowych. Występuje tu także gęsta sieć rowów melioracyjnych (w południowej części gminy).

Zbiorniki wodne

Głównymi zbiornikami wodnymi Poręby są dwa zbiorniki wodne: Jezioro Poręba I (pow. 0,039 km²) oraz jezioro Poręba II (pow. 0,11 km²). Na terenie Poręby występują sztuczne zbiorniki wodne powstałe w miejscu wyrobisk po płytkiej eksploatacji węgla brunatnego. W większości zbiorniki te położone są w południowej części miasta i nie przekraczają kilku hektarów swojej powierzchni.

Zagrożenie powodziowe

Analiza map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego (Hydroportal ISOK) wskazuje na brak ryzyka wystąpienia powodzi Q1% (raz na sto lat), Q10% (raz na 10 lat) i niskie Q0,2% (raz na pięćset lat) prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi.

Jednak analiza Map obszarów zagrożonych podtopieniami w skali 1:50000 wykonanymi przez Państwowy Instytut Geologiczny wskazuje na możliwość wystąpienia podtopień w rejonie i sąsiedztwie doliny rzecznej.

Zagrożenie podtopieniami ogranicza się do doliny Czarnej Przemszy i dolin ujściowych odcinków prawostronnych dopływów Czarnej Przemszy. Największe zagrożenie podtopieniami występuje w południowo-wschodniej części gminy.

8.4. Zasoby wód podziemnych

Analizowany obszar znajduje się w obrębie do bytomsko-olkuskiego regionu hydrogeologicznego z głównym poziomem użytkowym, szczelinowo-krasowym w wapieniach i dolomitach triasu dolnego i środkowego. Poziom ten zalega na głębokości 10 – 100 m, wydajności wahają się od 10 do 600 m³/h, a wody znajdują się pod ciśnieniem do 3000 kPa. Drugorzędny poziom wodonośny, w piaskach i piaskowcach jury dolnej zalega na głębokości do 20 m, a wydajności wahają się od 2 do 10 m³/h.

Piętro czwartorzędowe ma tu podrzędne znaczenie, charakteryzuje się występowaniem wód w utworach aluwialnych dolin rzecznych zwłaszcza w dolinie Czarnej Przemszy lub dolinach jej dopływów. Nie ma ono znaczenia gospodarczego, a głębokość jego występowania jest silnie uzależniona od poziomu wody w rzece. Poziom ten ujmowany studniami gospodarskimi oraz drenowany siecią hydrograficzną, charakteryzuje się swobodnym zwierciadłem, leżącym na różnej głębokości a mianowicie: 1–2 m w obrębie doliny Czarnej Przemszy i 5–10 m na terenie wysoczyznowym.

Zbiorniki te zbudowane są ze skał dolomityczno-wapiennych i prowadzą wody szczelinowo-krasowo-porowe. Triasowe piętro wodonośne związane jest z dolomitowo-wapiennymi utworami środkowego i dolnego triasu. Filtracja ma tu charakter szczelinowy, a zawodnienie charakteryzuje się dużą zmiennością, co spowodowane jest różnym stopniem spękania i skawernowania wodonośca. Większą przepuszczalnością charakteryzują się dolomity dioproporowe i kruszonośne, a mniejszą warstwy gogolińskie i reń. Zwierciadło wody piętra triasowego ma obecnie charakter subartezyjski. Zaznacza się obniżanie zwierciadła wód spowodowane głównie wpływem odwodnienia kopalń cynku i ołowiu, oraz intensywnym poborem wód z ujęć. Wodonośny trias w rejonie Poręby zalega na zawodnionych utworach górnego i środkowego dewonu, wykształconego jako dolomity, wapienie krystaliczne i margle, co powoduje że filtracja ma charakter szczelinowy. Z uwagi na brak ciągłej warstwy izolacyjnej oraz kontakty hydrauliczne poprzez uskoki piętro dewońskie rozpatrywane jest łącznie z triasowym. Zasilanie poziomów wodonośnych odbywa się powierzchniowo na wychodniach utworów triasowych.

Na terenie gminy poziom ten ujmowany jest studniami wierconymi.

Lokalizację poniższych studni wskazano za planszy nr 2 – uwarunkowania zagospodarowania

przestrzennego.

NAZWA Studni	Oznaczenie
WODOCIĄG LP-3	LP-3
FABRYKA URZĄDZEŃ MECH. S-1	S-1
FABRYKA URZĄDZEŃ MECH. S-2	S-2
FABRYKA URZĄDZEŃ MECH. S-3	S-3
WODOCIĄG KOMUNALNY S-23	S-23
WODOCIĄG KOMUNALNY S-38/3	S-38/3
OCZYSZCZALNIA S-2	S-2
OCZYSZCZALNIA S-1	S-1
WODOCIĄG S-23B	S-23B
WODOCIĄG OPH-1	OPH-1
WODOCIĄG S-3A	S-3A

Zwierciadło wody w triasowej serii węglanowej występuje na głębokości od około 56 do 88 m p.p.t., a wielkość napięcia w rejonach występowania pokrywy utworów ilastych waha się od 22 do 88 m. Wydajność eksploatacyjna studni wynosi od kilkudziesięciu do prawie 200 m³/h przy depresjach rzędu od 17 do 33 m. Współczynniki filtracji charakteryzują się dużą zmiennością i wahają się w granicach od 4,88×10,7 m/s do 8,02×10,3 m/s. Obszarami alimentacyjnymi warstwy wodonośnej są przede wszystkim wychodnie utworów węglanowych triasu, a lokalnie strefy kontaktów tektonicznych i sedymentacyjnych oraz wymyć sedymentacyjnych. Strefami drenażu są doliny rzeczne, zwłaszcza dolina Czarnej Przemszy. Ujęcia wód podziemnych mają wyznaczone strefy ochrony bezpośredniej, brak jest jednak opracowanych stref ochrony pośredniej ujęć.

Główne zbiorniki wód podziemnych

Na terenie gminy Poręba główne poziomy wód podziemnych występują w utworach triasowych – w obrębie dwóch zbiorników wód podziemnych nr 454 Olkusz – Zawiercie obejmujący przeważającą część gminy i nr 327 Lubliniec – Myszków występujący w północnej części gminy.

Jednolite części wód podziemnych (JCWPd)

Zgodnie z obowiązującym podziałem, obszar Gminy Poręba leży w obszarze Jednolitych Części Wód Podziemnych nr PLGW2000112 – RZGW Gliwice (przeważająca część gminy) i nr PLGW600099 – RZGW Poznań (północno-wschodnia część Poręby).

8.5. Warunki klimatyczne

Według regionalizacji klimatycznej R. Gumińskiego, analizowany teren leży w dzielnicy częstochowsko-kieleckiej - XV, obejmującej zachodnią część Wyżyny Małopolskiej, który w porównaniu z innymi regionami klimatycznymi charakteryzuje się stosunkowo największą liczbą dni z pogodą bardzo ciepłą z opadem. Takich dni w ciągu roku jest około 34, z czego dni bardzo ciepłych z jednoczesnym dużym zachmurzeniem i opadem jest prawie 11. Jest tu również najwięcej dni z pogodą umiarkowanie ciepłą z dużym zachmurzeniem i gradem - średnio w roku około 50 dni. Wśród nich około 38 cechuje typ pogody umiarkowanie ciepłej z dużym zachmurzeniem i opadem. Więcej niż w innych rejonach klimatycznych jest tu dni z pogodą przymrozkową, umiarkowanie chłodną bez opadu. Mniej natomiast jest dni umiarkowanie ciepłych i jednocześnie pochmurnych - średnio w roku tylko 69, a dni chłodnych i jednocześnie pochmurnych - około 12 w roku. Jest to dzielnica ciepła, z czym wiąże się długość trwania okresu wegetacyjnego wynoszący powyżej 210 - 220 dni.

Przeważają wiatry z kierunków zachodnich - zgodnie z ogólną cyrkulacją powietrza w regionie. Najsilniejsze wiatry stanowią 1% wszystkich wiatrów, a prędkość ich waha się w granicach 10-15 m/s. Lokalnie kierunki wiatrów mogą być modyfikowane w związku z morfologią terenu. Zasadniczo, użytkowanie rolnicze analizowanego terenu, które doprowadziło do znacznego odlesienia północnej części gminy, bezpośrednio wpływa na topoklimat. Wiatry tu wiejące, nie napotykając innych przeszkód terenowych prócz naturalnych form terenowych, dość swobodnie operują na tym obszarze i mogą osiągać duże prędkości. Jedyne osłoną są tu porastające wzniesienia, dość nieliczne

zakrzewienia śródpolne, W okresie zimowym podczas zalegania pokrywy śnieżnej z dużym prawdopodobieństwem mogą tu występować zawieje i zamiecie. Z uwagi na otwarte tereny rolne i łatwość przewietrzania, temperatura powietrza powinna być tu względnie wyrównana. Jedynie w sytuacjach inwersyjnych w zagłębieniach terenowych mogą powstawać zmrozowiska w okresie zimowo-wiosennym i mgły w ciągu niemal całego roku. Szczególnie narażona jest w tym przypadku część terenu gminy leżąca w dolinie Czarnej Przemszy. Średnia długość okresu z temperaturami średnimi $> 15^{\circ}\text{C}$ wynosi do 20 dni w roku. Średnia roczna temperatura wynosi około $7,5^{\circ}\text{C}$, najcieplejszy miesiąc to lipiec ze średnią temperaturą około 18°C , najzimniejszy - luty ze średnią temperaturą -3°C . Przez ponad 80 dni utrzymuje się temperatura powyżej 15°C , a przez około 85 dni występuje temperatura poniżej 0°C .

Średnia roczna suma opadów atmosferycznych w Porębie wynosi 650-700 mm. W okresie wiosny oraz jesieni średnia miesięczna suma opadów to około 60 mm, a w okresie zimy 80 mm. W sezonie letnim opadów atmosferycznych jest najwięcej i średnio spada 100mm deszczu na m^2 .

Wilgotność względna powietrza nie wykazuje tak dużego zróżnicowania jak inne elementy klimatu. Średnia roczna wartość dla omawianego terenu wynosi około 60%. Największa średnia wilgotność występuje w grudniu 84%, a najniższa w sierpniu 60%.

8.6. Powierzchnia ziemi

8.6.1. Geomorfologia terenu

Obszar Poręby cechuje się urozmaiconą rzeźbą o charakterze wyżynnym i równinnym, miejscami rozciętą dolinami cieków wodnych o przebiegu na ogół równoleżnikowym. Obniżanie się powierzchni terenu Poręby przebiega w kierunku południowym i wschodnim.

Najwyższym wzniesieniem jest wzgórze położone w Niwkach (365 m n.p.m.), w części południowej gminy najwyższym punktem jest Turkowa Góra osiągająca rzędną 358,7 m n.p.m.

Najniżej położone tereny (296,2 m n.p.m.) znajdują się przy zachodniej granicy miasta w dolinie Czarnej Przemszy.

W morfologii terenu wyraźnie zaznaczają się trzy główne elementy krajobrazu:

- wzniesienia w północnej części miasta opadające w kierunku południowym i północnym, rozcięte dolinami prawobrzeżnych dopływów Czarnej Przemszy (Smudźówka, Potok z Krawcy, Potok z Kierszuli);
- wzniesienia w południowej części miasta opadające w kierunku północnym, płytko rozcięte słabo wykształconymi dolinami lewobrzeżnych dopływów Czarnej Przemszy ciek bez nazwy);
- rozległe tereny płaskie lub lekko nachylone w kierunku południowym, dolina Miłręgi;
- teren doliny Czarnej Przemszy – przebiegający równoleżnikowo ze wschodu na zachód;
- tereny antropogeniczne, tereny przekształcone działalnością człowieka (wzrostki, warpie, zabudowa miejska, itp.).

8.6.2. Dawna eksploatacja górnicza

Na terenie Poręby wydobywanie kopalni na znaczną skalę prowadzono w XIX w., w 1829 roku powstała pierwsza kopalnia węgla brunatnego „Joanna”, a następnie kopalnie „Julek”, „Hugo”, „Marta” i „Zygmunt”. Eksploatację węgla brunatnego prowadzono w rejonie Kierszuli do 1959 roku. Pozostałościami po wydobywaniu płytko zalegających złóż węgla są liczne dukle i warpie oraz częściowo zachowany nasyp kolejki wąskotorowej w „Lesie Porębskim”. Lokalnie eksploatowano również wapnie i dolomity w północnej części gminy (kamieniołom Kamionka). Do niedawna w rejonie Fryszarki i Niwek oraz dolinach rzek wydobywano piasek. Wydobywano również rudy żelaza.

Lata 20. Mieszkańcy Poręby na tle lokomotywy wąskotorowej i szybu kopalni węgla brunatnego Zygmunt

Źródło: <http://poreba.archiwa.org/zasoby.php?id=18467>

Ze względu na okres który upłynął od czasu zamknięcia eksploatacji nie ma możliwości pozyskania informacji o przekształceniach jakie wyniknęły z eksploatacji.

8.6.3. Osuwiska

Na obszarze miasta Poręby nie występują obszary zagrożone ruchami masowymi ziemi zgodnie z Centralnej Bazy Danych Geologicznych „Obszary predestynowane do występowania ruchów masowych poza Karpatami”. Nie stwierdzono również występowania czynnych i nieczynnych osuwisk w Systemie Ostry Przeciwsuwiskowej Państwowego Instytutu Geologicznego.

8.6.4. Gleby

Na terenie Poręby dominują gleby bielcowe. Największe ich powierzchnie występują w południowej i zachodniej części miasta. Największym zróżnicowaniem pod względem występowania gleb charakteryzuje się dzielnica Niwki. Występują tu niewielkie płyty gleb czarnoziemnych właściwych na północnych stokach Progu Woźnickiego i gleby brunatne właściwe na północno zachodnich stokach Progu Woźnickiego. Na zboczach wzniesienia (na którym położone są Niwki) występują rędziny brunatnoziemne, miejscami czarne ziemie zdegradowane i szare. U podnóża tego wzniesienia występują gleby brunatne wyługowane. W północnej części miasta położonej w obrębie Progu Woźnickiego głównymi typami gleb są czarne ziemie zdegradowane i szare, gleby brunatne wyługowane, rędziny brunatnoziemne oraz biellice. Dolinę Czarnej Przemszy oraz jej głównych prawostronnych dopływów wyścielają mady, miejscami są gleby mułowo – torfowe i torfowo – mułowe. Grunty rolne i użytkowane rolniczo stanowią na terenie Poręby aż 19,4 km² co stanowi 48,5% ogólnej powierzchni miasta. Użytkowana rolniczo jest północna część miasta: Niwki Krawce, a także wielkoobszarowe pola uprawne ciągnące się w kierunku Zawiercia.

Analiza struktury typologicznej i rodzajowej gleb wskazuje, że na terenie Poręby przeważa kompleks zbożowo-pastewny mocny (klasy bonitacji gleb IIIb i IVa), który zajmuje 31% powierzchni gruntów ornych. Użytki zielone średnie zajmują 23,5% gruntów ornych. Pozostałe kompleksy stanowią: ziemniaczany słaby – 10,3% (kl. IV b i V), pszeniczny dobry – 11% (kl. II, IIIa, i IIIb), pszeniczny wadliwy 6,8% (kl. IIIb, IVa i IVb), użytki zielone słabe i bardzo słabe 4,6%, żytnio – łubinowy – 3,4% (kl. VI), żytnio

ziemniaczany dobry – 1,8%, żytnio ziemniaczany bardzo dobry – 0,6. Grunty nieprzydatne rolniczo stanowią 0,5% powierzchni gruntów ornych na terenie Poręby.

W uprawach największą powierzchnię zajmują zboża: pszenica, pszenżyto i mieszanki zbożowe, będące paszą dla zwierząt gospodarskich. Mniejszy udział stanowią rośliny okopowe.

Na terenach rolniczych w Porębie istnieje 969 gospodarstw. Są to gospodarstwa małe o silnym rozdrobnieniu. Struktura gospodarstw rolnych przedstawia się następująco:

- powierzchnia gospodarstw do 1 ha włącznie – 556 ha,
- powierzchnia gospodarstw od 1 do 5 ha – 703 ha,
- powierzchnia gospodarstw od 5 do 15 ha – 63 ha.

W uprawach największą powierzchnię zajmują zboża: pszenica, pszenżyto i mieszanki zbożowe, będące paszą dla zwierząt gospodarskich. Mniejszy udział stanowią rośliny okopowe.

W hodowli zwierząt dominuje drób, ilość bydła wyniosła 122 szt., a koni 11 szt.

8.7. Zasoby naturalne

Zgodnie z danymi Centralnej Bazy Danych Geologicznych, Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego, na terenie Poręby znajduje się pięć udokumentowanych złóż rud cynku i ołowiu oraz jedno złożo یتów ceramiki budowlanej (stan na lipiec 2019 r.).

W północno-wschodnim krańcu obszaru Poręby zlokalizowane są złoża rudy cynku i ołowiu: „Marciszów”, „Poręba”, „Siewierz”, „Zawiercie 3”.

- Złożo „Marciszów” wg systemu MIDAS nr 15. Złożo to nie było eksploatowane. Powierzchnia tego złoża to 1 718 ha.
- Złożo „Poręba” wg systemu MIDAS nr 11. Udokumentowane złożo, którego zakończenie eksploatacji nastąpiło 31.12.2008 r. Powierzchnia złoża wynosiła 170 ha.
- Złożo „Siewierz” wg systemu MIDAS nr 5628. Udokumentowane złożo, którego zakończenie eksploatacji nastąpiło 31.12.2008 r. Powierzchnia złoża wynosiła 650 ha.
- Złożo „Zawiercie 3” wg systemu MIDAS nr 17226. Złożo to nie było eksploatowane. Powierzchnia tego złoża to 395,10 ha.

Jedynym występującym złożem یتów ceramiki budowlanej jest złożo „Poręba III”. Złożo to nie było eksploatowane. Jest to złożo małe, o zasobach 0,24 ha.

8.8. Środowisko przyrodnicze

8.8.1. Potencjalna roślinność naturalna

Pod pojęciem potencjalnej roślinności naturalnej rozumie się hipotetyczny stan roślinności, jaki mógłby być osiągnięty na drodze naturalnej sukcesji, gdyby oddziaływania człowieka zostały wyeliminowane, a właściwa dla danego regionu roślinność mogła w pełni wykorzystać możliwości stwarzane przez siedlisko. Potencjalna roślinność naturalna opisywana jest przy pomocy podstawowych typologicznych jednostek geobotanicznych, jakimi są zespoły roślinne. Używane w legendzie mapy potencjalnej roślinności naturalnej łacińskie nazwy zbiorowisk są znanymi z badań w danym regionie końcowymi etapami w szeregu rozwojowym zbiorowisk roślinnych w sukcesji pierwotnej lub wtórnej, które możliwe są do zrealizowania na danym siedlisku. Potencjalna roślinność naturalna opisuje ekologiczną specyfikę siedlisk w stanie takim, w jakim się one w danym momencie znajdują, to jest z uwzględnieniem wszystkich istotnych i trwałych przekształceń w siedlisku jakie zostały wprowadzone przez człowieka².

Na obszarze Poręba stwierdzono występowanie 7 jednostek potencjalnej roślinności naturalnej². Ich charakterystyka przedstawia się następująco³:

- Niżowe łęgi olszowe i jesionowo-olszowe siedlisk wodogruntowych, okresowo lekko zabagnionych (*Fraxino-Alnetum* (*Circaeo-Alnetum*) –eutroficzne i wybitnie higrofilne lasy z panującą olszą

² Matuszkiewicz J. M. Potential natural vegetation of Poland (Potencjalna roślinność naturalna Polski). IGI PAN, Warszawa, 2008. <https://www.igipz.pan.pl/Roslinnosc-potencjalna-zgik.html>. Dostęp: 15.08.2017

³ Parusel J. B. (red.) 2003. Opracowanie ekofizjograficzne do planu zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego. Centrum Dziejstwa i Kultury Górnego Śląska, Katowice.

czarną i domieszką jesionu, wykształcające się na siedliskach lekko zabagnionych, w dolinach wolno płynących cieków wodnych. W runie o charakterze ziołoroślowym występuje stała domieszka gatunków olsowych i szuwarowych.

- Grądy subkontynentalne lipowo-dębowo-grabowe (*Tilio-Carpinetum*) –wielogatunkowe lasy liściaste w typie lasu świeżego i wilgotnego z dominacją dębu szypułkowego i graba *Carpinus betulus*, z udziałem buka *Fagus sylvatica*, lipy drobnolistnej *Tilia cordata*, świerka i jodły *Abies alba*. Występują tu w odmianie geograficznej małopolskiej z bukiem i jodłą, w formie wyżynnej zróżnicowanej na serię ubogą i żyzną.
- Żyzna buczyna sudecka (*Dentario enneaphylli-Fagetum*); forma podgórska –żyzny las bukowy zajmujący siedliska w typie lasu świeżego i wilgotnego, wykształcający się na glebach wapniowcowych, z obecnością żywca dziewięciolistnego *Dentaria enneaphyllos* w runie.
- Niżowa dąbrowa acidofilna typu środkowoeuropejskiego (*Calamagrostio-Quercetum petraeae*) –zbiorowiska w typie siedliskowym boru mieszanego wykształcające się na glebach świeżych, z panującym dębem bezszypułkowym w drzewostanie, w runie przeważają ogólnoleśne acidofilne gatunki (np: trzcinnik leśny *Calamagrostis arundinacea*, śmiełek pogięty *Deschampsia flexuosa*, pszeniec zwyczajny *Melampyrum pratense*, orlica pospolita *Pteridium aquilinum*) i z udziałem kłosówki miękkiej *Holcus mollis* i jastrzębców *Hieracium* sp.
- Kontynentalny bór mieszany (*Pino-Quercetum* = *Quercus robur* -*Pinetum*) – mezotroficzne zbiorowisko leśne z udziałem w drzewostanie sosny oraz dębu, nawiązujące florystycznie i siedliskowo z jednej strony do borów sosnowych, a z drugiej do zbiorowisk z klasy *Quercus-Fagetum*: ciepłolubnych dąbrów i uboższych postaci grądów.
- Suboceaniczne śródłądowe bory sosnowe w kompleksie boru świeżego *Leucobryo- Pinetum* na siedliskach świeżych z niskim poziomem wody gruntowej i boru suchego *Cladonio-Pinetum* na siedliskach suchych i ubogich z bardzo niskim poziomem wody gruntowej i boru wilgotnego *Molinio-Pinetum* na siedliskach ubogich z wysokim i zmiennym w ciągu roku poziomem wody w glebie – są to acidofilne oligo i mezotroficzne zbiorowiska borowe z dominacją sosny w drzewostanie i z runem krzewinkowo- lub tra-wiasto-mszystym.
- Podgórski wilgotny bór trzcinnikowy (*Calamagrostio villosae-Pinetum*) – zbiorowisko w typie siedliskowym boru bagiennego lub wilgotnego z drzewostanem świerkowo-sosnowym i ubogim florystycznie runem z dominacją borówki czernicy *Vaccinium myrtillus* oraz mchów. Cechą charakterystyczną jest stały i obfity udział trzcinnika owłosionego *Calamagrostis villosa*. Wykształca się na glebach torfiastych, w miejscach obniżonych, płaskich i dość wilgotnych.

Największą powierzchnię w mieście zajmują grądy, występujące w jego środkowej części. W części południowej dominuje podgórski bór trzcinnikowy. Pozostałe jednostki reprezentowane są przez małe powierzchniowo płaty.

8.8.2. Flora i roślinność rzeczywista

Flora roślin naczyniowych Poręby nie została dotąd zbadana dokładnie. Na podstawie dostępnych danych i obserwacji i obserwacji własnych można oszacować, że na terenie miasta występuje ponad 600 gatunków roślin naczyniowych. W większości są to gatunki pospolite w całej Polsce. Na uwagę zasługują gatunki obecnie chronione oraz gatunki górskie, których występowanie nadaje osobliwy charakter florze miasta. Wśród gatunków chronionych przeważają gatunki związane z siedliskami leśnymi (buławnik wielkokwiatowy, żłobik koralowy, ciemiężca zielona, kruszczyk szerokolistny, k. połabski, k. siny, wawrzynek wilczełyko, cieszynianka wiosenna i in.) oraz łąkowymi (m.in. zimowit jesienny, kukułka Fuchsa, k. szerokolistna, goryczka wąskolistna, kosaciec syberyjski, petnik europejski). Wiele z tych gatunków jest zagrożonych w Europie, Polsce i w województwie śląskim.

Element górski we florze Poręby reprezentowany jest m. in. przez: jodłę, jawora, trzcinnika owłosionego, rzeżusznika Hallera, buka, lepiężnika białego, świerka, bez koralowy, ciemiężycę zieloną, tojeść gajową i starca kędzierzawego.

Roślinność rzeczywista miasta Poręba nie była przedmiotem badań fitosocjologów. Takich badań doczekały się tylko niektóre obszary, głównie leśne. Dotychczas stwierdzono tu występowanie około 66 zespołów i zbiorowisk roślinnych, które należą do 19 klas roślinności. Wiele płatów roślinności jest

tak przekształconych antropogenicznie, że nie można ich zaklasyfikować do systemu fitosocjologicznego. Wykaz systematyczny zbiorowisk roślinnych miasta Poręba zamieszczono poniżej.

Powierzchniowo dominują zbiorowiska leśne i zaroślowe, a następnie zbiorowiska łąkowe i pastwiskowe oraz pól uprawnych, znaczący jest także udział powierzchniowy zbiorowisk ruderalnych związanych z zabudową. Najliczniejsze są zbiorowiska łąkowe i pastwiskowe (12 syntaksonów), terenów ruderalnych i pól uprawnych (11) oraz szuwarowe (11) i leśne (9). Do najrzadszych należą zbiorowiska: pleustonowe (1), terofitów letnich (1), źródłiskowe (2), torfowisk niskich i przejściowych (2) i brzegów zbiorników wodnych.

Na szczególną uwagę zasługują zbiorowiska roślinne zamieszczone w czerwonej liście zbiorowisk województwa śląskiego. Jest ich 21. (1 w kategorii wymierających (E), 12 w kategorii narażonych (V), 2 o nieokreślonej kategorii zagrożenia (I) i 6 zbiorowisk rzadkich (R)). Aż 12 z nich to zbiorowiska wodne i od wód zależne.

Do zbiorowisk wymierających należy mszar przygiętki białej. Wśród zbiorowisk narażonych należy wymienić zbiorowiska pól uprawnych, łąk i pastwisk oraz lasów liściastych. Rzadkimi w województwie śląskim zbiorowiskami występującymi w Porębie są: zbiorowiska źródłiskowe, szuwaru jeżogłówek i turzycy pęcherzykowatej, ziołorośla z lepiężnikiem białym oraz zespół łągu olszowo-jesionowego.

W mieście Poręba, oprócz zbiorowisk roślinnych składających się z rodzimych gatunków, wykształcają się również zbiorowiska zdominowane przez gatunki obce. Do nich należą m. in.: zespół moczarki kanadyjskiej w wodach Przemyszy oraz porastające brzegi: zbiorowisko z nawłocią późną oraz zespoły: niecierpka drobnokwiatowego, rudbekii nagiej i nawłoci. Nierzadko obserwować można zbiorowiska, które budują gatunki inwazyjne – rdestowiec ostrokończysty i niecierpek himalajski.

8.8.3. Fauna

Najpospolitszymi gatunkami w gminie są zwierzęta łowne, w tym: dzik, lis rudy, sarna, jeleni, zając szarak, bażant. Znaczne jest bogactwo awifauny, która reprezentowana jest przez gatunki typowo leśne oraz związane z terenami otwartymi (agrocenozy). Nielicznie notowano gatunki związane ze środowiskami wodnymi, które na terenie gminy nie są rozpowszechnione. Wśród płazów notowano najczęściej żaby zielone, które występują w licznych zbiornikach śródleśnych, w lasach natomiast obserwowano ropuchę szarą i żabę trawną. W wodach płynących i stawach bytują gatunki nie objęte ochroną prawną, takie jak: brzana, węgorz, lin, pstrąg potokowy i tęczy, sum. Drobnymi zbiornikami śródleśnymi są siedliskiem chronionych i zagrożonych gatunków ważek, takich jak: zalotka białoczelna, z. większa, trzepla zielona i iglica mała. Ta ostatnia chroniona jest Dyrektywą Siedliskową i wymaga wyznaczenia strefy ochronnej.

Obszary zurbanizowane to biotopy gatunków synurbijnych, takich jak: wróbel, kawka, sroka, kopciuszek, sierpówka, gołąb miejski, jerzyk, dymówka. Łąki i pastwiska oraz towarzyszące im zadrzewienia zasiedlają takie gatunki, jak: potrzuszc, skowronek, trznadel, gąsiorek, kapturka.

Lasy i zadrzewienia zasiedlają takie ptaki, jak: świstunka leśna, kowalik, dzięcioł duży, bogatka, pełzacz ogrodowy, sójka, rudzik, piecuszek, pierwiosnek. Do najcenniejszych gatunków leśnych należy zaliczyć: bociana czarnego, dzięcioła czarnego, dz. średniego, dz. zielonego, muchołówkę żałobną, m. szarą, sóweczkę.

8.9. Obszary chronione na podstawie ustawy z 16 kwietnia 2004 r.

8.9.1. Pomniki przyrody

W myśl ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku na obszarze Poręby znajdują się trzy pomniki przyrody:

- dąb „Bartek” (*Quercus robur*) - okazały dąb szypułkowy o obwodzie 620 cm (rośnie przy ul. Ks. Franciszka Pędzicha na wysokości cmentarza. (Orzeczenie nr 00034 o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w Katowicach nr R.L. 13/162/53 z 12.12.1953 r.).
- dwa buki zwyczajne (*Fagus sylvatica*) - jedno drzewo zdrowe, drugie uschnięte pozostawione do naturalnego rozpadu, (Decyzja Nr OS-VII-7140/4/84 Wojewody Katowickiego z dnia

25.09.1984 r. o uznaniu za pomnik przyrody).

- starodrzew dębowy (*Quercus robur*) - złożony z 92 drzew o obwodach od 110 do 381 cm (na powierzchni 0,36ha na działce Nr 12088/208 przy ul. Zakładowej), (Uchwała Rady Miasta Poręba Nr VIII/88/03 z dnia 31 lipca 2003 w sprawie uznania za pomnik przyrody).

8.9.2. Obszarowe formy ochrony przyrody

W granicach miasta Poręba nie występują obszarowe formy ochrony przyrody.

8.9.3. Ochrona gatunkowa zwierząt i roślin

Na terenie Poręby wiele gatunków zwierząt podlega ochronie gatunkowej na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. 2016 poz. 2183). Ochroną ścisłą objętych jest: 4 gatunki wążek, 1 gatunek płazów, 60 gatunków ptaków i 1 gatunek ssaków. Ochroną częściową objęte są: 4 gatunki bezkręgowców, 4 gatunki gadów, 4 gatunki płazów, 5 gatunków ptaków i 6 gatunków ssaków.

Na terenie Poręby występują również gatunki wymieniane w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej (Dyrektywa 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory): 1 gatunek wążek i 2 gatunki ssaków. Liczną jest też grupa ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej (Dyrektywa 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikich ptaków), których na terenie gminy Poręba stwierdzono aż 10. W granicach miasta Poręba stwierdzono występowanie 38 gatunków roślin naczyniowych, które podlegają ochronie prawnej na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z dnia 16.10.2014 r., poz. 1409). 19 z nich chronionych jest ściśle, a pozostałe podlegają ochronie częściowej. Stwierdzono także stanowiska 17 gatunków mchów podlegających ochronie prawnej, w tym 1 chroniony jest ściśle i krytycznie zagrożony w województwie śląskim oraz 16 chronione częściowo.

8.9.4. Tereny cenne przyrodniczo

W opracowaniu ekofizjograficznym dla miasta Poręba wytypowano tereny, odznaczające się podwyższonymi wartościami przyrodniczymi :

- 1) **Las Porębski** - W roku 2009 Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska opracowało i przestało do Instytutu Ochrony Przyrody PAN w Krakowie propozycję obszaru specjalnej ochrony (OSO) Las Porębski⁴ o powierzchni 745,2 ha. Obszar wyznaczony dla ochrony 5 typów siedlisk przyrodniczych i 7 gatunków ptaków chronionych na podstawie prawa Unii Europejskiej. Walory przyrodnicze obszaru opisują Sochacka i Henel (2004)⁵. Z przyrodniczego punktu widzenia cenne są stanowiska cieszyńnianki wiosennej na krańcach jej zasięgu geograficznego. Odnaleziono tu także liczną grupę chronionych prawnie gatunków roślin naczyniowych oraz wielu gatunków rzadkich i chronionych ptaków, w tym z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej (bocian, czarny, dzięcioł czarny, dzięcioł średni, dzięcioł zielonosiwy, muchołówka białoszyja). Drzewostan jest zróżnicowany wiekowo i reprezentowany jest przez buki oraz graby, tworzące tu zespoły gradów i buczyn. W licznych warpiach, mających znaczenie kulturowe, występują gatunki roślin i zwierząt zwianych ze środowiskiem wodnym.
- 2) **"Poręba Stawki"** - obszar po dawnej eksploatacji skał i kruszców wraz z fragmentem podmokłych łąk. Doły wyrobiskowe (warpie) są obecnie zabagnione, alimentowane przez niewielki ciek wodny i jego drobne dopływy. Miejsca te stanowią ostoje dla bardzo rzadkich w skali Polski mchów reliktowych (postglacjalnych), które tutaj mają swoje unikatowe stanowiska. Na stale podtapianych łąkach uformowały się naturalne mszary z licznym udziałem torfowców i wieloma innymi bardzo cennymi składnikami bioflory w tym regionie.

⁴ Parusel J. Rok A. 2009. Natura 2000. Standardowy Formularz Danych dla Obszarów Specjalnej Ochrony (OSO), dla obszarów spełniających kryteria Obszarów o znaczeniu Wspólnotowym (OZW), dla Specjalnych Obszarów Ochrony (SOO). Las Porębski. Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska, Katowice.

⁵ Sochacka M., Henel A. 2004. Walory przyrodnicze Lasu Porębskiego. Przyroda Górnego Śląska, 35: 10-12.

- 3) lokalne ostoje przyrody o nazwie „Polany śródleśne”. Ostoja obejmuje bogate florystycznie wilgotne i żyzne łąki na polanach śródleśnych

Ponadto lasy Nadleśnictwa Siewierz, obręb Łysa Góra zostały uznane za lasy ochronne. W lasach ochronnych prowadzi się gospodarkę leśną w sposób zapewniający ciągłe spełnianie przez nie celów, dla których zostały wydzielone, w szczególności poprzez:

- dbałość o stan zdrowotny i sanitarny lasów,
- preferowanie naturalnego odnowienia lasu,
- ograniczanie regulacji stosunków wodnych, a zwłaszcza trwałego odwadniania bagien śródleśnych,
- kształtowanie struktury gatunkowej i przestrzennej lasu zgodnie z warunkami siedliskowymi w kierunku zwiększania różnorodności biologicznej i zwiększania odporności na czynniki destrukcyjne,
- stosowanie indywidualnych sposobów zagospodarowania i ochrony drzewostanów,
- ograniczenie stosowania zrębów zupełnych,
- zakaz pozyskiwania żywicy i karpiny.

8.10. Krajobraz

Na terenie Poręby możemy wyróżnić cztery typy genetyczne krajobrazów: krajobrazy leśne, rolnicze, osadnicze i przemysłowe.

Jednym z najbardziej interesujących elementów krajobrazu Poręby z punktu widzenia różnych elementów środowiska wchodzących w jego skład są doliny rzeczne: Czarnej Przemszy (do mostu na ul. Kopalnianej i od mostu na ul. Dzielnej) i ujściowych odcinków jej prawostronnych dopływów, wartościowe zarówno ze względu na walory przyrody ożywionej i nieożywionej. Krajobraz ciekawych form rzeźby (terasy rzeczne), łączy się tu z bogactwem obiektów hydrologicznych (wody płynące, niewielkie zbiorniki wodne), urozmaiconą przyrodą ożywioną (fauna, flora oraz roślinność wodna, szuwarowa i łąkowa) i elementami krajobrazu kulturowego.

Równie ważnym elementem krajobrazu są wzniesienia Progu Woźnickiego w północnej części miasta oraz „Turkowa Góra” w południowej części. W południowej części miasta znajdują się zwarte tereny krajobrazu leśnego. Ciekawymi elementami krajobrazu łączącymi elementy przyrodnicze i kulturowe są na terenie Poręby pozostałości po dawnym wydobywaniu surowców (węgiel brunatny, rudy żelaza) w postaci warpi oraz licznych niewielkich zbiorników wodnych.

8.11. Jakość środowiska

8.11.1. Jakość powietrza

Na stan powietrza na obszarze miasta Poręba, mają wpływ różnorodne źródła emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych. Źródła te można podzielić na:

- 1) punktowe - są to głównie emisje przemysłowe, powstające w trakcie procesów technologicznych, odprowadzane emitorami o średniej wysokości. Zaliczyć tu można przede wszystkim zakłady produkujące meble, niekontrolowane spalające odpady z produkcji. Emisja z tego typu źródeł ma najszerzy zasięg oddziaływania;
- 2) obszarowe - są to głównie emisje ze spalania na cele ciepłownicze w lokalnych oraz indywidualnych kotłowniach. Skupiska domów z indywidualnym ogrzewaniem tworzą obszary będące źródłem tzw. niskiej emisji. Niska świadomość ekologiczna mieszkańców powoduje że spalany jest opał niskiej jakości oraz odpady między innymi tworzywa sztuczne czy odpady papierowe. Innym źródłem obszarowym jest nieczynne składowisko odpadów ze względu na możliwą emisję metanu lub pylenie;
- 3) liniowe - przede wszystkim transport drogowy dotyczy to głównie nadmiernie obciążonej drogi krajowej nr 78.

Na obszarze Poręby nie ma scentralizowanego systemu ciepłowniczego. Istnieją jedynie mało rozbudowane sieci niskoparametrowe z osiedlowych kotłowni lokalnych. Potrzeby ciepłe pokrywane są z lokalnych kotłowni zasilających mieszkalne budynki wielorodzinne, z kotłowni indywidualnych

zasilających obiekty użyteczności publicznej i podmioty gospodarcze oraz z wykorzystaniem indywidualnego ogrzewania etażowego i piecowego.

Gospodarstwa domowe korzystają w zdecydowanej większości z niskosprawnych palenisk węglowych opalanych najczęściej niskogatunkowym węglem. Zanieczyszczenia emitowane są emitarami o wysokości do około 10 m, co powoduje rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń po najbliższej okolicy.

Ocenę jakości powietrza w mieście Poręba wykonano na podstawie „Piętnastej rocznej oceny jakości powietrza w województwie śląskim, obejmującej 2016 rok” (WIOŚ, Katowice). Miasto Poręba położone jest w obrębie strefy śląskiej PL2405, w której dokonuje się oceny jakości powietrza pod kątem zawartości: dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenków azotu, tlenku węgla, benzenu, ozonu, pyłu PM10; ołowiu, arsenu, kadmu, niklu i benzo(a)pirenu w pyłe PM10 oraz pyłu PM2,5.

W oparciu o wyniki modelowania przygotowane na zlecenie GIOŚ przez firmę Atmoterm S.A. dla dwutlenku azotu, pyłu zawieszonego PM10, PM2,5, benzo(a)pirenu oraz ozonu na obszarze Poręby zostały przekroczone normatywne stężenia zanieczyszczeń: PM10 (24h), PM2,5 (rok), benzo(a)pirenu. Główną przyczyną wystąpienia przekroczeń pyłu zawieszonego PM10, PM2,5, benzo(a)pirenu w okresie zimowym jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków, a w okresie letnim bliskość głównej drogi z intensywnym ruchem, emisja wtórna zanieczyszczeń pyłowych z powierzchni odkrytych, np. dróg, chodników, boisk oraz niekorzystne warunki meteorologiczne, występujące podczas powolnego rozprzestrzeniania się emitowanych lokalnie zanieczyszczeń, w związku z małą prędkością wiatru (poniżej 1,5 m/s).

Poprawie jakości powietrza służyć natomiast będą działania na rzecz ograniczenia emisji gazów cieplarnianych oraz pyłów i innych zanieczyszczeń powietrza, zwłaszcza z sektorów najbardziej emisyjnych (energetyka, transport) i ze źródeł emisji rozproszonych (likwidacja lub modernizacja małych kotłowni węglowych).

8.11.2. Jakość wód powierzchniowych

Zagrożeniem dla stanu czystości wód powierzchniowych na terenie miasta Poręba stanowią przede wszystkim wprowadzane do nich ścieki, zarówno komunalne jak i przemysłowe. Ładunek zanieczyszczeń wprowadzany jest także do wód powierzchniowych z opadami atmosferycznymi a związane jest to bezpośrednio z zanieczyszczeniem powietrza. Ponadto zanieczyszczenia wód powierzchniowych pochodzą ze spłukiwania powierzchni utwardzonych, na których występują zanieczyszczenia substancjami ropopochodnych (paliwa, smary).

Obszar miasta Poręby położony jest w obrębie następujących Jednolitych Części Wód Powierzchniowych:

- Przemsza do Przemsza do zbiornika Przeczyce - RW2000621231,
- Mitręga (południowa część gminy) - RW2000621229,
- Warta do Bożego Stoku - RW600061811529.

Na terenie gminy monitoring wód powierzchniowych prowadzi Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach. W Planie gospodarowania wodami dla dorzecza Wisły stan JCWP Przemsza do zbiornika Przeczyce został określony jako zły, zagrożone jest ryzyko osiągnięcia celów środowiskowych. W związku, z czym wyznaczono odstępstwa (derogacje) ze względu na brak możliwości technicznych. W zlewni JCWP występuje presja w postaci niskiej emisji. W programie działań zaplanowano: weryfikację programu ochrony środowiska dla gminy, mające na celu szczegółowe rozpoznanie i w rezultacie ograniczenie tej presji tak, aby możliwe było osiągnięcie wskaźników zgodnych z wartościami dobrego stanu. Z uwagi jednak na czas niezbędny dla wdrożenia tego działania, a następnie konkretnych działań naprawczych, a także okres niezbędny, aby wdrożone działania przyniosły wymierne efekty, dobry stan będzie mógł być osiągnięty do roku 2027.

Stan JCWP RW2000621229 Mitręga PGW określa jako zły, istnieje ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych. JCWP Mitręga jest niemonitorowana. Wyznaczone zostały odstępstwa ze względu na przedłużenie terminu osiągnięcia celu: brak możliwości technicznych oraz dysproporcjonalne koszty. Z uwagi na niską wiarygodność oceny i związany z tym brak możliwości wskazania przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu brak jest możliwości zaplanowania racjonalnych działań naprawczych.

Zaplanowanie i wdrożenie jakichkolwiek działań będzie generowało nieuzasadnione koszty. W związku z tym w JCWP zaplanowano działanie mające na celu rozpoznanie rzeczywistego stanu ekologicznego – przeprowadzenie monitoringu badawczego. W przypadku potwierdzenia złego stanu po 2 latach wprowadzone zostanie działanie mające na celu rozpoznanie jego przyczyn. Takie etapowe postępowanie pozwoli na racjonalne zaplanowanie niezbędnych działań i zapewnienie ich wymaganej skuteczności. Termin osiągnięcia celu środowiskowego to rok 2021.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry określa stan RW600061811529 Warta do Bożego Stoku jako zły. W związku z czym wyznaczono odstępstwa (derogacje) ze względu na brak możliwości technicznych. W zlewni JCWP występują następujące presje: presja komunalna, presja przemysłowa i niska emisja. W programie działań zaplanowano przegląd pozwoleń wodnoprawnych na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi przez użytkowników w zlewni JCWP z uwagi na zagrożenie osiągnięcia celów środowiskowych, zgodnie z art. 136 ust. 3 ustawy - Prawo wodne, mające na celu szczegółowe rozpoznanie i w rezultacie ograniczenie presji komunalnej i przemysłowej tak, aby możliwe było osiągnięcie wskaźników zgodnych z wartościami dla dobrego stanu. W programie działań zaplanowano także: weryfikację programu ochrony środowiska dla gminy, mające na celu szczegółowe rozpoznanie i w rezultacie ograniczenie tej presji, aby możliwe było osiągnięcie wskaźników zgodnych z wartościami dla dobrego stanu. Z uwagi jednak na czas niezbędny dla wdrożenia tego działania, a następnie konkretnych działań naprawczych, a także okres niezbędny aby wdrożone działania przyniosły wymierne efekty, dobry stan będzie mógł być osiągnięty do roku 2027.

Ze względu na fakt, iż przeważająca część obszaru gminy położona jest w JCWP Przemsza do zbiornika Przeczycze, a JCWP Mitręga nie jest objęta monitoringiem, z kolei JCWP Warta do Bożego Stoku zajmuje niewielki fragment powierzchni gminy, ocenę jednolitych części wód powierzchniowych można omawiać według danych dotyczących stanu na 2016 rok tylko dla JCWP Przemsza do zbiornika Przeczycze. Celem środowiskowym dla wymienionych JCWP jest dobry stan ekologiczny oraz dobry stan chemiczny.

Brak punktów kontrolno-pomiarowych jakości wody na terenie miasta nie pozwala na pełną ocenę jakości wód płynących. Jednakże brak infrastruktury komunalnej w tym zakresie oraz liczne obszary wykorzystywane rolniczo mogą powodować lokalne pogorszenie jakości wody poprzez „dzikie” zrzuty ścieków do rowów lub gruntu, a także spływy substancji biogennej z nawożonych pól uprawnych. Jakość wód powierzchniowych determinuje w głównej mierze brak kanalizacji sanitarnej. Ścieki komunalne zrzucane są do rowów przydrożnych, dopływów Czarnej Przemszy a także bezpośrednio do Czarnej Przemszy. Zjawisko to jest nagminne i dotyczy całych osiedli mieszkaniowych położonych w sąsiedztwie cieku.

Na obszarze miasta funkcjonuje jedna oczyszczalnia ścieków zlokalizowana przy ul. Ks. Franciszka Pędzicha 12. Jest to mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia o przepustowości nominalnej 1415 m³/d, zbudowana w latach 80. XX wieku, Oczyszczalnia obsługuje 4500 osób. Oczyszczone ścieki odprowadzane są do rzeki Czarnej Przemszy.

Ponadto na terenie miasta w 2017 roku funkcjonowało 1374 zbiorników bezodpływowych na nieczystości oraz 26 przydomowych oczyszczalni ścieków.

Rozwój sieci kanalizacyjnej pozwoli na poprawę oraz utrzymanie dobrej jakości wód powierzchniowych na terenie Poręby.

8.11.3. Jakość wód podziemnych

Na obszarze Poręby naturalne stosunki wodne uległy antropogenicznemu przekształceniu. Powodują one również zmniejszenie zdolności infiltracyjnej gruntu przy postępującej zabudowie terenu i lokalnych zanieczyszczeniach wód podziemnych spowodowanych składowaniem różnego rodzaju odpadów w miejscach niedozwolonych.

Ujmowana woda jest bardzo dobrej jakości jednak brak kanalizacji sanitarnej, gromadzenie ścieków w nieszczelnych zbiornikach bezodpływowych lub też niekontrolowany wylew na powierzchnię ziemi to poważne zagrożenie dla jakości wód podziemnych Poręby. Dodatkowym zagrożeniem dla jakości wód są „dzikie wysypiska śmieci” lub stosowanie nawozów sztucznych w rolnictwie.

Poręba położona jest w obrębie następujących jednolitych części wód podziemnych (JCWPd):

nr 112 oraz nr 99 (północno wschodnia część miasta). Ich stan zgodnie z Planami Gospodarowania wodami na obszarze dorzeczy Odry i Wisły określony został jako dobry.

Obszar Poręby znajduje się w obrębie bytomsko-olkuskiego regionu hydrogeologicznego z głównym poziomem użytkowym, szczelinowo-krasowym w wapieniach i dolomitach triasu dolnego i środkowego. Główne poziomy wód podziemnych występują w utworach triasowych – w obrębie dwóch zbiorników wód podziemnych nr 454 Olkusz – Zawiercie 24 obejmujący przeważającą część gminy i nr 327 Lubliniec – Myszków występujący w północnej części gminy. Teren gminy Poręba jest położony w obrębie jednolitych części wód podziemnych (JCWPd): nr 200112 (przeważająca część gminy), nr 600099 (północno-wschodnia część Poręby). Ujęcia wody zlokalizowane są przy ul. Działkowej (2 studnie - studnia 38 i 38bis), przy ul. Wiedzy (studnia 23bis), oraz na Krzemieniu (studnia 40II).

Teren Poręby charakteryzuje się korzystnymi warunkami hydrogeologicznymi. Poza dolinami rzecznyymi, gdzie zwierciadło wody podziemnej zalega płycej, nie ma zagrożeń związanych z podtopieniami terenu przez utrudniony odpływ wód podziemnych. Pewnym zagrożeniem jest możliwość infiltracji zanieczyszczeń do wód podziemnych na obszarach zbudowanych z utworów przepuszczalnych (brak izolacji zwierciadła wód podziemnych od powierzchni). Na takich terenach zalecane jest unikanie lokalizacji obiektów mogących doprowadzić do zanieczyszczenia wód podziemnych.

8.11.4. Klimat akustyczny

Na terenie miasta Poręba głównymi źródłami hałasu jest komunikacja drogowa i przemysł.

Komunikacja drogowa

Droga krajowa nr 78: Chałupki – Chmielnik, przebiega przez centrum miasta na odcinku 8 km i łączy bezpośrednio Porębę z Zawierciem.

Stąły wzrost liczby samochodów osobowych jak również ciężarowych sprawia, że negatywne skutki związane z przekraczaniem dopuszczalnych norm hałasu są stale przekraczane. Jest to konsekwencją:

- stałego wzrostu natężenia ruchu,
- nakładania się ruchu tranzytowego na ruch wewnątrzmijski,
- dekapitalizacji zasobów drogowej i szynowej infrastruktury komunikacyjnej,
- rozciągania się godzin szczytu komunikacyjnego, aż do godziny 22.00 włącznie,
- powstania nowych obszarów będących w zasięgu uciążliwości hałasu,
- wzrostu populacji zamieszkałych przy głównych drogach i ulicach,
- stałego wzrostu uciążliwości hałasu i drgań wywołanych przez ruch drogowy,
- wzrostu uciążliwości hałasu i drgań na terenach wypoczynkowych.

Na terenie Poręby nie były prowadzone pomiary hałasu drogowego. Jednak ze względu na znaczne obciążenie ruchem samochodowym oraz bliską lokalizację zabudowy mieszkaniowej wzdłuż drogi nr 78 – poziomy dopuszczalnych poziomów dźwięku są przekraczane.

Przemysł

Na terenie Poręby zakłady przemysłowe (głównie: Fabryka Urządzeń Mechanicznych PORĘBA, ENERGOINSTAL S.A.) emitują hałas, którego źródłem są maszyny i urządzenia wykorzystywane na ich terenie. Zastosowane zabezpieczenia powodują, że uciążliwości mieszczą się w granicach działek. Hałas z zakładów zlokalizowanych w sąsiedztwie DK 78 jest maskowany przez hałas drogowy.

8.11.5. Promieniowanie niejonizujące

Podstawowymi sztucznymi źródłami promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego na terenie Poręby są napowietrzne linie energetyczne:

- linia napowietrzna elektroenergetyczna najwyższego napięcia 400 kV,
- linie napowietrzne elektroenergetyczne wysokiego napięcia 110 kV,
- linie napowietrzne elektroenergetyczne średniego napięcia;

- stacje transformatorowe,
- instalacje radiokomunikacyjne – stacje bazowe telefonii komórkowej.

Monitoring poziomu pól elektromagnetycznych na terenie Poręby w roku 2016 był realizowany na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 roku w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. Nr 221, poz. 1645) przez WIOŚ Katowice. Punkt pomiarowy P-1 poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku zlokalizowano przy ul. Chopina w granicach administracyjnych miasta Poręba. W najbliższym sąsiedztwie punktu pomiarowego, zagospodarowanie terenu stanowi zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna kilkukondygnacyjna oraz tereny zieleni miejskiej. W promieniu około 220 m od punktu pomiarowego P-1, na betonowych silosach zlokalizowane są 2 instalacje radiokomunikacyjne – stacje bazowe telefonii komórkowych. Średnia arytmetyczna zmierzonych wartości skutecznych natężeń pól elektromagnetycznych promieniowania elektromagnetycznego dla zakresu częstotliwości od 3 MHz do 3000 MHz uzyskanych w 2015 roku w badanym punkcie nie przekroczyła wartości dopuszczalnej składowej elektrycznej wynoszącej 7 V/m i wynosiła 0,61 V/m. W związku z tym spełnione są wymagania odnośnie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych, jakie mogą występować w środowisku.

9. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

9.1. Rys historyczny⁶

Osada założona została w XIV w. Pierwsza wzmianka o Porębie pochodzi z 1373 r. Na terenie dzisiejszej Poręby istniało dawniej wielkie rozlewisko wodne zwane Czarnym Jeziorem. Od tego jeziora Poręba wzięta część swej pierwotnej nazwy.

W 1375 osada nosiła nazwę Czarnej Poręby i należała do Morawczyzna Krzywosąda, zwanego pospolicie Krzywakiem. W XV wieku osada przyjęła nazwę Poręby Mrzygłodzkiej i była własnością Pileckiego, zaś w XVI wieku dziedzicem majątku był Warszucki. Majątek ten obejmował olbrzymie obszary pól i lasów w promieniu 20 km. W tym czasie osada należała do fary w Ciągowicach i była jedyną osadą na prawach magdeburskich. Bogate obszary leśne, pokłady węgla brunatnego i rudy stwarzały sprzyjające warunki dla rozwoju przemysłu. Pierwszy przemysł zapoczątkowali w miejscowych lasach smolarze i kurzacze węgla drzewnego. Powstała również prawdopodobnie jeszcze w XV wieku uznana za najstarszą Kuźnica Niecka.

Kuźnice stanowiły źródło bogactwa i spowodowały szybki rozwój osady. W późniejszych latach powstał przemysł gorzelniczy i huta szklana. W XVI wieku Kuźnice zostały zlikwidowane. Po III rozbiorze Polski w 1795r. Poręba i jej okolice weszły w skład Imperium Rosyjskiego. Z biegiem czasu zapoczątkowany przemysł doskonalił się i rozrastał. Na miejscu gdzie stała dawniej gorzelnia i huta szklana wzniesiono nowe lub przebudowano istniejące budynki na domy mieszkalne dla miejscowych robotników. Nazwy tych budynków przetrwały do dnia dzisiejszego i jeden z nich nosi nazwę "Szklarni". W XVII wieku po raz pierwszy przystąpiono do wytapiania żeliwa sposobem "Fryszarki", tj. wytapiano żeliwo na węglu drzewnym i z otrzymanego w ten sposób żeliwa odlewano pierwsze odlewy.

W 1798 roku na terenie dóbr należących do hrabiego Łukasza Bańskiego, starosty sokolnickiego, marszałka koronnego, dziedzica klucza mrzygłodzkiego wybudowano wielki piec. Koszty budowy pokryła właścicielka zakładu w Porębie hrabina Rokossowska, która również uruchamia pierwszą kopalnię w Porębie nazwaną imieniem "Joanna", która czynna była do 1887 roku. Wydobywany węgiel (kajprawy), posiadający znacznie większą kaloryczność od zwyczajnego brunatnego był chętnie nabywany jak również był używany dla potrzeb fabryki. W tym czasie rozwija się również i odlewnia. Właściciele sprowadzają do huty porębskiej rzemieślników śląskich. Śląscy rzemieślnicy przynieśli ze sobą zwyczaj używania przy pracy w hucie zamiast butów skórzanych - drewnianych trepów. Zwyczaj ten przyjęli również miejscowi robotnicy, toteż okoliczna ludność nazywała porębiaków pogardliwie "trepierzami". Przewisko to zostało do dnia dzisiejszego.

⁶ W ślad za stroną internetową Urzędu Miasta

Jednym z ostatnich posiadaczy Poręby przed rozbiorami był Marszałek Koronny, starosta sokolnicki hr. Łukasz Bniński. Aż do 1795 roku Poręba pozostawała w granicach Rzeczypospolitej wchodząc przez długie lata w skład województwa krakowskiego i powiatu lelewskiego.

Po III rozbiórce Polski, podpisanym 24.X.1795r. Prusy zagarnęły niewielki skrawek województwa krakowskiego, włączając go do prowincji śląskiej. Obszar ten nazywano Nowy Śląsk i uznano za część Księstwa śląskiego, a podzielono go na dwa powiaty: siewierski i pilecki, który istniał przez 12 lat. Powiat pilecki wchłaniał 162 wsie między innymi Porębę, obejmująca 126 domostw. Pod względem wielkości Poręba przewyższała niejedno nowośląskie miasto.

W 1806 roku w wyniku ofensywy wojsk napoleońskich Nowy Śląsk wszedł w skład ziem Księstwa Warszawskiego. W 1807r. Porębę wraz z powiatem pileckim nowe władze włączyły do departamentu krakowskiego. W latach 1815-1914 leżała na ziemiach Królestwa Polskiego. Poręba znajdowała się na terenie powiatu pileckiego, w obwodzie olkuskim woj. krakowskiego. Od 1 stycznia 1867 roku władze carskie wprowadziły kolejną reorganizację terytorialną, tworząc w Królestwie 10 guberni. Powstały m.in. gubernia kielecka i piotrkowska, a także powołano powiat będziński. Zawiercie Duże zostało przyłączone do gminy Poręba i weszło do powiatu będzińskiego. W końcu listopada 1914 roku na nasze tereny wkroczyły wojska austro-węgierskie, wyzwalając je spod okupacji rosyjskiej. W sierpniu 1915r. władze niemieckie i austro-węgierskie dokonały podziału Królestwa Polskiego na dwie strefy okupacyjne. Poręba znalazła się pod zwierzchnictwem władz austriackich wraz z całą gubernią kielecką, a miastem powiatowym ustanowiono Dąbrowę Gómiczą (w Porębie mieściły się wtedy koszary, kasyno i kuchnia wojsk austro-węgierskich).

Po odzyskaniu niepodległości ustawą z dnia 2 sierpnia 1919r. utworzono na terenie byłego Królestwa Polskiego pięć województw, w tym kieleckie, składające się z 16 powiatów, a Poręba ponownie zlokalizowana została w powiecie będzińskim. Od 1 stycznia 1927 roku z powiatu będzińskiego wydzielono nowy powiat zawierciański, obejmujący 15 gmin wiejskich, w tym i Porębę. W nowym układzie gmina Poręba liczyła 5 812 mieszkańców i 4 694 ha powierzchni.

Po klęsce wrześniowej, dekretem z 19.X.1939r. sygnowanym przez Adolfa Hitlera Poręba została przydzielona do rejencji opolskiej i wcielona do III Rzeszy. Po II wojnie światowej 1 stycznia 1951r. do Zawiercia przyłączono gromadę Nowe Zawiercie, dotychczas podlegające Porębie, a 1 stycznia 1957r. utworzono osiedle Poręba I, posiadające w swych granicach wsie: Kierszula, Dziechciarze, Krzemienda, Nowa Wieś, Turkowa Góra., Poręba, Zastawie, Kolonia, Niwki. Nazwę Poręba nadano osiedlu 1 stycznia 1958 roku. 1 stycznia 1973r. Poręba otrzymała prawa miejskie, lecz po przeszło dwóch latach - 22 maja 1975 roku w wyniku reformy administracyjnej kraju utraciła je i została włączona do obszaru miasta Zawiercie. Wreszcie 1 października 1982r. wyłączono Porębę ze struktur administracyjnych Zawiercia i przywrócono jej prawa miejskie.

9.2. Zabytki wpisane do rejestru zabytków

Na terenie gminy Poręba przy ul. Fabrycznej, znajduje się jeden obiekt wpisany do rejestru zabytków województwa śląskiego pod nr rej. A/1211/75 z dnia 25.05.1975 r. – „**wieża wyciągowa do transportu wsadu wielkopiecowego**”. Została ona wybudowana w 1798 roku i przeznaczony do przetapiania rudy. Budowa pieca rozpoczęła się pod koniec XVIII w., wtedy właścicielem dóbr mrzygódzkich był Christian Massner.

Fotografia 1 Wieża wyciągowa do transportu wsadu wielkopieczowego z 1798 r. w Porębie
Źródło: zdjęcie własne wykonane na potrzeby inwentaryzacji

Obiekt ten oznaczono i pokazano graficznie na rysunku studium Nr 2 w skali 1:10000.

9.3. Obiekty zabytkowe wskazane do objęcia ochroną

Na rysunku studium Nr 2 wskazano obiekty proponowane do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków i postulowane do ochrony w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:⁷

- 1) Budynek Urzędu Miasta Poręba (Dawny pałac) - ul. Dworcowa 1;
- 2) Budynek poczty – dawna siedziba dyrektora FUM - ul. Fryderyka Chopina 1;
- 3) Miejski Ośrodek Kultury - ul. Mickiewicza 2;
- 4) Kościół św. Józefa wraz z budynkiem kancelarii parafialnej - ul. Dworcowa 2;
- 5) Zabudowania dawnej Fabryki Urządzeń Mechanicznych - ul. Fabryczna 1;
 - a) hala warsztatowa budynku
 - b) dawna hala stalowni
 - c) budynek mieszkalno-usługowy (dawno budynek mieszkalny dyrektora)
 - d) dawna hala warsztatów mechanicznych,
 - e) budynek dawnej szkoły fabrycznej, warsztatów i administracji,
 - f) budynek dawnej hali montażowej.

Dodatkowo wskazuje się do ochrony w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:

- 1) Budynek karczmy z połowy XIX w. – Niwki ul. Kopernika 74.

Na rysunkach studium Nr 2 i 3 wskazano również obiekty małej architektury tj. krzyże, pomniki i kapliczki, pomniki oraz obiekty pamięci, postulowane do ochrony w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:

- 1) Krzyż przydrożny - róg ul. Okopowa i ul. Aksamitnej;
- 2) Krzyż przydrożny - róg ul. Ludowej i ul. Kopernika;
- 3) Krzyż przydrożny - róg ul. Baśniowej i ul. Kopernika;
- 4) Krzyż przydrożny - róg ul. Główna i ul. Wiosenna;
- 5) Krzyż przydrożny - róg ul. Kopernika i ul. Baśniowa/ul. Fryszerka;
- 6) Krzyż przydrożny - ul. Górnośląska;
- 7) Krzyż przydrożny - róg ul. Kopalniana i ul. Czarnej Przemyszy;
- 8) Krzyż przydrożny - róg ul. Kopalniana i ul. Armii Krajowej;
- 9) Krzyż przydrożny - ul. Walentego Roździeńskiego;
- 10) Krzyż metalowy na terenie Kościoła Rzymskokatolickiego pw. Św. Jerzego, ul. Armii Krajowej;

⁷ Zgodnie z pismem Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków z dnia 2 grudnia 2012 r. znak K-NR-JH/4169/11458/1/10 oraz pismem z dnia 15 czerwca 2020 r. nr K-PT-5140.4.2020. AS.

- 11) Krzyż metalowy na terenie Cmentarza przy ul. Baśniowej;
- 12) Krzyż metalowy na terenie Parafii Najświętszej Maryi Panny Anielskiej, ul. Ludowa,
- 13) Krzyż drewniany na terenie Cmentarza przy ul. ks. Franciszka Pędzicha;
- 14) Krzyż drewniany na terenie osiedla przy ul. Przemysłowej;
- 15) Krzyż drewniany - ul. Górna;
- 16) Krzyż drewniany na terenie Kościoła Rzymskokatolickiego pw. Św. Józefa Oblubieńca NMP;
- 17) Krzyż na betonowym postumencie ul. Chopina;
- 18) Krzyż betonowy ul. Czarnej Przemysy;
- 19) Krzyż betonowy róg ul. Przetęcz i ul. Borkowa;
- 20) Kapliczka murowana ul. Wojska Polskiego;
- 21) Kapliczka murowana ul. Wyzwolenia;
- 22) Grota Matki Boskiej - kamienna na terenie Kościoła Rzymskokatolickiego pw. Św. Józefa Oblubieńca NMP
- 23) Grota Matki Boskiej - murowana na terenie Kościoła Rzymskokatolickiego pw. Św. Jerzego
- 24) Pomnik Matki Boskiej róg ul. Kopernika i ul. Okopowa
- 25) Pomnik na terenie Kościoła Rzymskokatolickiego pw. Św. Józefa Oblubieńca NMP
- 26) Pomnik Poległym Bohaterom w Walkach o Wolność Ojczyzny ul. Wojska Polskiego
- 27) Pomnik ks. Jerzego Popiełuszko na terenie Kościoła Rzymskokatolickiego pw. Św. Jerzego
- 28) Tablica upamiętniająca kpt. Stanisława Wencla ps „Twardy” przy ul. Fabryczna 1 (przed Wieżą Wyciągową)
- 29) W polach – Niwki (przy tzw. Drodze Mrzygłódzkiej) Kapliczka „Boża Męka” z 1845 r.

W ewidencji miejsc pamięci województwa śląskiego ujęto miejsca upamiętniające ofiary wojenne oraz zastużonych mieszkańców miasta, postulowane do ochrony w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:

- 1) Obelisk ku czci poległych w wolność Ojczyzny w latach 1914-45 - ul. Wojska Polskiego obok Szkoły Podstawowej Nr 1
- 2) Grób zbiorowy wojenny żołnierzy Armii Czerwonej – pomnik nagrobkowy cmentarz ul. ks. Franciszka Pędzicha,
- 3) Tablica upamiętniająca mgr inż. Czesława Mierzejewskiego, wybitnego konstruktora obrabiarek, żołnierza Armii Krajowej, Powstańca Warszawskiego ul. Zakładowa 2.

9.4. Stanowiska archeologiczne

Na terenie gminy Poręba zlokalizowanych jest 11 udokumentowanych stanowisk archeologicznych. Stanowiska te znajdują się na obszarze nr 93-50, 93-51. Wszystkie stanowiska zostały przedstawione w tabeli poniżej.

Tabela 3 Stanowiska archeologiczne znajdujące się na terenie gminy Poręba

L.p.	NR OBSZARU	NR STAN. NA OBSZARZE	KLASYFIKACJA CHRONOLOGICZNO-KULTUROWA	LOKALIZACJA
1.	93-50	6	punkt osadniczy – pradzieje; osada – średniowiecze i nowożytność	Poręba - Niwki
2.	93-50	7	osada – średniowiecze i nowożytność	Poręba – Niwki
3.	93-50	8	śląd osadnictwa – pradzieje; śląd osadnictwa – wczesne średniowiecze – X-XIII w.; osada – średniowiecze	Poręba – Niwki
4.	93-50	9	punkt osadniczy – wczesne średniowiecze – X-XIII w.; osada – średniowiecze	Poręba - Niwki
5.	93-50	10	śląd osadnictwa – EK; śląd osadnictwa – średniowiecze	Poręba - Fryszarka
6.	93-50	11	osada – średniowiecze i nowożytność	Poręba – Krzemienda

7.	93-51	5	śląd osadnictwa – kultura przeworska – okres rzymski, XVI-XVII w.; osada – XVII-XVIII w.	Zawiercie – Marciszów
8.	93-51	8	śląd osadnictwa – XIV-XV w.; osada – XVI-XVII w.	Poręba II
9.	93-51	9	śląd osadnictwa – XVI-XVII w.; osada – XVII-XVIII w.	Poręba II
10.	93-51	10	śląd osadnictwa – XIV-XV w.; osada – XVI-XVII w.	Poręba II
11.	93-50	15	śląd osadnictwa XVII-XVIII w	Poręba

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Katowicach

Wszelkie działania inwestycyjne w obrębie wyżej wymienionych stanowisk archeologicznych wymagają postępowania zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

10. Rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym lub określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych

Zgodnie z informacją Marszałka Województwa Śląskiego dokument audytu krajobrazowego na dzień opracowania Studium nie został sporządzony.

11. Warunki i jakość życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia oraz zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z uniwersalnym projektowaniem

11.1. Struktura demograficzna

Sytuacja demograficzna Poręby została opracowana na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. Dla ukazania wielkości i dynamiki zmian w strukturze ludności uwzględniane są dane z dziesięciolecia 2008-2019.

W 2019 r. miasto Poręba zamieszkiwało 8 480 osób (stan na 31.12.2019 r.). Gęstość zaludnienia miasta wynosiła 212 os./km². W 2018 r. wspomniane wartości wynosiły: 8 568 osób i 214 os./km², co plasowało miasto na drugim miejscu w powiecie zawierciańskim. Gęstość zaludnienia w powiecie zawierciańskim w 2019 r. wynosiła 117 os./km², a rok wcześniej - w 2018 r. 118 os./km².

Liczba ludności zamieszkującej miasto zmieniła się pomiędzy latami granicznymi o 242 osoby. Najwyższą liczbę mieszkańców odnotowano w 2011 r. (8 899 osób), a najniższa w 2019 roku (8 480 osób). Od 2011 roku liczba ludności znacząco spada, co oznacza, iż w ostatnim analizowanym roku liczba ludności była najmniejsza. Najistotniejsze zmiany liczby ludności pomiędzy dwoma kolejnymi latami odnotowano w 2009 i 2010 r. - wzrost liczby ludności o 112 osób oraz w 2018 i 2019 r. - spadek o 88 osób.

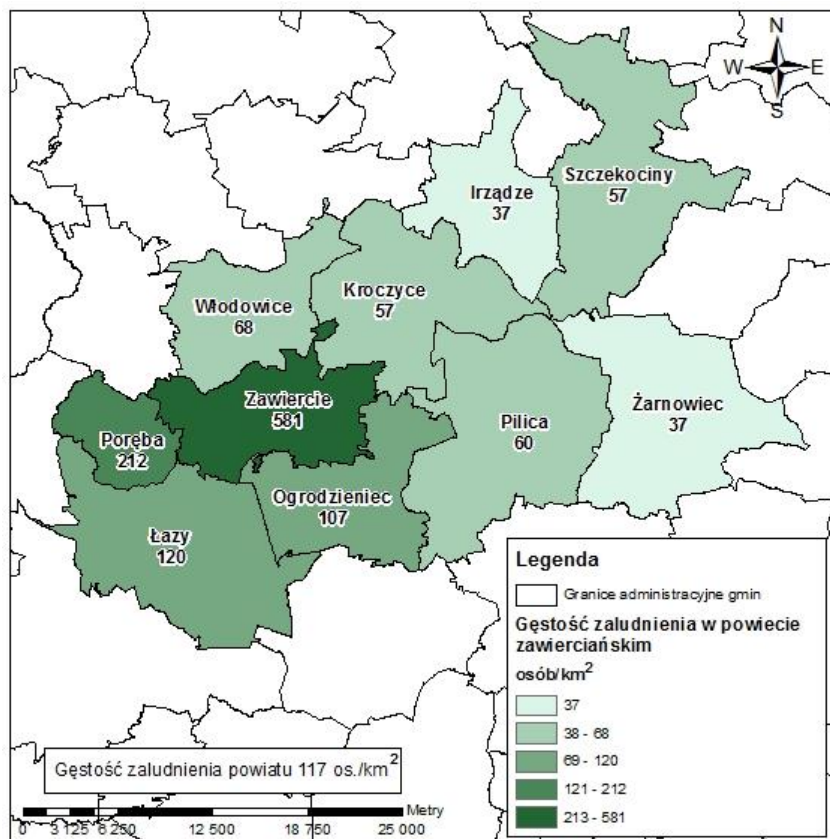
Szczegółowe dane dotyczące liczby mieszkańców (stan na dzień 31.12 każdego roku kalendarzowego) zostały przedstawione w tabeli 4.

Tabela 4 Liczba mieszkańców oraz gęstość zaludnienia w Porębie

	JEDNOSTKA	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
LICZBA LUDNOŚCI	osoba	8722	8753	8865	8899	8833	8801	8749	8675	8664	8581	8568	8480
ZMIANA LICZBY LUDNOŚCI	osób/1000 mieszk.	-5,3	3,6	12,8	3,8	-7,4	-3,6	-5,9	-8,5	-1,3	-9,6	-1,5	-10,3

GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA	osób/km ²	218	219	222	223	221	220	219	217	217	215	214	212
---------------------	----------------------	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

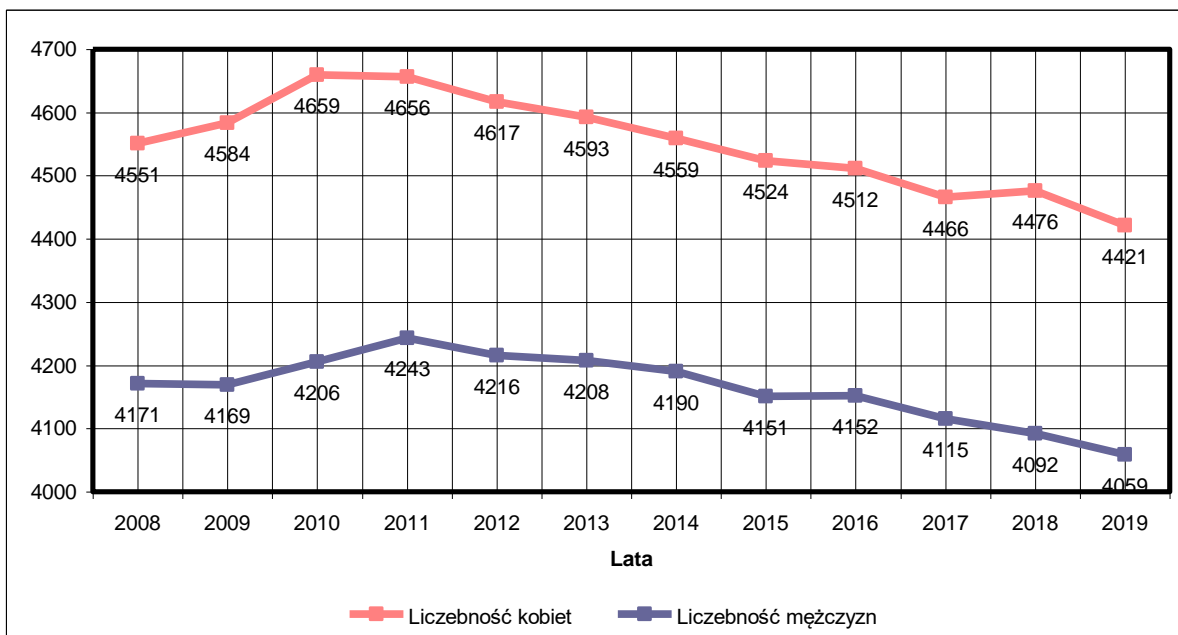
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Rysunek 2 Gęstość zaludnienia w powiecie zawierciańskim w 2019 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Wśród mieszkańców Poręby ponad połowę stanowią kobiety. Liczba kobiet w 2018 r. wyniosła 4 476 osób, natomiast liczba mężczyzn wyniosła 4 092 osób. W 2019 r. liczba kobiet (4 421) dalej przeważała nad liczbą mężczyzn (4 059). Zmiany liczebności kobiet i mężczyzn przedstawia wykres 1.

Wykres 1 Liczba kobiet i mężczyzn w gminie Poręba
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Współczynnik feminizacji zarówno w roku 2018, jak i 2019 miał wartość 109. Wartość ta utrzymuje się na wyrównanym poziomie. W ostatnim dziesięcioleciu w 2009, 2011 i 2012 roku miał wartość 110. Największą wartość miał w 2010 roku wtedy na 100 mężczyzn przypadało 111 kobiet. Współczynnik feminizacji wykazuje zachwianą równowagę płci wśród mieszkańców miasta, podobnie jak standard krajowy, gdzie w Polsce w 2018 r. na 100 mężczyzn przypadało 107 kobiet (dane na 31.12.2018 r.).

Ruch naturalny ludności charakteryzuje się w oparciu o dane dotyczące liczby urodzeń żywych, liczby urodzeń oraz wartości przyrostu naturalnego. Szczegółowe zestawienie danych przedstawia tabela 5.

Tabela 5 Dane na temat ruchu naturalnego w Porębie

	JEDNOSTKA	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
URODZENIA ŻYWE OGÓŁEM	osoba	88	71	75	87	70	74	65	60	79	51	64	51
URODZENIA ŻYWE	osób/1000 ludności	9,97	8,07	8,46	9,78	7,9	8,39	7,39	6,88	9,13	5,92	7,47	5,98
ZGONY OGÓŁEM	osoba	124	112	92	90	130	127	104	110	104	124	105	119
WSPÓŁCZ. ZGONÓW	osób/1000 ludności	14,04	12,73	10,38	10,12	14,67	14,4	11,83	12,61	12,02	14,39	12,25	13,96
ZGONY NIEMOWLĄT OGÓŁEM	osoba	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0
PRZYROST / UBYTEK NATURALNY	osoba	-36	-41	-17	-3	-60	-53	-39	-50	-25	-73	-41	-68
PRZYROST / UBYTEK NATURALNY	osób/1000 ludności	-4,08	-4,66	-1,92	-0,34	-6,77	-6,01	-4,44	-5,73	-2,89	-8,47	-4,79	-7,98

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2019 r. odnotowano 51 urodzeń żywych ogółem (przeliczenie na 1000 mieszkańców 5,98) oraz 119 zgonów ogółem (przeliczenie na 1000 mieszkańców 13,96). Tym samym odnotowano ubytek naturalny ludności na poziomie -68 (przeliczenie na 1000 mieszkańców -7,98).

W ostatnim dziesięcioleciu najniższa liczba urodzeń żywych ogółem została odnotowana w 2019 oraz 2017 r. i wynosiła 51 osób, podczas gdy najwyższa wartość odnotowana została w 2008 roku i wynosiła 88 osób. Liczba zgonów ogółem wahała się pomiędzy 90 osób w 2011 r., a 130 w 2012 r. Przyrost naturalny w latach 2008 – 2019 utrzymywał się na ujemnym poziomie, a więc należy raczej mówić o ubytku naturalnym. Najniższą wartość odnotowano w 2017 roku i jego wartość wynosiła -73.

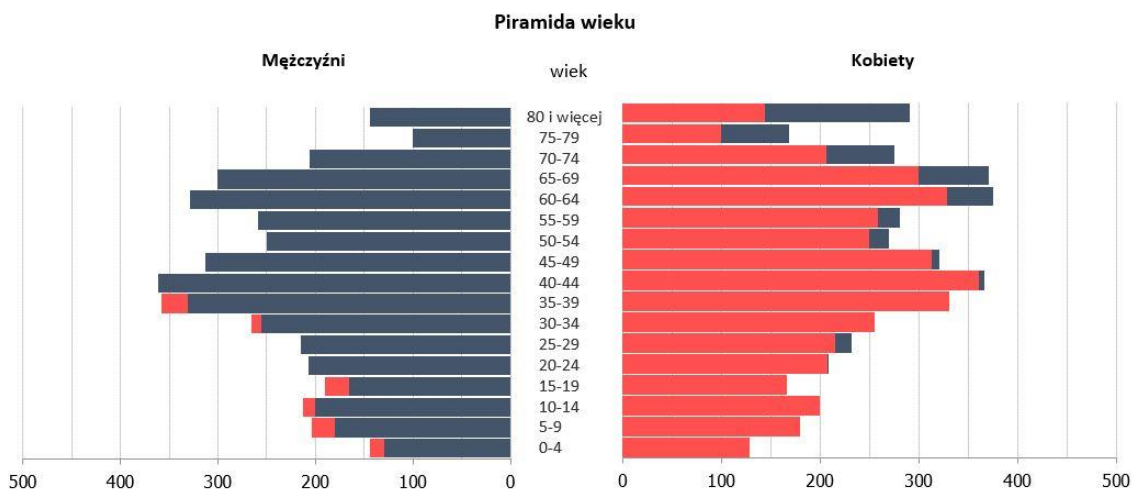
W 2019 r. zawarto 26 małżeństw (3,0 małżeństwa na 1000 ludności). Jest to wartość porównywalna z poprzednimi latami (od 2015 do 2018 r. włącznie). Średnia liczba małżeństw zawartych na 1000 ludności z dziesięciolecia to 4,49 zawieranych małżeństw na rok.

Tabela 6 Liczba zawartych małżeństw w Porębie

	JEDNOSTKA	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
MAŁŻEŃSTWA	-	64	52	60	43	35	41	32	25	26	26	29	26
	na 1000 ludności	7,2	5,9	6,8	4,8	3,9	4,6	3,6	2,9	3,0	3,0	3,4	3,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Udział płci w ogóle ludności zmienia się w zależności od wieku (Wykres 2). Jak wskazuje piramida wieku i płci, skonstruowana w oparciu o demograficzne grupy wiekowe, w przedziale powyżej 40 lat pojawia się liczna przewaga kobiet wśród mieszkańców miasta. Mężczyźni dominują wśród ludności w wieku 0-39 lat.

Wykres 2 Ludność według płci i wieku w 2019 r. w Porębie
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Struktura wieku i płci mieszkańców miasta Poręba odnosi się do wzorca krajowego, w którym pojawia się wyższa liczba mężczyzn wśród ludności do 50 roku życia oraz przewaga kobiet wśród ludności powyżej 50 roku życia. Zjawisko to wiąże się z trendem rodności, tj. większą liczbą urodzeń dzieci płci męskiej oraz trendem umieralności, tj. dłuższą przeciętną długością życia kobiet. Przeciętne dalsze trwanie życia (dane GUS na 2017 r. dla mieszkańców podregionu sosnowieckiego) dla mężczyzn w wieku trzydziestu lat szacuje się na około 43 lata, a dla mężczyzn w wieku sześćdziesięciu lat na 18 lat.

Dla kobiet wartości te są zdecydowanie większe. Przeciętne dalsze trwanie życia dla kobiety w wieku trzydziestu lat określa się na 51 lat, natomiast dla kobiety w wieku sześćdziesięciu lat na 23 lata.

Kategoryzując powyższą piramidę według klasyfikacji G. Sunbärgra jest ona formą pośrednią pomiędzy piramidą stacjonarną a regresywną. Obserwuje się tendencję spadku liczby urodzeń (zwężająca się podstawa wykresu), duży udział ludności w wieku średnim (poszerzenie w części środkowej) oraz zmniejszająca się liczba zgonów wśród osób starszych (górną część stosunkowo szeroka). Prognoza liczby ludności według płci i funkcjonalnych grup wieku, opracowana przez Główny Urząd Statystyczny na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 r. dla powiatu zawierciańskiego, zakłada, iż w latach 2020-2050 liczba ludności będzie się systematycznie zmniejszać przy zachowaniu przewagi liczebności kobiet nad mężczyznami.

Podział ludności według ekonomicznych grup wiekowych omówiono na podstawie następujących kategorii wiekowych:

- wiek przedprodukcyjny do 14 lat,
- wiek produkcyjny dla kobiet 15-59 lat,
- wiek produkcyjny dla mężczyzn 15-64 lat,
- wiek poprodukcyjny dla kobiet powyżej 59 lat,
- wiek poprodukcyjny dla mężczyzn powyżej 64 lat.

Tabela 7 przedstawia dane, które wskazują zdecydowaną przewagę ludności w wieku produkcyjnym. W 2018 roku do tej grupy wieku należało 5 282 osób, co stanowi 61,5% ludności Poręby. Drugą pod względem liczebności zbiorowością jest ludność w wieku poprodukcyjnym. Liczyła ona 2 191 osób (25,6%). Najmniej liczna grupa to dzieci i młodzież do 14 roku życia – wiek przedprodukcyjny – jedynie 1 095 osób (22,9%). Obciążenie demograficzne w roku 2018 wyniosło 68,9 osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Tym samym wskaźnik obciążenia demograficznego osiągnął najwyższy od dziesięciu lat poziom.

Tabela 7 Struktura ludności Poręby według ekonomicznych grup wieku

	JEDNOSTKA	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
WIEK PRZEDPRODUKCYJNY (14 lat i mniej)	osoba	1142	1144	1166	1182	1172	1163	1140	1124	1127	1100	1095	1070
WIEK PRODUKCYJNY (15-59 lat kobiety, 15-64 lat mężczyźni)	osoba	5920	5911	5943	5892	5789	5732	5654	5543	5471	5379	5282	5179
WIEK POPRODUKCYJNY (kobiety powyżej 59 lat, mężczyźni powyżej 64 lat)	osoba	1660	1698	1756	1825	1872	1906	1955	2008	2066	2102	2191	2231
WSKAŹNIK OBCIĄŻENIA DEMOGRAFICZNEGO	osób w wieku nieprodukcyjnym/100 osób w wieku produkcyjnym	54,8	55,3	56,3	58,2	59,9	61,0	61,8	63,5	65,0	66,2	68,9	70,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Lokata poszczególnych grup nie zmieniła się w ciągu ostatniej dekady. Pomimo zmniejszania się ogólnej liczby mieszkańców, pierwsze miejsce pod względem liczebności zajmuje grupa w wieku produkcyjnym, drugie miejsce grupa w wieku poprodukcyjnym, a trzecie grupa w wieku przedprodukcyjnym. Zmniejsza się liczebność pierwszej oraz drugiej grupy. W grupie trzeciej – najstarszej – odnotowuje się stały wzrost liczby ludności (1 660 osób w 2008 r., 2 231 osób w 2019 r.). Widoczny jest

wzrastający przyrost wartości wskaźnika obciążenia demograficznego, który na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat zwiększył się z 55,3 do 70,6.

Ruch wędrowny mieszkańców Poręby opisano bazując na danych na temat migracji stałych z zachowaniem podziału na kierunek i typ migracji. Na 2015 r. GUS nie opublikował danych. W 2017 r. odnotowano 78 zameldowania w mieście (o charakterze krajowym) oraz 83 wymeldowania (o charakterze krajowym). Natomiast w 2018 r. odnotowano 108 zameldowań w mieście i 101 wymeldowania z miasta. Można zatem stwierdzić, iż w ostatnim roku analizowanym przeważają imigracje nad emigracjami w przeciwieństwie do poprzedniego roku. Saldo migracji miało wartość -5 w 2017 r. i 7 w 2018 r., natomiast saldo migracji w przeliczeniu na 1000 mieszkańców to -0,6 w 2017 r. i 0,7 w 2018 r.. Obrót migracyjny wyniósł 209 w 2018 r. Decyzję migracyjną częściej podejmowali mężczyźni (w 2017 r. 46 zameldowania i 37 wymeldowania oraz w 2018 r. 55 zameldowania i 54 wymeldowania) niż kobiety (w 2017 r. 32 zameldowania i 46 wymeldowania oraz w 2018 r. 53 zameldowania i 47 wymeldowania).

Tabela 8 Zameldowania i wymeldowania w gminie Poręba

	JEDNOSTKA	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ZAMELDOWANIA OGÓŁEM	osoba	104	108	105	123	95	89	104	-	77	78	108	70
ZAMELDOWANIA Z ZAGRANICY	osoba	2	1	2	3	0	0	1	-	1	0	1	0
WYMELDOWANIA OGÓŁEM	osoba	101	76	76	86	101	64	113	-	68	83	101	91
WYMELDOWANIA ZA GRANICĘ	osoba	2	2	1	2	5	0	1	-	0	0	0	4
SALDO MIGRACJI OGÓŁEM	osoba	3	32	29	37	-6	25	-9	-	9	-5	7	-21
SALDO MIGRACJI OGÓŁEM	osób/1000 ludności	0,3	3,7	3,3	4,2	-0,7	2,8	-1,0	-	1,0	-0,6	0,8	-2,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W omawianym okresie zameldowania ogólne utrzymywały się na wyrównanym poziomie (oscylując pomiędzy 70 osób w 2019 r. a 123 osób w 2011 r.), jednak zauważalne jest zmniejszanie się wartości liczby zameldowań w ostatnich latach (lata 2016-2019). Liczba decyzji o wymeldowaniu oscylowała pomiędzy wartościami 68 w 2016 r. a 113 w 2014 r. W 2019 r. odnotowano 91 wymeldowań ogółem. Saldo migracji ogółem wykazuje naprzemiennie wartości dodatnie i ujemne. Najwyższa wartość to 37 odnotowana w 2011 r. Najniższą wartość odnotowano w 2019 r. tj. -21 osób, co daje w przeliczeniu na 1000 ludności wartość aż -2,5.

11.2. Zasoby mieszkaniowe

Jak wynika z danych Głównego Urzędu Statystycznego (stan na 31.12.2019 r.) dotyczących zasobów mieszkaniowych w analizowanym okresie, liczba budynków mieszkalnych w gminie w 2019 r. to 2 105, w porównaniu z rokiem poprzednim - 2018 r. - 2057. Liczba mieszkań ogółem w gminie w 2019 r. to 3685, przy łącznej ilości 13 981 izb i powierzchni użytkowej mieszkań 272 314 m². Dane przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 9 Liczba budynków mieszkalnych, mieszkań, izb i powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie Poręba

	JEDNOSTKA	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
BUDYNKI MIESZKALNE OGÓLEM	-	1895	1097	1904	1992	2000	2007	2010	2016	2027	2045	2057	2105
MIESZKANIA	-	3404	3417	3578	3591	3597	3606	3612	3620	3632	3651	3664	3685
IZBY	-	12492	12561	13382	13466	13502	13545	13580	13625	13689	13800	13874	13981
POWIERZCHNIA UŻYTKOWA MIESZKAŃ	m ²	237474	239631	254970	257033	257996	259185	260007	261350	263745	267031	269140	272314

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Blisko 97% mieszkań jest wyposażona w instalację wodociągową, a niemal 55% posiada przyłącze gazu sieciowego. Łazienkę posiada prawie 91% wszystkich lokali mieszkalnych. Systematycznie wzrasta liczba mieszkań wyposażona w centralne ogrzewanie.

Tabela 10 Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno – sanitarne w gminie Poręba

	JEDNOSTKA	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
WODOCIĄG	%	96,5	96,5	96,8	96,9	96,9	96,9	96,9	96,9	96,9	96,9	96,9	-
ŁAZIENKA	%	88,5	88,6	90,7	90,7	90,7	90,8	90,8	90,8	90,8	90,9	90,9	-
CENTRALNE OGRZEWANIE	%	85,8	85,6	86,9	87,0	87,0	87,0	87,1	87,1	87,1	87,2	87,3	-
GAZ SIECIOWY	%	53,8	55,3	54,2	54,4	54,4	54,2	54,2	54,1	54,1	53,9	54,6	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

11.3. Rynek pracy

Analiza rynku pracy w Porębie została opracowana na danych z okresu 2008-2019. Miasto podlega pod Powiatowy Urząd Pracy w Zawierciu.

Liczba pracujących mieszkańców w 2019 r., tj. osób zatrudnionych, posiadających własne źródło zarobkowania oraz przebywających na urloпах bezpłatnych lub macierzyńskich, wyniosła 788 osób. Liczba osób pracujących w przeliczeniu na 1000 mieszkańców jest to 93 osób. Połowę (50,0%) pracujących stanowią mężczyźni. W analizowanym okresie ekstremum liczby osób pracujących zostało odnotowane w 2008 roku, po czym nastąpiło zmniejszenie się tej wartości. W 2017 r. odnotowano najmniej osób pracujących.

Liczba bezrobotnych w Porębie od 2012 ciągle maleje. Najmniej osób bezrobotnych odnotowano w 2019 r. (149 osób), z czego 56,4% to kobiety. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2019 r. wyniósł 3,0%. Wartość ta jest niższa od wartości wskaźnika dla powiatu zawierciańskiego, który wyniósł 4,3%.

Należy mieć na uwadze, iż przytoczone wartości dotyczą jedynie zarejestrowanych bezrobotnych. Istnieje zatem możliwość, że nie przedstawiają one rzeczywistej liczby bezrobotnych w gminie.

Tabela 11 Pracujący i bezrobotni mieszkańcy Poręby

	JEDNOSTKA	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
PRACUJĄCY OGÓŁEM	osoba	1217	1141	1094	1156	1005	926	898	767	751	736	801	788
w tym mężczyzn	osoba	633	593	567	625	497	434	404	332	341	361	404	394
w tym kobiet	osoba	584	548	527	531	508	492	494	435	410	375	397	394
PRACUJĄCY	osób/1000 ludności	140	130	123	130	114	105	103	88	87	86	93	93
BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI OGÓŁEM	osoba	366	518	514	458	495	494	383	381	318	252	219	149
w tym mężczyzn	osoba	186	266	247	222	235	244	189	185	143	105	87	65
w tym kobiet	osoba	180	252	267	236	260	250	194	196	175	147	132	84
UDZIAŁ BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH W LICZBIE LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM	%	6,5	9,2	9,1	8,1	9,0	9,0	7,1	7,2	6,1	4,9	4,3	3,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Podmioty gospodarki narodowej na 1 tys. mieszkańców w 2019 r. liczyły 88 jednostek. Natomiast na 1 tys. ludności odnotowano 72 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.

Spośród wszystkich pracujących w 2019 r.: 201 osób jest zatrudnionych w handlu i naprawie pojazdów samochodowych - sekcja G - (27,1%), 122 osób w przemyśle - sekcja C - (16,4%) a 419 osób zatrudnionych jest w pozostałych sekcjach (56,5%).

Podmioty gospodarki narodowej ogółem w 2019 r. stanowiły 742 (w powiecie zawierciańskim – 11 125), w tym 27 w sektorze publicznym i 711 w sektorze prywatnym. Tabela 12 przedstawia poszczególne podmioty gospodarki narodowej wg sekcji PKD, które na 2019 r. prezentują się następująco: sektor rolniczy – 13, sektor przemysłowy – 122, sektor budowlany – 96, handel i naprawa pojazdów samochodowych – 201, transport i gospodarka magazynowa – 26, zakwaterowanie i gastronomia – 15, informacja i komunikacja – 16, obsługa rynku nieruchomości – 20, działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 61.

Z roku na rok liczba podmiotów gospodarki narodowej w Porębie wzrasta.

Tabela 12 Podmioty według sekcji i podziałów PKD 2007 oraz ogółem sektory własnościowe publiczny i prywatny w gminie Poręba

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Sekcja A	4	5	6	6	4	6	7	9	10	12	13
Sekcja B	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sekcja C	111	116	120	121	120	115	122	125	122	121	122
Sekcja D	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Sekcja E	2	5	4	5	4	3	3	4	4	3	2
Sekcja F	97	98	100	105	108	103	104	108	104	97	96
Sekcja G	214	226	210	220	217	208	210	211	207	200	201
Sekcja H	24	27	24	21	21	22	23	26	25	27	26
Sekcja I	17	19	21	24	21	19	15	15	15	15	15
Sekcja J	13	13	15	13	13	14	14	15	17	18	16
Sekcja K	30	32	29	27	27	26	23	20	18	15	16
Sekcja L	21	23	25	25	26	25	21	15	17	19	20
Sekcja M	42	47	45	46	45	46	47	50	52	60	61
Sekcja N	17	17	17	19	19	18	19	16	19	17	21
Sekcja O	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6

Sekcja P	23	24	24	23	20	21	21	20	19	18	18
Sekcja Q	15	18	20	24	25	27	30	35	35	41	45
Sekcja R	7	7	11	10	10	9	10	8	9	11	12
Sekcje S, T	24	34	34	34	34	41	39	42	44	50	49
Sekcja U	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ogółem	667	717	711	729	720	709	717	727	725	733	742

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

11.4. Działalność usługowa i produkcyjna

Inwentaryzacja terenowa wykazała, iż na terenie gminy Poręba istnieje 159 lokalizacji, w których jest prowadzona działalność usługowa. Usługi rozmieszczone są głównie wzdłuż przebiegającej przez gminę drogi krajowej nr 78. W centrum Poręby znajduje się duże skupisko usług świadczących usługi handlowe tj. sklep „Biedronka”, „TESCO”, „Mila” oraz pawilony usługowe handlowo-gastronomiczno-rzemieślnicze. Największe zgromadzenie usług mieszczących się w budynkach mieszkalnych znajduje się wzdłuż ulic: Górnośląskiej, ks. F. Pędzicha, Wojska Polskiego, Wyzwolenia, Armii Krajowej i Kopernika. Wśród podmiotów gospodarczych najliczniejszą grupę stanowią małe i średnie przedsiębiorstwa specjalizujące się w świadczeniu usług dla ludności. Wśród usług dominują:

- handel samochodowy,
- mechanika pojazdowa, blacharstwo i lakiernictwo,
- sklepy spożywcze,
- piekarnie i cukiernie,
- produkcja mebli.

Teren pomiędzy torami kolejowymi, a ulicą Zakładową to obszary przemysłowe, na których znajdują się najważniejsze przedsiębiorstwa produkcyjne m.in. DREMET S.C., ENERGOINSTAL S.A. oraz Fabryka Urządzeń Mechanicznych PORĘBA. Mały obszar przemysłowy znajduje się również między ulicami: Fabryczną, a Mierzejewskiego. Znajdują się tam przedsiębiorstwa produkcyjne m.in. METALIMPEX S.C. oraz ZDT „TOP” Sp. z o.o.

11.5. Komunikacja i infrastruktura techniczna

11.5.1. Komunikacja publiczna

Transport zbiorowy na terenie Poręby jest realizowany przez Zakład Komunikacji Miejskiej w Zawierciu (ZKM Zawiercie). Mieszkańcy mogą podróżować autobusami komunikacji miejskiej na dwóch liniach:

- 2 na trasie Dw. PKP(Zawiercie) – Poręba – Dw. PKP(Zawiercie);
- 10 na trasie Dw. PKP – Poręba – Siewierz – Leśniaki.

Transport zbiorowy obsługiwany jest również przez prywatnych przewoźników.

Linia kolejowa nr 182 relacji Tarnowskie Góry – Zawiercie aktualnie nie obsługuje transportu zbiorowego. Została ona objęta projektem pn. „Rewitalizacja i odbudowa częściowo nieczynnej linii kolejowej nr 182 Tarnowskie Góry – Zawiercie” i docelowo przeznaczona do obsługi transportu pasażerskiego do lotniska Katowice Pyrzowice.

11.5.2. Infrastruktura techniczna

Długość czynnej sieci rozdzielczej wodociągowej w gminie Poręba to 42,1 km (stan na dzień 31.12.2019 r.). Całość sieci rozdzielczej jest zarządzana przez gminę (Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Porębie). Istnieje 2 263 przyłączya prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Objętość wody dostarczanej gospodarstwom domowym szacuje się na 255,0 dam³. Woda dostarczana do wodociągu na terenie gminy w czasie doby to 0,8 dam³, z czego 0,7 dam³ jest sprzedawana gospodarstwom domowym. Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem w przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2019 r. to 29,9 m³.

Sieć kanalizacyjna jest słabiej rozwinięta. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej to 9,4 km (również w całości zarządzana przez gminę). Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych

i zbiorowego zamieszkania wynosi 166. W 2019 r. z kanalizacji korzystało 4 303 osoby. Objętość odprowadzanych ścieków szacuje się na 126 dam³. Na 1 km długości sieci wodociągowej przypada ok. 0,2 km długości kanalizacyjnej.

Według danych na 31.12.2019 r., długość czynnej sieci rozdzielczej gazowej wynosi 69 094 m. Liczba czynnych przyłączy do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych określana jest na 1 429 sztuk. Odbiorcy gazu to 2 026 gospodarstw domowych, przy czym 487 to odbiorcy wykorzystujący gaz także w celu ogrzewania mieszkań. Ludność korzystająca z sieci gazowej to 4 697 osób. Zużycie gazu ogółem szacuje się na 10 553,2 MWh.

11.6. Edukacja

W gminie nie funkcjonują żadne kluby dziecięce. Na terenie gminy istnieje jeden żłobek prywatny „Mini Bambini” znajdujący się przy ul. Siewierskiej 44. Szkolnictwo prezentuje się następująco (wg danych Głównego Urzędu Statystycznego, stan na 31.12.2018 r.):

- 2 placówki przedszkolne z 11 oddziałami (liczba dzieci 232),
- 2 szkoły podstawowe z 26 oddziałami (liczba uczniów 488),
- 0 szkół gimnazjalnych, jednak funkcjonowały 2 oddziały w szkołach podstawowych (liczba uczniów 43).

Szczegółowy wykaz placówek podlegających Ministerstwu Edukacji Narodowej został zamieszczony w poniższej tabeli. W 2018 r. subwencja oświatowa w gminie wyniosła 3,6 mln. W Porębie działają dwie biblioteki (Miejska Biblioteka Publiczna w Porębie oraz jej filia w Niwkach) z blisko 19 300 woluminami. W ciągu roku z biblioteki korzysta 1 074 czytelników.

Tabela 13 Lista placówek oświatowych i szkół w gminie Poręba

PLACÓWKA	ADRES			
Niepubliczny Żłobek „Mini Bambini”	Siewierska	44	42-480	Poręba
Przedszkole Miejskie Nr 1	Zakładowa	15	42-480	Poręba
Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Wojska Polskiego	Wojska Polskiego	4	42-480	Poręba
Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Jana Pawła II	Wiedzy	3	42-480	Poręba
Liceum Ogólnokształcące	Zakładowa	1	42-480	Poręba
Technikum	Zakładowa	1	42-480	Poręba
Zespół Szkół	Zakładowa	1	42-480	Poręba

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rejestru Szkół i Placówek Oświatowych Ministerstwa Edukacji Narodowej

11.7. Kultura, sport i rekreacja

Miasto Poręba zwraca uwagę na rozwój kulturalny i prowadzenie zdrowego trybu życia mieszkańców poprzez dostęp do bazy rekreacyjnej, sportowej oraz wydarzeń kulturalnych. Do najciekawszych obiektów i przedsięwzięć miasta należą:

- boiska do plażowej piłki siatkowej,
- Boisko Sportowe MKS „Poręba” przy ul. Chopina,
- dwa zbiorniki wodne wędkarskie Poręba I oraz Poręba II,
- Miejska Biblioteka Publiczna przy ul. Mickiewicza 2,
- Miejski Ośrodek Kultury przy ul. Mickiewicza 2.
- Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji Poręba przy ul. Zakładowa 13 (basen pływacki - otwarty oraz brodzik, korty tenisowe, boiska do piłki siatkowej plażowej),
- Światowy Festiwal Prażonek,

- Izba Tradycji.

W gminie działają również kluby sportowe i stowarzyszenia zrzeszające miłośników aktywności fizycznej:

- Miejski Klub Sportowy „Poręba”,
- Uczniowski Klub Sportowy „OLIMP”.

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji znajdujący się przy ul. Zakładowej 13. Na jego terenie znajduje się otwarty basen pływacki oraz brodzik, korty tenisowe, boiska do piłki siatkowej plażowej oraz Amfiteatr, którym odbywają się liczne imprezy plenerowe.

Izba Tradycji funkcjonuje w ramach Miejskiego Ośrodka Kultury w Porębie przy ul. Mickiewicza 2. Prezentowane tam eksponaty to muzealia pochodzące z nie istniejącego już muzeum zakładowego, które swoją siedzibę miało w wieży wsadu wielkopieczowego 1798 r. W Izbie tej znajdują się m.in. przedmioty gospodarstwa domowego mające swoje pochodzenie z XIX w., garnki wytwarzane w Porębie z rosyjskimi napisami za czasów panowania cara Aleksandra II, duża ilość dokumentów, świadectw szkolnych oraz ksiąg rachunkowych z początku XX w., liczne legitymacje oraz dokumenty z czasów II wojny światowej, dawne sztandary oraz kilkadziesiąt zdjęć ukazujących historię Poręby.

Miejska Biblioteka Publiczna w Porębie przy ul. Mickiewicza 2 wraz z Filią Biblioteczną przy ul. Kopernika 79, posiada w swoim księgozbiore 15 189 rekordów. W bibliotece odbywają się również spotkania Dyskusyjnego Klubu Książki, w którym uczestniczą zainteresowani mieszkańcy gminy.

11.8. Opieka medyczna i socjalna

W Porębie funkcjonują 3 przychodnie medyczne. W przeliczeniu na każdą z placówek przypada 2 827 mieszkańców. W 2019 r. w ramach podstawowej opieki medycznej udzielano 34 568 porad lekarskich, co w przeliczeniu na jednego mieszkańca wynosi 4,1 porady.

W 2019 r. ze świadczeń rodzinnych korzystało 132 rodziny. Kwota świadczeń rodzinnych wypłaconych w 2019 r. ogółem kształtowała się na poziomie 1 496 tys. zł, natomiast kwota zasiłków pielęgnacyjnych na poziomie 382 tys. zł.

W 2019 r. ze środowiskowej pomocy społecznej skorzystało 175 gospodarstw domowych. W 2018 r. wydatki na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej kosztowały gminę 1 609,8 tys., a na przeciwdziałanie alkoholizmowi 191 tys. zł. Natomiast w 2018 r. wydatki na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej wynosiły 1 651,2 tys. zł, a na przeciwdziałanie alkoholizmowi 208,4 tys. zł.

W Porębie realizowane są:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2019 rok;
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na 2019 rok;
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy oraz Ochrony Przemocy w rodzinie na lata 2016 – 2020;
- Gminny Program ostonowy w zakresie dożywiania „Positek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023.

11.9. Pozostałe

Na terenie miasta Poręba w południowej części przy ul. Tadeusza Kościuszki w środku kompleksu leśnego znajduje się Oddział Zewnętrzny Zakładu Karnego w Wojkowicach.

11.10. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z uniwersalnym projektowaniem

Zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, podmioty publiczne powinny wypełniać obowiązki służące zapewnianiu dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej osobom ze szczególnymi

potrzebami. Według stanu na rok 2020 nie wszystkie obiekty użyteczności publicznej spełniają funkcjonujące na terenie gminy Poręba wymagane kryteria. Strona internetowa miasta Poręba została dostosowana do wymogów powyższej ustawy.

12. Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia

Analiza map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego (Hydroportal ISOK) wskazuje na brak ryzyka wystąpienia powodzi Q1% (raz na sto lat), Q10% (raz na 10 lat) i niskie Q0,2% (raz na pięćset lat) prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi.

Jednak analiza Map obszarów zagrożonych podtopieniami w skali 1:50000 wykonanymi przez Państwowy Instytut Geologiczny wskazuje na możliwość wystąpienia podtopień w rejonie i sąsiedztwie doliny rzecznej. Zagrożenie podtopieniami ogranicza się do doliny Czarnej Przemszy i dolin ujściowych odcinków prawostronnych dopływów Czarnej Przemszy. Największe zagrożenie podtopieniami występuje w południowo-wschodniej części gminy.

Na mapach (załączniki kartograficzne) wyznaczono obszary potencjalnie zagrożone podtopieniami podczas większych wezbrań. W świetle dokonanych obliczeń, obszary zagrożone podtopieniami na analizowanym terenie obejmują około 452,6 ha.

Bezpieczeństwo mieszkańców Gminy Poręba leży w rękach czterech jednostek OSP (OSP Poręba, OSP Poręba II, OSP Krzemienka, OSP Niwki), Posterunku Policji (PP) w Porębie i jednostkach powiatowych w Zawierciu – Komendzie Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej i Komendzie Powiatowej Policji w Zawierciu.

13. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy wynikające z dokumentów strategicznych

Potrzeby i możliwości rozwoju gminy powinny uwzględniać bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę. Pierwszym etapem sporządzania bilansu jest sformułowanie, na podstawie analiz ekonomicznych, środowiskowych, społecznych, prognoz demograficznych oraz możliwości finansowych gminy, maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę wyrażonego w ilości powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy.

Potrzeby i możliwości rozwoju gminy zawarte są w dokumentach strategicznych, które tworzone są zarówno na poziomie gminnym, jak i ponadlokalnym. Można zatem odnieść się do założeń zapisanych w:

- Strategia Rozwoju Miasta Poręba 2020+;
- Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Poręba 2020+;
- Strategii Rozwoju Powiatu Zawierciańskiego na lata 2011-2020;
- Strategia Województwa Śląskiego "Śląskie 2020+";
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+;
- Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 została przyjęta Uchwałą Nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r.

W koncepcji sformułowano cele główne i strategiczne obejmujące:

Cel 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności

- 1.1. Wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych głównych ośrodków miejskich
- 1.2. Intensyfikacja powiązań funkcjonalnych pomiędzy głównymi węzłami sieci osadniczej w układzie krajowym i międzynarodowym
- 1.3. Integracja obszarów funkcjonalnych głównych ośrodków miejskich

Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich

terytoriów

- 2.1. Wspomaganie spójności w układzie krajowym: Pomorze Środkowe – Polska Zachodnia – Polska Centralna – Polska Wschodnia
- 2.2. Regionalna integracja funkcjonalna, wspomaganie rozprzestrzeniania procesów rozwojowych na obszary poza głównymi miastami oraz budowanie potencjału do specjalizacji terytorialnej
- 2.3. Wspomaganie spójności w obszarach problemowych

Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej

- 3.1. Poprawa dostępności polskich miast i regionów
- 3.2. Zmniejszenie zewnętrznych kosztów transportu
- 3.3. Poprawa dostępności teleinformatycznej
- 3.4. Zarządzanie strategiczne i etapowanie inwestycji

Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski

- 4.1. Integracja działań w zakresie funkcjonowania spójnej sieci ekologicznej kraju jako podstawa ochrony najcenniejszych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych
- 4.2. Przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej.
- 4.3. Wprowadzenie gospodarowania krajobrazem zgodnie z zapisami Europejskiej Konwencji Krajobrazowej.
- 4.4. Racjonalizacja gospodarowania ograniczonymi zasobami wód powierzchniowych i podziemnych kraju, w tym zapobieganie występowaniu deficytu wody na potrzeby ludności i rozwoju gospodarczego.
- 4.5. Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu i potencjału wód i związanych z nimi ekosystemów.
- 4.6. Zmniejszenie obciążenia środowiska powodowanego emisjami zanieczyszczeń do wód, atmosfery i gleby.
- 4.7. Zabezpieczenie cennych gospodarczo złóż kopalin i zwiększenie wykorzystania surowców wtórnych.

Cel 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa

- 5.1. Przeciwdziałanie zagrożeniu utraty bezpieczeństwa energetycznego i odpowiednie reagowanie na to zagrożenie.
- 5.2. Zwiększenie poziomu zabezpieczenia przed ekstremalnymi zjawiskami naturalnymi i antropogenicznymi.
- 5.3. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.

Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ład przestrzennego

Założenia zawarte w koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, odnoszące się do ośrodka metropolitalnego- Aglomeracja Górnośląska, koncentrują się na:

- integracji funkcjonalnej i przestrzennej obszarów wyróżniających się potencjałem rozwojowym;
- skupianiu innowacyjnych inwestycji, również zagranicznych, czemu sprzyja elastyczny rynek pracy oraz wykwalifikowany kapitał ludzki;
- prowadzeniu działań interwencyjnych o wieloletnim charakterze inwestycyjnym, które obejmą przede wszystkim obszary zdegradowane o największej skali problemów (działania z zakresu rewitalizacji przestrzennej i społeczno-gospodarczej obszarów miejskich, działania służące rekultywacji terenów przemysłowych, umożliwiającej zmianę pełnionych przez nie funkcji na określone w strategiach rozwoju danego obszaru);
- osiągnięciu szkieletowej sieci połączeń o standardzie dróg szybkiego ruchu (autostrady i/lub drogi ekspresowej) dla sieci powiązań głównych ośrodków miejskich, w tym miast Aglomeracji Górnośląskiej;
- ochronie złóż kopalin energetycznych poprzez traktowanie aktualnie nieeksploatowanych złóż jako trwały zasób strategiczny, który musi podlegać szczególnej ochronie prawnej przed różnego typu działalnością człowieka poprzez sporządzenie wykazu złóż energetycznych o

znaczeniu strategicznym dla państwa z określeniem przestrzennego zasięgu ich zalegania oraz poprzez szczegółowe określenie stopnia i form ochrony zidentyfikowanych obszarów.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+

Sejmik Województwa Śląskiego uchwałą Nr V/26/2/2016 z dnia 29 sierpnia 2016 r. przyjął Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ (Dz. Urz. Woj. Śl. z dnia 13.09.2016r., poz. 4619). Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego Poręba należy do subregionu centralnego oraz została ona włączona do mniejszych miast do 20 tys. mieszkańców.

Plan 2020+ określa następujące obszary funkcjonalne:

- Miejskie obszary funkcjonalne:
 - Ośrodką wojewódzkiego,
 - Ośrodków regionalnych,
 - Lokalne ośrodki rozwoju,
- Wiejski obszar funkcjonalny,
- Obszary funkcjonalne szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej:
 - Obszar górski,
 - Obszar terenów zamkniętych,
 - Obszar narażony na niebezpieczeństwo powodzi,
- Obszary kształtowania potencjału rozwojowego:
 - Obszar cenny przyrodniczo,
 - Obszar ochrony krajobrazów kulturowych,
 - Obszar ochrony i kształtowania zasobów wodnych,
 - Obszar udokumentowanych złóż kopalin,
- Obszar funkcjonalny wymagający rozwoju nowych funkcji przy użyciu instrumentów właściwych polityce regionalnej – przygraniczny,
- Obszary wymagające rewitalizacji,
- Obszar funkcjonalny strefy okołolotniskowej MPL „Katowice”.

Zgodnie z powyższymi obszarami funkcjonalnymi Poręba została wskazana jako:

1) Obszar funkcjonalny szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej ze względu na:

- Obszar terenów zamkniętych

Tereny zamknięte to obszary o charakterze zastrzeżonym ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa, do których należy m.in. Poręba.

W strefach ochronnych ustala się ograniczenia w zagospodarowaniu i użytkowaniu, w tym zakaz zabudowy. Przepisów tych nie stosuje się jednak do terenów kolejowych, które są także terenami zamkniętymi. Wyznaczenie obszarów terenów zamkniętych ma za zadanie określenie w polityce rozwoju województwa prawidłowego funkcjonowania systemów obrony krajów w zakresie wykorzystania infrastruktury drogowej, kolejowej i lotniczej na potrzeby przewozów wojskowych. Rozwój winien być ukierunkowany na zachowanie funkcji podstawowych terenów zamkniętych bezpośrednio związanych z obronnością i bezpieczeństwem państwa z jednoczesnym wykorzystaniem cech tych obszarów do rozwoju regionu.

2) Obszar kształtowania potencjału rozwojowego ze względu na:

- Obszar cenny przyrodniczo

Stanowi główny walor turystyczny województwa śląskiego co stwarza możliwość rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnej regionu. Funkcja ta jest ważnym czynnikiem nie tylko wzrostu, ale także aktywizacji gospodarczej wielu obszarów regionu. Jednakże rozwój funkcji turystyczno-rekreacyjnej na obszarach cennych przyrodniczo winien zostać podporządkowany zachowaniu różnorodności biologicznej;

- Obszar ochrony krajobrazów kulturowych.

W skład obszaru ochrony krajobrazów kulturowych wchodzi gminy, na terenie których zlokalizowane są poszczególne elementy dziedzictwa. Rozwój obszaru powinien być ukierunkowany na ochronę zasobów dziedzictwa kulturowego, zarówno materialnych jak i niematerialnych, mających szczególne znaczenie dla zachowania tożsamości regionu, kształtowania turystycznej i gospodarczej atrakcyjności województwa oraz tworzenia nowych miejsc pracy;

- Obszar ochrony i kształtowania zasobów wodnych.

Na terenie województwa eksploatuje się zarówno wody powierzchniowe, jak i podziemne. Użytkowe wody podziemne w województwie śląskim występują przede wszystkim w utworach czwartorzędu, trzeciorzędu, kredy, jury, triasu, karbonu i dewonu, a dla ochrony najcenniejszych ich zasobów wydzielone zostały Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP) oraz Lokalne Zbiorniki Wód Podziemnych (LZWP, dawne GZWP): 327 Zbiornik Lubliniec-Myszków, 454 Zbiornik Olkusz-Zawiercie. W przypadku GZWP nr 327 nie zostały wskazane obszary ochronne;

- Obszar udokumentowanych złóż kopalin.

Rozwój obszaru powinien być ukierunkowany na ochronę terenów złóż umożliwiającą ich przyszłą eksploatację z uwzględnieniem minimalizacji kosztów związanych z ochroną środowiska;

3) Obszar funkcjonalny wymagający rozwoju nowych funkcji przy użyciu instrumentów właściwych polityce regionalnej, ze względu na:

- Obszar wymagający rewitalizacji.

Obszarami wymagającymi rewitalizacji są tereny znajdujące się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych. Obszary zdegradowane obejmują liczne osiedla robotnicze, zespoły zabudowy przemysłowej tereny i obiekty postindustrialne, wyrobiska po eksploatacji surowców (żwały, piaskownie i żwirownie), wysypiska, zapadliska oraz tereny pokolejowe oraz powojkowe. Główne wyzwania dla tych obszarów będą dotyczyć przywrócenia im funkcji użytkowych poprzez nowe zagospodarowanie o wysokich walorach architektury i urbanistyki, uwzględniające zagadnienia efektywności energetycznej i poszanowania energii, ukierunkowane na ochronę dziedzictwa kulturowego i kształtujące struktury pod kątem poprawy jakości środowiska zamieszkania. Istotną jest integracja przestrzenna i społeczna terenów zdegradowanych, kreowanie miejsc przestrzeni publicznej ukierunkowane na podniesienie jakości życia mieszkańców.

Zasady gospodarowania przestrzenią:

- 1) Przestrzenią trzeba gospodarować oszczędnie.
- 2) Kompozycje przestrzenne i systemy techniczne mają być trwałe.
- 3) Nie wolno dopuszczać do wyłączenia jakichkolwiek terenów z użytkowania; użytkowanie tymczasowe jest lepsze niż pozostawienie terenu samemu sobie.
- 4) Otwarte tereny zielone i wody są pełnoprawnymi formami użytkowania terenu i stanowią zielono-niebieską infrastrukturę regionu, a nie rezerwę inwestycyjną pod infrastrukturę techniczną.
- 5) Wybierając teren pod inwestycję w infrastrukturę techniczną trzeba preferować tereny już uprzednio zagospodarowane (poprzemysłowe, pozurbanizowane), a nie tereny zielone.
- 6) Wszystkie systemy (transportowy i przesyłowy, przyrodniczy, mieszkaniowy i aktywności gospodarczej) mają być ciągłe przestrzennie i w sposób uporządkowany się przenikać.
- 7) Strefa mieszkaniowa i strefa aktywności gospodarczej mają mieć zwartą strukturę, a wielkość strefy musi być rezultatem kompromisu między opłacalnością ekonomiczną i wymogami kształtowania przyjaznej przestrzeni.
- 8) Struktury właściwe dla docelowego użytkowania terenu (miasta, strefy aktywności gospodarczej) trzeba wprowadzać od początku, w miarę rozwoju zabudowy.
- 9) Granice jednostek przestrzennych mają być czytelne tak, aby równocześnie spełnione mogły być wymogi indywidualnej tożsamości i ponadlokalnej spójności.
- 10) Decyzje o zmianie użytkowania terenu trzeba podejmować ostrożnie, tak aby nie utracić wartości przestrzeni.

Dla obszaru terenów zamkniętych przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

- integracja przestrzenna terenów zamkniętych z ich otoczeniem funkcjonalnym;
- wprowadzenie regionalnych standardów architektoniczno-urbanistycznych (w wyznaczonych strefach buforowych);
- ochrona obiektów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, ich adaptacja i wykorzystanie dla nowych funkcji;
- ograniczenie zagospodarowania i użytkowania terenu, w tym wykluczenie możliwości zabudowy w strefach ochronnych terenów zamkniętych.

Dla obszaru ochrony i kształtowania zasobów wodnych przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

- dostosowanie sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu do potrzeb ochrony zasobów wód (w tym wód pitnych), poprzez wykluczanie funkcji i form zagospodarowania terenu stwarzających zagrożenie dla wód lub powodujących pogarszanie warunków zasilania podziemnych poziomów wodonośnych, w szczególności w strefach ochronnych ujęć wód, projektowanych obszarach ochronnych oraz w strefach zasilania Głównych Zbiorników Wód Podziemnych i Lokalnych Zbiorników Wód Podziemnych;
- ochrona zasobów wód poprzez uregulowanie gospodarki ściekowej i gospodarki odpadami oraz likwidowanie istniejących źródeł zanieczyszczeń wynikających z intensywnego użytkowania rolniczego, działalności przemysłowej (w tym zrzutów słonych wód dołowych z kopalń);
- koncentracja terenów inwestycyjnych (w tym zabudowy mieszkaniowej) w obszarach aglomeracji obsługiwanych systemami zbiorowego odprowadzania ścieków do oczyszczalni zapewniających właściwy stopień oczyszczania;
- usprawnianie systemów melioracyjnych poprzez przebudowę systemów odwadniających na nawadniająco-odwadniające oraz dla retencjonowania wód;
- zachowanie mozaiki powierzchni nieprzepuszczalnych z terenami biologicznie czynnymi (parki, ogrody, trawniki) na terenach zurbanizowanych;
- realizowanie działań technicznych, z zakresu małej retencji, w tym budowa zbiorników retencyjnych, poza obszarami źródeł i mokradł;
- utrzymanie i zwiększanie retencyjności w zlewniach poprzez: ochronę obszarów mokradłowych oraz dolin cieków rzecznych, renaturalizację rzek i potoków;
- zagospodarowanie niezanieczyszczonych wód opadowych i roztopowych z powierzchni szczelnych w pierwszym rzędzie w obrębie posesji, a następnie w obrębie zlewni obejmującej obszar zurbanizowany;
- ograniczanie lokalizacji działalności wodochłonnej na obszarach deficytów wody służącej do zaopatrzenia ludzi w wodę do spożycia;
- lokowanie elektrowni wodnych wyłącznie na istniejących urządzeniach wodnych i nowo budowanych zbiornikach wodnych przy uwzględnieniu uwarunkowań środowiskowych oraz zastosowaniu rozwiązań zapewniających możliwość migracji organizmów wodnych.

Dla obszaru cennego przyrodniczo przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania przestrzennego:

- utrzymanie aktualnego użytkowania na terenów o wysokich walorach przyrodniczych, których zasoby są uzależnione od prowadzonej ekstensywnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej i mają istotne znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej;
- wzmacnianie funkcji przyrodniczej korytarzy ekologicznych poprzez ograniczanie ich zainwestowania, usuwanie istniejących barier oraz kształtowanie struktur przestrzennych sprzyjających migracji gatunków;
- zachowanie ciągłości przestrzennej i funkcjonalnej przyrodniczych obszarów prawnie chronionych i korytarzy ekologicznych w tym w obszarze dolin rzecznych;
- preferowanie ekoturystyki (turystyka przyrodnicza) na obszarach chronionych i obszarach

- cennych przyrodniczo szczególnie podatnych na degradację;
- optymalizowanie stopnia zagospodarowania turystycznego i powiązania go z naturalną chłonnością środowiska, w tym wyznaczanie stref wyłączonej z użytkowania turystycznego;
 - planowanie inwestycji z uwzględnieniem ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków oraz ciągłości i drożności korytarzy ekologicznych, a w przypadku niemożliwych do uniknięcia kolizji stosowanie działań minimalizujących;
 - wdrażanie zapisów określonych w dokumentach wynikających z przepisów szczególnych, w tym z planów ochrony i planów zadań ochronnych;
 - wykluczenie możliwości lokalizacji elektrowni wiatrowych oraz elektrowni fotowoltaicznych w obszarach specjalnej ochrony ptaków, użytków ekologicznych, zespołach przyrodniczo-krajobrazowych i obszarach chronionego krajobrazu, w obrębie ostańców skalnych i strefach ich ekspozycji oraz szczytowych partiach wzniesień na obszarach parków krajobrazowych;
 - wykluczenie możliwości lokalizacji farm wiatrowych w obrębie ostoi, korytarzy i przystanków pośrednich dla ptaków, w obrębie ostoi i korytarzy dla nietoperzy, a także stosowanie rozwiązań minimalizujących śmiertelność ptaków związaną z napowietrznymi liniami energetycznymi i farmami wiatrowymi;
 - preferowanie lokalizowania elektrowni wodnych wyłącznie na istniejących urządzeniach wodnych i nowo budowanych zbiornikach wodnych przy uwzględnieniu uwarunkowań środowiskowych oraz zastosowaniu rozwiązań zapewniających możliwość migracji organizmów wodnych.

Dla obszaru ochrony udokumentowanych złóż kopalin przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

- zachowanie przeznaczenia i sposobu zagospodarowania terenów złóż umożliwiające ich przyszłą eksploatację z uwzględnieniem minimalizacji kosztów związanych z ochroną środowiska i człowieka;
- wydobywanie kopaliny z konkretnych złóż musi być warunkowane ochroną szczególnie cennych zasobów środowiska, zwłaszcza wód podziemnych, obszarów ochrony przyrody, a także społecznymi potrzebami ochrony obszarów i obiektów na powierzchni terenu: zwartej zabudowy jednostek osadniczych, obiektów o szczególnej wartości historycznej, kulturowej lub gospodarczej, obiektów infrastruktury kluczowych dla funkcjonowania społeczeństwa;
- redukcja konfliktów przestrzennych oraz minimalizacja skutków oddziaływań górnictwa, a także zagrożeń związanych z płytką eksploatacją górnictwem, w szczególności na zabudowę mieszkaniową, na terenach i obszarach górniczych;
- rekultywacja terenów przemysłowych z uwzględnieniem ochrony kształtujących się siedlisk cennych przyrodniczo.

Dla obszarów wymagających rewitalizacji przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

- ochrona i zachowanie historycznych założeń i układów urbanistycznych;
- rekultywacja terenów oraz ich integracja z otoczeniem;
- rewitalizacja terenów z wykorzystaniem potencjałów endogenicznych;
- kreowanie przyjaznych przestrzeni publicznych, sprzyjających integracji lokalnej społeczności, przeciwdziałającej segregacji i wykluczeniu społecznemu, przyciągających turystów i inwestorów;
- rewitalizacja zdegradowanej tkanki miejskiej, w tym m.in. dzielnic śródmiejskich, współczesnych osiedli mieszkaniowych z uwzględnieniem: kształtowania przestrzeni publicznych sprzyjających integracji społeczności lokalnych, kształtowania struktur przestrzennych wspierających aktywizację i przedsiębiorczość społeczną, poprawę stanu bezpieczeństwa publicznego oraz ograniczania niskiej emisji;
- preferowanie lokalizacji usług i aktywności gospodarczych w ciągach komunikacyjnych i na terenach zdegradowanych;
- preferowanie lokalizacji nowej zabudowy jako intensyfikacji użytkowania terenów

mieszkańczych już istniejących.

Wykaz inwestycji celu publicznego realizujących Cele polityki przestrzennej Planu 2020+ został przedstawiony w podziale na cztery grupy zadań w ujęciu tabelarycznym:

- Zadania samorządowe służące realizacji inwestycji celu publicznego, ustalonych w dokumentach przyjętych przez Sejmik Województwa Śląskiego (posiadające potencjalne finansowanie, ujęte w WPF lub RPOWSI.) – **Tabela 7.**
- Inwestycje celu publicznego postulowane¹²¹ przez samorząd województwa, ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejmik Województwa Śląskiego – **Tabela 8.**
- Inwestycje celu publicznego zależne od podmiotów innych niż samorząd województwa, ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa (posiadające potencjalne finansowanie, w tym na podstawie RPOWSI.) – **Tabela 9.**
- Inwestycje celu publicznego postulowane przez podmioty inne niż samorząd województwa, ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa – **Tabela 10.**

W **tabeli 8** dla miasta Poręba najistotniejsze inwestycje to:

Lp.	Cel	Nr Inwestycji	Nazwa wg dokumentu źródłowego	Dokument źródłowy	Lokalizacja	Gestor
14.	Cel 1, 2, 3, 4	Budowa sieci dróg/ tras rowerowych	Budowa spójnej sieci dróg/tras rowerowych o zasięgu ponadlokalnym wg jednolitych standardów	SRSTWSI.	Województwo Śląskie	
15.	Cel 1, 2, 4	Budowa centrów przesiadkowych	Budowa centrów przesiadkowych.	SRSTWSI.	Województwo Śląskie	

W **tabeli 9** dla miasta Poręba najistotniejsza inwestycja:

4	Cel 1	Budowa połączenia kolejowego MPL „Katowice” w Pyrzowicach z miastami Metropolii Górnośląskiej	Rewitalizacja linii kolejowej nr 182 Tarnowskie Góry – Pyrzowice (dojazd do lotniska) – Zawiercie	KTWSI.(p), Śląsk 2.0	Tarnowskie Góry – Pyrzowice/Pyrzowice – Zawiercie	PKP PLK S.A.
---	-------	---	---	----------------------	---	--------------

W **tabeli 10** dla miasta Poręba najistotniejsza inwestycja:

7.	Cel 4	Budowa DK78	Budowa drogi krajowej nr 78 Siewierz – Szczekociny z obwodnicami miejscowości: Poręba i Zawiercie, Kroczyce i Pradła oraz Szczekociny – etap I obwodnica m. Poręba i Zawiercie (Siewierz-Żerkowice)	KTWSI.(w), Śląsk 2.0	Siewierz – Szczekociny z obwodnicami w miejscowości: Poręba i Zawiercie, Kroczyce i Pradła	GDDKiA
12.	Cel 4	Budowa rurociągu paliwowego relacji Boronów - Trzebinia	Budowa rurociągu paliwowego relacji Boronów - Trzebinia	KPZK 2030	Boronów – Woźniki – Koziegłowy – Siewierz – Poręba – Łazy - Dąbrowa Górnica - Sławków	PERN S.A. „Przyjaźń”

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”

Sejmik Województwa Śląskiego przyjął Strategię Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+” uchwałą Nr IV/38/2/2013 z dnia 1 lipca 2013 r.

W strategii zidentyfikowano prognozy i trendy kształtujące procesy rozwojowe Regionu oraz strukturę przestrzenno – funkcjonalną Regionu, obszary funkcjonalne stanowiące obszary polityki Regionu, według których Poręba położona jest w centralnym obszarze funkcjonalnym (subregion centralny). Sformułowano wizję rozwoju Regionu oraz wskazano obszary priorytetowe, cele i kierunki działania.

Wyróżnione są cztery obszary priorytetowe, w których wyszczególniono cele strategiczne oraz cele operacyjne:

- pierwszy obszar priorytetowy - nowoczesna gospodarka - zakłada uczynienie całego województwa śląskiego regionem nowoczesnej gospodarki rozwijającej się w oparciu o innowacyjność i kreatywność, a przy tym kładzie nacisk na przedsiębiorczość lokalną i społeczną wykorzystującą lokalne rynki i potencjały;
- drugi obszar priorytetowy - szanse rozwoju mieszkańców - przyjmuje za cel poprawienie jakości życia mieszkańców województwa opierając się na powszechnej dostępności do usług publicznych o wysokim standardzie. Uwzględnia się tutaj poprawę kondycji zdrowotnej i warunków życia oraz wzrost poziomu aktywności mieszkańców;
- trzeci obszar priorytetowy - przestrzeń - skupia się na atrakcyjności i funkcjonalności przestrzeni województwa. Celami operacyjnymi są: zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska, zintegrowany rozwój ośrodków różnej rangi oraz wysoki poziom ładu przestrzennego i efektywne wykorzystywanie przestrzeni;
- czwarty, ostatni obszar priorytetowy to relacje z otoczeniem. Cel strategiczny zakłada, iż województwo umocni swoją pozycję jako otwarty, istotny partner rozwoju Europy.

Dla gminy Poręba szczególne istotne znaczenia w zakresie zagospodarowania przestrzennego mogą mieć m.in.:

Obszar priorytetowy: (A) NOWOCZESNA GOSPODARKA

Cel strategiczny: Województwo śląskie regionem nowoczesnej gospodarki rozwijającej się w oparciu o innowacyjność i kreatywność.

A.1. Innowacyjne i kreatywne przedsiębiorstwa oraz produkty województwa

1. Wsparcie podnoszenia zdolności firm regionu do wdrażania innowacji i nowoczesnych rozwiązań technologicznych.
2. Promowanie wśród przedsiębiorców znaczenia wartości kulturalnych, środowiskowych, społecznych i etycznych przy wytwarzaniu dóbr i usług.
3. Promowanie postaw przedsiębiorczych w środowiskach twórczych regionu oraz wspieranie aktywności kulturalnych zorientowanych na tworzenie wartości rynkowych.
4. Wsparcie tworzenia nowych i rozwoju istniejących firm opartych na potencjałach regionu i wykorzystujących technologie rozwijane w regionie, w tym w obszarach inteligentnych specjalizacji regionu.
5. Wsparcie działań na rzecz eksportu innowacyjnych rozwiązań technologicznych tworzonych w regionie.

A.3. Konkurencyjna gospodarka województwa oparta na elastyczności i specjalizacji firm oraz strukturach sieciowych

1. Wsparcie rozwoju infrastruktury ułatwiającej lokowanie i prowadzenia działalności gospodarczej (strefy aktywności gospodarczej i ekonomicznej, w tym specjalne strefy ekonomiczne, parki technologiczne, produkcyjne, lokalne inkubatory przedsiębiorczości).
2. Tworzenie instrumentów ułatwiających nawiązywanie relacji pomiędzy firmami, w tym poprzez zwiększenie dostępności infrastruktury i usług sektora ICT.
3. Wspieranie procesów restrukturyzacji i adaptacji gospodarczej sektorów tradycyjnych, m.in. poprzez wspieranie ich modernizacji, zwiększenie efektywności i wykorzystania nowoczesnych

technologii.

4. Współpraca przedsiębiorstw, w tym w ramach klastrów, w tworzeniu wspólnej oferty konkurencyjnej.

5. Wsparcie rozwoju infrastruktury i pakietowych produktów turystycznych.

A.4. Przedsiębiorczość lokalna i społeczna wykorzystująca lokalne rynki i potencjały

1. Wspieranie działań na rzecz zrównoważonego wzrostu produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego przy uwzględnieniu dobrych praktyk rolniczych.

2. Tworzenie i rozwój firm opierających się na wykorzystaniu potencjału gospodarstw rolnych.

3. Tworzenie i rozwój MŚP, w tym firm rzemieślniczych oraz promocja produktów lokalnych, w tym produktów tradycyjnych.

4. Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w obszarze turystyki oraz usług wolnego czasu wykorzystujących atrakcje i potencjały lokalne.

5. Wsparcie i promocja rozwoju podmiotów działających w obszarze ekonomii społecznej.

6. Wsparcie sprzedaży lokalnych produktów na lokalnych rynkach.

Obszar priorytetowy: (B) SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW

Cel strategiczny: Województwo śląskie regionem o wysokiej jakości życia opierającej się na powszechnej dostępności do usług publicznych o wysokim standardzie

B.1. Poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców województwa

1. Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług medycznych, w tym podniesienie jakości infrastruktury ochrony zdrowia oraz efektywności systemu zarządzania, rozszerzenie zakresu usług medycznych i podniesienie jakości obsługi pacjentów.

2. Tworzenie warunków dla aktywnego i zdrowego stylu życia, w tym rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.

3. Promocja, modernizacja, rozwijanie i integracja systemu szlaków i infrastruktury rowerowej.

B.2. Rozwój kompetencji, umiejętności i wzrost poziomu aktywności mieszkańców

1. Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty edukacyjnej na wszystkich poziomach nauczania odpowiadającej potrzebom rynku pracy oraz kształtującej postawę przedsiębiorcze i kreatywne.

2. Wsparcie działań i rozwój infrastruktury popularyzujących naukę.

3. Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty kultury, sportu i rekreacji oferujących możliwości rozwoju mieszkańców oraz atrakcyjnego spędzania wolnego czasu.

B.3. Harmonia społeczna i wysoki kapitał zaufania oraz dogodne warunki życia mieszkańców

1. Wyposażanie przestrzeni publicznych w infrastrukturę umożliwiającą wspólne spędzanie czasu przez mieszkańców oraz integrację społeczności lokalnych.

2. Poprawa dostępności przestrzeni i obiektów publicznych dla wszystkich, w szczególności dla osób o obniżonej mobilności.

3. Rozwój publicznych i rynkowych usług wspierających funkcjonowanie osób starszych.

4. Wspieranie rozwiązań w zakresie poprawy bezpieczeństwa publicznego, w tym realizacja działań w obszarze zarządzania kryzysowego.

Obszar priorytetowy: (C) PRZESTRZEŃ

Cel strategiczny: Województwo śląskie regionem atrakcyjnej i funkcjonalnej przestrzeni

C.1. Zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska

1. Promowanie działań oraz wdrażanie technologii ograniczających antropopresję na środowisko przyrodnicze (infrastruktura ograniczająca negatywny wpływ działalności gospodarczej i komunalnej).

2. Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi wykorzystywanymi do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz utrzymanie i rozwój systemów zaopatrzenia w wodę w województwie.

3. Wspieranie działań na rzecz poprawy jakości wód powierzchniowych oraz ochrony wód podziemnych i racjonalizacji ich wykorzystania.

4. Wspieranie wdrożenia rozwiązań ograniczających niską emisję oraz zużycie zasobów środowiska i energii w przedsiębiorstwach, gospodarstwach domowych, obiektach i przestrzeni użyteczności

publicznej.

5. Wsparcie modernizacji elektrowni i linii przesyłowych.
6. Wspieranie tworzenia i wdrażania zintegrowanych systemów gospodarki odpadami ze szczególnym uwzględnieniem sieci instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów.
7. Wspieranie działań zmierzających do zachowania i odtwarzania bio- i georóżnorodności.
8. Wspieranie działań na rzecz zmniejszenia uciążliwości hałasu.
9. Wsparcie rozwoju energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii przy minimalizacji kosztów środowiskowych i krajobrazowych.
10. Rekultywacja terenów zdegradowanych na cele środowiskowe.
11. Rozwój trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.

C.2. Zintegrowany rozwój ośrodków różnej rangi

1. Poprawa powiązań transportowych poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury transportowej wzmacniającej związki funkcjonalne i przestrzenne a obejmującej m.in. rozbudowę i modernizację dróg wojewódzkich, w tym budowę obwodnic miejscowości.
2. Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu, w tym transportu publicznego obejmującego różne środki transportu i elementy infrastruktury takie jak: kolej, tramwaj, inny transport publiczny, lotniska, systemy kierowania ruchem, obiekty „parkuj i jedź” oraz infrastruktury rowerowej.
3. Wsparcie tworzenia systemów transportu zbiorowego, obejmujących Metropolię, aglomeracje i ich bezpośrednie otoczenie funkcjonalne, lokalne ośrodki rozwoju oraz obszary wiejskie.
4. Tworzenie partnerstw wewnątrzregionalnych na rzecz integracji funkcji w ośrodkach różnej rangi.

C.3. Wysoki poziom ładu przestrzennego i efektywne wykorzystanie przestrzeni

1. Rewitalizacja terenów i obiektów, w tym poprzemysłowych i zdegradowanych na tereny/obiekty o funkcjach społeczno- gospodarczych oraz zapewnienie ich dostępności.
2. Poprawa jakości i atrakcyjności przestrzeni publicznych, szczególnie centrów miast i centrów dzielnic oraz przestrzeni recepcyjnych.
3. Tworzenie i rewitalizacja obszarów zieleni urządzonej oraz terenów rekreacyjnych.
4. Przywracanie pozycji lub nadawanie nowych funkcji obiektom zabytkowym oraz symbolicznym w życiu społeczności lokalnych.
5. Zapewnienie praworzędności gospodarowania przestrzenią poprzez skuteczną ochronę prawa własności i interesu społecznego.
6. Rewitalizacja osiedli mieszkaniowych, w tym starych dzielnic.
7. Wspieranie powstawania atrakcyjnych terenów mieszkaniowych w miastach oraz przeciwdziałanie procesom suburbanizacji.
8. Wsparcie działań podnoszących jakość planowania przestrzennego na poziomie regionalnym i lokalnym, w tym działań integracyjnych.

Strategia Rozwoju Powiatu Zawierciańskiego na lata 2011-2020

Strategia Rozwoju Powiatu Zawierciańskiego na lata 2011 – 2020 została przyjęta Uchwałą Nr LI/514/10 Rady Powiatu Zawierciańskiego z dnia 28 października 2010 r. W której zostały przedstawione priorytety, cele szczegółowe oraz kierunki działania. Dla gminy Poręba najważniejszymi celami szczegółowymi mającymi znaczenie w zagospodarowaniu przestrzennym są:

Spoleczność

- 1.1. Podjąć działania na rzecz stworzenia sprawnego systemu zapobiegania kryzysom rodziny oraz kompleksowego wsparcia osób starszych, samotnych i niepełnosprawnych objętych szeroko rozumianą pomocą społeczną.
- 1.3. Stworzyć warunki dla rozwoju usług opieki zdrowotnej i medycznej w tym leczenia szpitalnego.
- 1.5. Podjąć działania na rzecz rozwoju i dywersyfikacji form przekwalifikowania zawodowego i uwzględnić w procesie kształcenia potrzeby lokalnego rynku pracy.

Infrastruktura

Przedsiębiorstwo Projektowania, Studiów, Usług i Realizacji „TERPLAN” SPÓŁKA z o.o.
40-036 KATOWICE, ul. Wita Stwosza 6/7

Zmiana 2023 r.
M&R Biuro Projektów Mieloch Sp. z o. o.
POZNAŃ (61-695), ul. Macieja Rataja 106a

- 2.1. Budować i modernizować infrastrukturę drogową wraz z jej najbliższym otoczeniem oraz umożliwiać rozwój infrastruktury przewozów pasażerskich.
- 2.2. Sprzyjać rozwojowi infrastruktury proturystycznej i różnych form turystyki.
- 2.3. Stwarzać warunki dla rozwoju infrastruktury technicznej przeciwdziałającej tzw. wykluczeniu cyfrowemu mieszkańców powiatu zawierciańskiego.

Gospodarka

- 3.1. Działać na rzecz tworzenia warunków dla rozwoju stref aktywności gospodarczej na terenie powiatu.
- 3.2. Stworzyć warunki dla ograniczenia bezrobocia i wzrostu aktywności zawodowej mieszkańców powiatu zawierciańskiego.
- 3.4. Stworzyć system promocji powiatu zawierciańskiego w kraju i zagranicą.

Przestrzeń

- 4.1. Podjąć działania w kierunku równomiernego rozwoju powiatu i poszczególnych miejscowości położonych najdalej od centrum gospodarczego i kulturalnego skupionego w stolicy powiatu oraz tworzyć warunki dla korzystniejszego gospodarowania w rolnictwie i leśnictwie.
- 4.2. Podjąć działania w kierunku rozwoju infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej oraz lepiej wykorzystywać istniejące szlaki komunikacyjne.
- 4.3. Stworzyć warunki do wykorzystania istniejących i tworzenia nowych obszarów chronionych dla zwiększenia potencjału zasobów przyrodniczych sprzyjających rozwojowi turystyki.

Ochrona środowiska

- 5.1. Poprawa jakości ochrony środowiska na terenie powiatu zawierciańskiego

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Poręba 2020+

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Poręba 2020+ został przyjęty Uchwałą Nr LIX/375/18 Rady Miasta Poręba z dnia 15 października 2018 r. Zasięg obszarów wskazanych do rewitalizacji został podzielony na pięć podobszarów:

- **podobszar 1A i podobszar 1B** – które wyznaczają rewitalizację przemysłowego dziedzictwa kulturowego oraz potencjału lokalizacyjnego wraz z infrastrukturą;
- **podobszar 2** – który wyznacza potrzebę rewitalizacji zdekapitalizowanych budynków mieszkalnych, kompetencji społecznych i zawodowych osób dotkniętych ubóstwem społecznym i ekonomicznym oraz przydomowych przestrzeni publicznych;
- **podobszar 3** – który wyznacza potrzebę rewitalizacji dotyczących uczestnictwa w życiu publicznym osób starszych i aktywność wielopokoleniowych grup oraz transportu zbiorowego, drogownictwa, proekologicznych i prospołecznych innowacji;
- **podobszar 4** – który wyznacza potrzebę rewitalizacyjną dotyczącą urzędzeń i infrastruktury (w tym zielonej) spędzania czasu wolnego w przestrzeniach publicznych o znaczeniu miejskim i ponadlokalnym, infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i energetyki.

Rysunek 3 Obszary wskazane do rewitalizacji w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Poręba 2020+
Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Poręba 2020+, Mapa 5

Strategia Rozwoju Miasta Poręba 2020+

Strategia Rozwoju Miasta Poręba 2020+ przyjęta Uchwałą Nr LIX/376/18 Rady Miasta Poręba z dnia 15 października 2018 r., sprecyzowano cele, kierunki i przedsięwzięcia strategiczne, w tym kierunki i przedsięwzięcia odnoszące się do zagospodarowania przestrzennego miasta Poręba obejmujące m.in.:

C1. Poręba miastem powiększającym ofertę atrakcyjnych miejsc pracy skierowanych do mieszkańców, którzy osiągają różne poziomy kompetencji społecznych i zawodowych poprzez wysokiej jakości edukację.

K1LŚPiI Poprawa dostępności miasta Poręba dla sektora przedsiębiorstw

K2LŚPiI Wspieranie rozwoju rynku nieruchomości komercyjnych

K3LŚPiI Pozyskiwanie i wspieranie inwestorów strategicznych w sektorze przedsiębiorstw

K4LŚPiI Wspieranie rozbudowy i modernizacji infrastruktury dla stref gospodarczych miasta

C2. Poręba miastem poprawiającym cywilizacyjne i technologiczne standardy zamieszkania i skutecznie redukującym rozpiętości przestrzenne w dostępności do udogodnień publicznych.

K1GWIE Integracja systemu wodno-ściekowej północnej i południowej części miasta Poręba

K2GWIE Wdrożenie nowych rozwiązań technologicznych w rozbudowie i modernizacji sieci wodno-kanalizacyjnej

K3GWIE Wspieranie modernizacji energetycznej gospodarstw domowych

K5GWIE Pro-ekologiczna przebudowa systemów grzewczych miast

K6GWIE Rozbudowa istniejącej sieci energetycznej w przestrzeniach publicznych

K5ŚZIPP Wspieranie rozwoju mieszkalnictwa Rezydencjalnego

C3. Poręba miastem o wzrastającej dostępności do usług transportu zbiorowego i przyjaznych form przemieszczania się w mieście i regionie.

K1TM Modernizacja dróg lokalnych

K2TM Poprawa bezpieczeństwa ruchu samochodowego, rowerowego i pieszego

K3TM Współpraca z rządową i regionalną administracją publiczną w zakresie budowy dróg i usług transportu

K4TM Usprawnienie połączeń sąsiedzkich i aglomeracyjnych

K5TM Zwiększanie mobilności mieszkańców

K7TM Rozwój transportu zbiorowego

C4. Poręba miastem wzrastającej integracji wspólnot lokalnych wokół nowych i przebudowanych miejsc aktywności społecznych w dzielnicach miejskich.

K4ŚZiPP Rozwój infrastruktury usług społecznych i kulturalnych

K4EAK Renaturalizacja obiektów przyrodniczych w Dolinie Rzeki Czarnej Przemszy

C5. Poręba miastem o zrewitalizowanym obszarze śródmiejskim tworzącym centra rozwiniętych usług publicznych dla osób wymagających opieki, wsparcia i włączenia społecznego.

K4GWIE Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej

K1ŚZiPP Przebudowa strefy śródmiejskiej miasta Poręba

K2ŚZiPP Środowiskowa rewaloryzacja przestrzeni publicznych miasta

K3ŚZiPP Rozwój mieszkalnictwa socjalnego, wspomaganego i chronionego

K6EAK Modernizacja terenów i obiektów sportowo – rekreacyjnych

13.1. Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy o funkcji mieszkalnej

13.1.1 Rynek pracy

Analiza rynku pracy w Porębie została opracowana na danych z okresu 2008-2019. Miasto podlega pod Powiatowy Urząd Pracy w Zawierciu.

Liczba pracujących mieszkańców w 2019 r., tj. osób zatrudnionych, posiadających własne źródło zarobkowania oraz przebywających na urloпах bezpłatnych lub macierzyńskich, wyniosła 788 osób. Liczba osób pracujących w przeliczeniu na 1000 mieszkańców jest to 93 osób. Połowę (50,0%) pracujących stanowią mężczyźni. W analizowanym okresie ekstremum liczby osób pracujących zostało odnotowane w 2008 roku, po czym nastąpiło zmniejszenie się tej wartości. W 2017 r. odnotowano najmniej osób pracujących.

Liczba bezrobotnych w Porębie od 2012 ciągle maleje. Najmniej osób bezrobotnych odnotowano w 2019 r. (149 osób), z czego 56,4% to kobiety. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2019 r. wyniósł 3,0%. Wartość ta jest niższa od wartości wskaźnika dla powiatu zawierciańskiego, który wyniósł 4,3%.

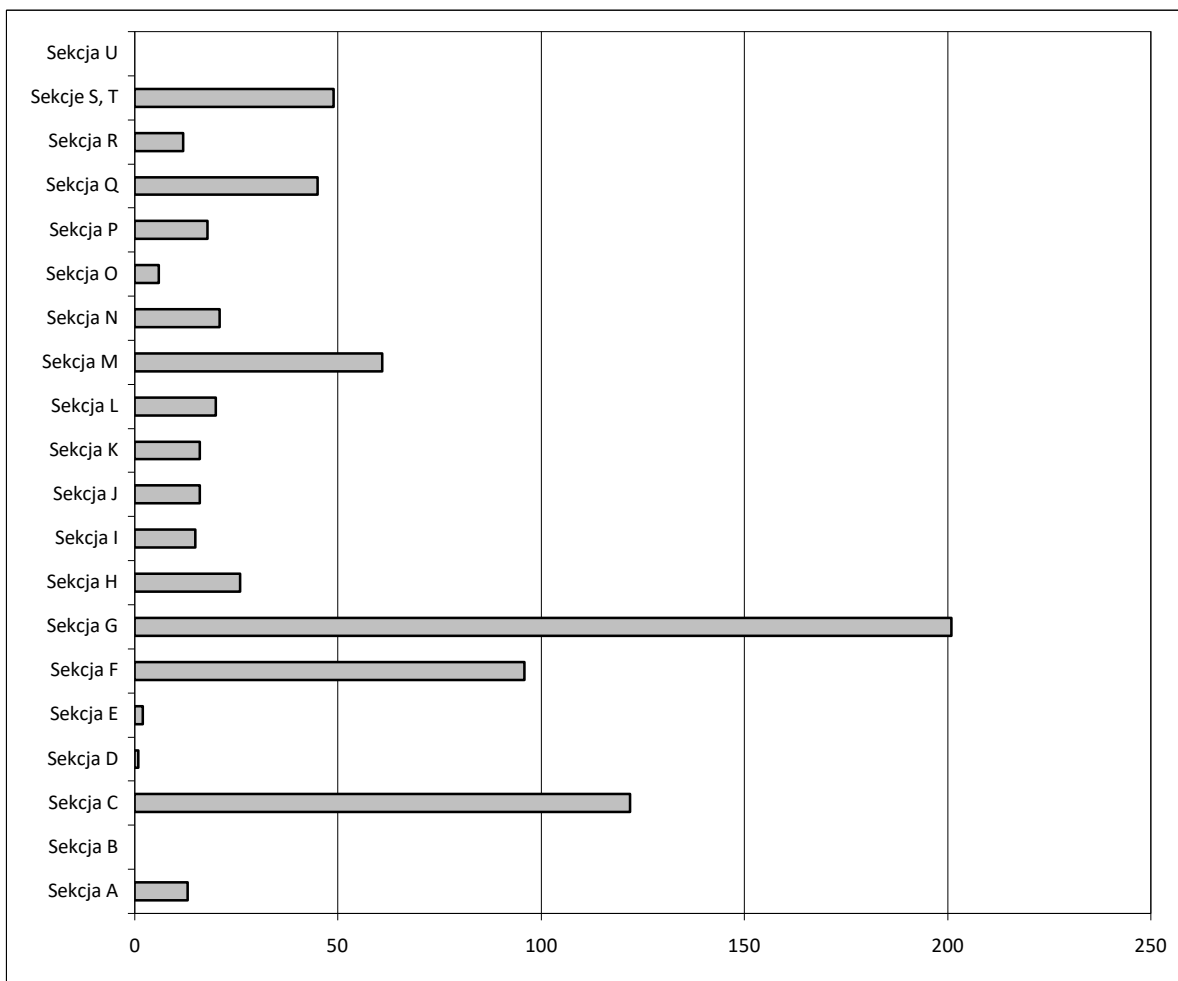
Należy mieć na uwadze, iż przytoczone wartości dotyczą jedynie zarejestrowanych bezrobotnych. Istnieje zatem możliwość, że nie przedstawiają one rzeczywistej liczby bezrobotnych w gminie.

Tabela 14 Pracujący i bezrobotni mieszkańcy Poręby

	JEDNOSTKA	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
PRACUJĄCY OGÓŁEM	osoba	1217	1141	1094	1156	1005	926	898	767	751	736	801	788
w tym mężczyzn	osoba	633	593	567	625	497	434	404	332	341	361	404	394
w tym kobiet	osoba	584	548	527	531	508	492	494	435	410	375	397	394
PRACUJĄCY	osób/1000 ludności	140	130	123	130	114	105	103	88	87	86	93	93
BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI OGÓŁEM	osoba	366	518	514	458	495	494	383	381	318	252	219	149
w tym mężczyzn	osoba	186	266	247	222	235	244	189	185	143	105	87	65
w tym kobiet	osoba	180	252	267	236	260	250	194	196	175	147	132	84
UDZIAŁ BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH W LICZBIE LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM	%	6,5	9,2	9,1	8,1	9,0	9,0	7,1	7,2	6,1	4,9	4,3	3,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Podmioty gospodarki narodowej ogółem w 2019 r. stanowiły 742 (w powiecie zawierciańskim – 11 125), w tym 27 w sektorze publicznym i 711 w sektorze prywatnym. Podmioty gospodarki narodowej wg sekcji PKD prezentują się następująco: sektor rolniczy – 13, sektor przemysłowy – 122, sektor budowlany – 96, handel i naprawa pojazdów samochodowych – 201, transport i gospodarka magazynowa – 26, zakwaterowanie i gastronomia – 15, informacja i komunikacja – 16, obsługa rynku nieruchomości – 20, działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 61. Z roku na rok liczba podmiotów gospodarki narodowej w Porębie wzrasta.

Wykres 3 Liczba podmiotów gospodarki narodowej według sekcji PKD 2007 dla gminy Poręba w 2019 r.
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

13.1.2. Analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne

Liczba ludności w 2019 r. wynosiła 8 480 osób, przy gęstości zaludnienia 212 os./km². Wśród mieszkańców Poręby ponad połowę stanowią kobiety. Odnotowany jest istotny ubytek naturalny na poziomie -10,3. Udział płci w ogóle ludności zmienia się w zależności od wieku. Jak wskazuje piramida wieku i płci, skonstruowana w oparciu o demograficzne grupy wiekowe, w przedziale powyżej 40 lat pojawia się liczna przewaga kobiet wśród mieszkańców miasta. Mężczyźni dominują wśród ludności w wieku 0-39 lat. Pierwsze miejsce pod względem liczebności zajmuje grupa w wieku produkcyjnym, drugie miejsce grupa w wieku poprodukcyjnym, a trzecie grupa w wieku przedprodukcyjnym. Lokata poszczególnych grup nie zmieniła się w ciągu ostatniej dekady. Zmniejsza się liczebność pierwszej oraz drugiej grupy. W grupie trzeciej – najstarszej – odnotowuje się stały wzrost liczby ludności (1 660 osób w 2008 r., 2 231 osób w 2019 r.). Widoczny jest wzrastający przyrost wartości wskaźnika obciążenia demograficznego, który na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat zwiększył się z 55,3 do 70,6. Saldo migracji wykazuje naprzemiennie wartości dodatnie i ujemne.

Liczba pracujących mieszkańców w 2019 r. wyniosła 788 osób. Połowę (50,0%) wszystkich pracujących stanowią mężczyźni. Zauważalna jest także zmniejszająca się liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Porębie. Do sekcji zatrudniających największą liczbę ludności należą: handel i naprawa pojazdów (201 osób, 27,1%) i przemysł (122 osoby, 16,4%). Pozostałe sekcje zatrudniają ponad połowę wszystkich pracujących (56,5%). Podmioty gospodarki narodowej ogółem w 2018 r. stanowiły 742 (w powiecie zawierciańskim – około 11 tys.), w tym 27 w sektorze publicznym i 711 w sektorze prywatnym. Podmioty gospodarki narodowej na 1 tys. mieszkańców 88.

Jak wynika z bilansów zasobów mieszkaniowych za 2019 r., liczba mieszkań w gminie to 3 685, a przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania to 73,9 m². Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców wynosiła 434,6. Zarówno liczba mieszkań, jak i przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania zwiększają się. Stale zmniejsza się ilość mieszkań gminy, a wzrasta liczba lokali socjalnych. Następuje spory przyrost tkanki mieszkaniowej stanowiącej własność prywatną.

Niemal wszystkie mieszkania wyposażone są w instalacje wodociągowe, a ponad połowa posiada przyłącze gazu sieciowego. W Porębie nie są realizowane programy gospodarowania zasobami gminy.

Opiekę medyczną zapewniają 3 przychodnie medyczne funkcjonujące w gminie. Mieszkańcy mogą korzystać ze świadczeń rodzinnych, zasiłków pielęgnacyjnych i pomocy społecznej. Realizowane są działania z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii i przemocy. Od 2019 roku działa również program osłony w zakresie dożywiania dzieci. (Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2019 rok; Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na 2019 rok; Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy oraz Ochrony Przemocy w rodzinie na lata 2016 – 2020; Gminny Program osłony w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023).

Warunki życia w mieście określa się na zadowalające. Gmina jest atrakcyjna pod względem lokalizacji, dostępności komunikacyjnej, bezpieczeństwa, polityki społecznej i warunków dla życia rodzin z dziećmi.

Gmina zajmuje obszar około 3999 ha i cechuje się zróżnicowanym charakterem. W północnej części miasta dominuje krajobraz typowo rolniczy z rozległymi polami uprawnymi. Ola uprawne przecinane są przez zalesienia, zadrzewienia oraz łąki. We wschodniej części znajduje się część zurbanizowana – dzielnica Niwki. Jej układ urbanistyczny ma charakter historyczny. Część środkowa obejmuje krajobraz obszarów zabudowanych z zabudową jednorodzinną oraz wielorodzinną. W centrum miasta pojawia się również krajobraz przemysłowy. W południowej części w większości dominuje krajobraz leśny. Kontrastowy widok obiektów kubaturowych na obszarach zabudowanych jest łagodzony przez towarzyszącą im zieleń, w tym drzewa i krzewy zlokalizowane wzdłuż ciągów komunikacyjnych, bądź w przydomowych ogrodach.

Pod względem turystycznym do interesujących miejsc i placówek na terenie Poręby należy między innymi Wieża wyciągowa do transportu wsadu wielkopieczowego z 1798 r. Obszarem przyrodniczym należącym do krajobrazu naturalnego Poręby jest dolina rzeki Czarnej Przemszy, do której wpływa: Potok Kierszula, Potok Krawce, Smudźówka. W dolinie Poręby położone są również dwa główne zbiorniki wodne: Poręba I oraz Poręba II, które wykorzystywane są do celów wędkarskich.

Charakterystycznym elementem struktury przestrzennej gminy Poręba jest nieczynna linia kolejowa, o przebiegu z wschodu na zachód, rozdzielająca obszar miasta na dwie części. Strukturę przestrzenną gminy determinują inwestycje i przedsięwzięcia budowlane realizowane na jej terenie.

13.1.3. Prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje na obszarach funkcjonalnych w rozumieniu art. 5 pkt 6a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju,

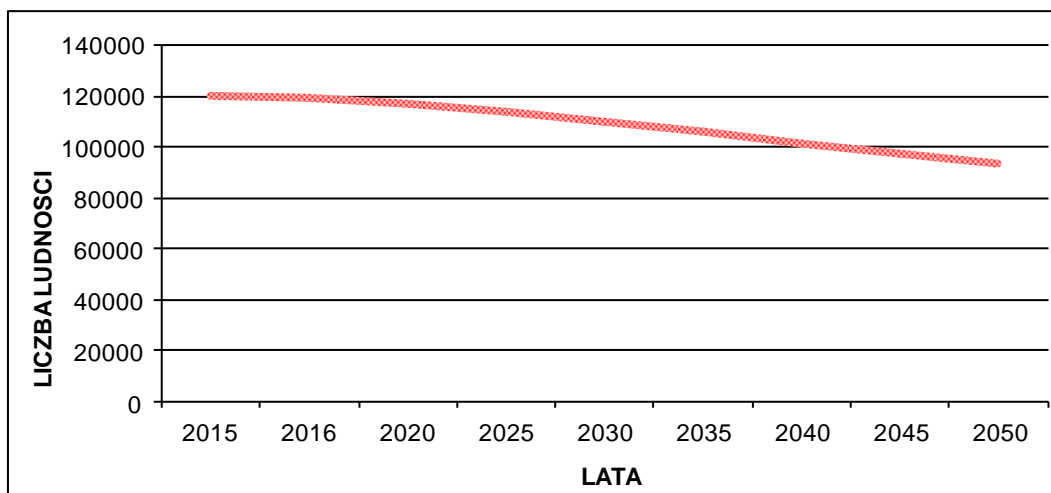
W 2019 r. liczba ludności zmniejszyła się do 8 480 osób, co spowodowało nieznaczne obniżenie gęstości zaludnienia do 212 os./km². Liczba mieszkańców gminy systematycznie w wolnym tempie się zmniejsza, jednak zmiany w liczbie ludności utrzymują się na stosunkowo wyrównanym poziomie. Można, zatem mówić o niewielkim ubytku ludności.

Pod względem ruchu naturalnego, gmina Poręba wykazuje zmienny wzrost i spadek liczby urodzeń. Jednak gmina jest atrakcyjną lokalizacją, do której chętnie napływa ludność m.in. z miast ościennych (Myszków, Siewierz, Zawiercie). Dzięki temu przyrost rzeczywisty mieszkańców miasta utrzymuje się na wyrównanym poziomie.

Aktualnie brak jest przesłanek pozwalających prognozować znaczny wzrost liczby ludności. Głównie w ruchu migracyjnym można nieśmiało dopatrywać się ustabilizowania bądź wzrostu liczby mieszkańców gminy, która ze względu na swoje atrakcyjne położenie i charakter przyciąga mieszkańców województwa śląskiego. Prognoza ludności dla powiatu zawierciańskiego na lata 2014-2050 opracowana przez Główny Urząd Statystyczny (opierano się na danych od 2018 r.) oraz

analogiczne podejście do zagadnienia zmian demograficznych w województwie pozwala na wyciągnięcie następujących wniosków:

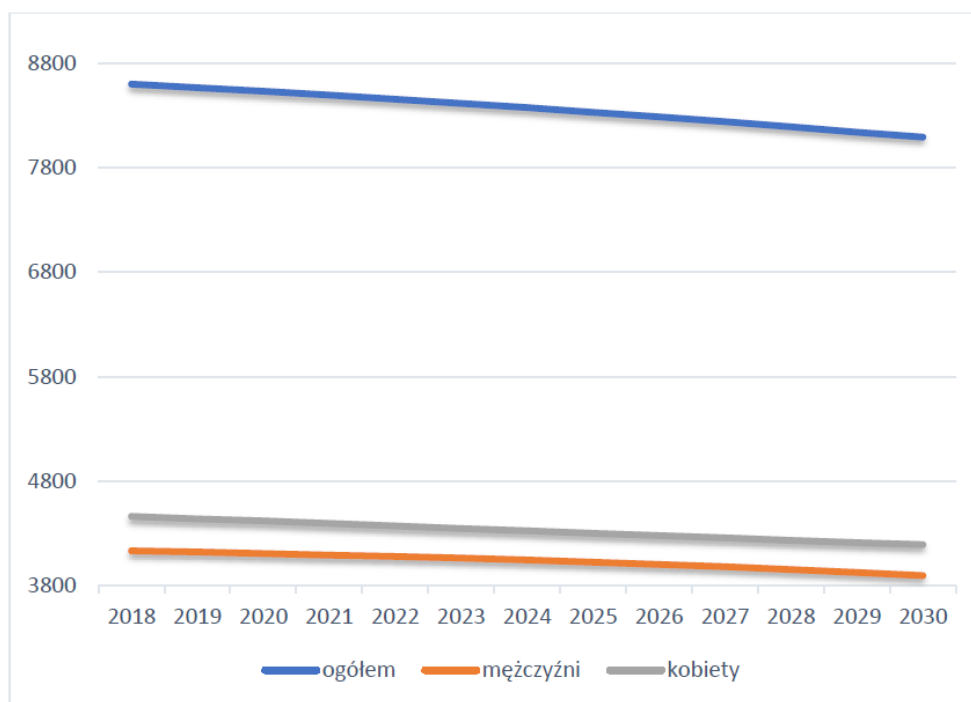
- stałe zmniejszanie się liczby ludności, przy zachowaniu przewagi liczebnej kobiet nad mężczyznami;
- zmniejszanie się przyrostu naturalnego;
- wydłużanie się przeciętnego dalszego trwania życia;
- podejmowanie częstszych decyzji migracyjnych o charakterze stałym oraz zagranicznych.

Wykres 4 Prognoza liczby ludności dla powiatu zawierciańskiego na lata 2015 – 2050
Źródło: opracowanie własne na podstawie prognozy liczby ludności GUS

W powiecie zawierciańskim utrzymywać się będzie tendencja spadkowa pod względem liczby ludności obniżająca potencjał demograficzny powiatu.

Gmina Poręba znajduje się w strefie zewnętrznej Miejskich Obszarów Funkcjonalnych (wg Śleszyńskiego, 2012). Gmina zlokalizowana jest na północny – wschód od najbliższego miasta będącego rdzeniem miejskiego obszaru funkcjonalnego, tj. Dąbrowy Górniczej. Poręba graniczy z Siewierzem i Łazami, które należą do strefy zewnętrznej Miejskich Obszarów Funkcjonalnych. Migracje codzienne, wahadłowe, zarobkowe na linii Poręba – miasta konurbacji katowickiej mają istotne znaczenie.

Wykres 5 Prognoza demograficzna dla gminy Poręba do 2030 roku

Źródło: Strategia Rozwoju Miasta Poręba. Raport o stanie miasta – obraz strategiczny. Poręba, 27.04.2018

Można założyć, że szacunek potrzeb terenowych dla nowej zabudowy w mieście, oparty na danych dla miasta w okresie 2009-2019 oraz na prognozowanej liczbie ludności powiatu i województwa w roku 2050 może dotyczyć około **8000 mieszkańców**.

13.2. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

Studium obejmuje cały obszar miasta Poręba w granicach administracyjnych. Perspektywiczne potrzeby mieszkaniowe są ściśle powiązane ze: skalą rozwoju ludności, przewidywanym dążeniem do modelu gospodarstw rodzinnych mieszkających samodzielnie, jakością zasobów mieszkaniowych (wiek i stopień zużycia technicznego) oraz aspektami ekonomicznymi wynikającymi z polityki społeczno-gospodarczej państwa (zamożność społeczeństwa, dostępność do tanich kredytów hipotecznych, itp.).

Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę przeprowadzono po założeniu maksymalnych w skali miasta potrzeb na nową zabudowę wyrażonych w ilości powierzchni użytkowej zabudowy i w podziale na funkcję mieszkaniową oraz usługową i produkcyjną. Następnie przeprowadzono szacunki chłonności obszarów w granicach jednostki osadniczej miasta oraz w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego a następnie porównano te chłonności z wyliczonym zapotrzebowaniem.

13.2.1. Zapotrzebowanie na nową zabudowę

Zgodnie z przyjętą metodą sporządzania studium jako dokumentu strategicznego, określającego politykę przestrzenną samorządu, która powinna być uszczegółowiona w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego wyliczono zapotrzebowania na następujące funkcje zabudowy na okres około roku 2050:

- mieszkaniową, jako podstawową funkcję jednostki osadniczej,
- usługową, jako funkcję zaspokojenia potrzeb mieszkańców i tworzącą miejsca pracy mieszkańców,
- aktywności gospodarczej w formie zabudowy produkcyjnej i magazynowej, ale również usługowej jako podstawę ekonomicznego rozwoju miasta i tworzenie miejsc pracy.

Zabudowa mieszkaniowa

W wyliczeniach maksymalnego zapotrzebowania na zabudowę mieszkaniową założono następujące wskaźniki:

- liczba mieszkańców gminy około 2050 roku: 8 000 osób
(obliczono na podstawie danych GUS metodą analizy modelu prognostycznego trendu petzającego dla szeregu czasowego o okresach =15),
- liczba mieszkań na 1000 mieszkańców: 480
- średnia powierzchnia użytkowa mieszkań w zabudowie jednorodzinnej: 120 m² - przyjęta do obliczeń
(wg GUS - Średnia powierzchnia mieszkania w nowych budynkach jednorodzinnych wyniosła w 2017 roku - 136,0 m²)
- średnia europejska przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 mieszkańca wynosi 40 m² – przyjęta do obliczeń,
- % ubytków mieszkaniowych substancji istniejącej planowanej do odtworzenia na nowych terenach – szacunkowo 10 % ,
- zwiększenie zapotrzebowania na mieszkania o szacunkowo 30% w związku z niepewnością procesów rozwojowych.

Aktualnie na 2019 rok:

Przedsiębiorstwo Projektowania, Studiów, Usług i Realizacji „TERPLAN” SPÓŁKA z o.o.
40-036 KATOWICE, ul. Wita Stwosza 6/7

Zmiana 2023 r.
M&R Biuro Projektów Mieloch Sp. z o. o.
POZNAŃ (61-695), ul. Macieja Rataja 106a

- aktualna liczba ludności: 8 480 osób
- ogólna liczba mieszkań w gminie: 3 685
- liczba mieszkań na 1000 mieszkańców: 434,6 - przyjęto do obliczeń 435
- przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosi: 73,9 m² - przyjęto do obliczeń 74 m²,
- przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 mieszkańca wynosi: 32 m².

W przypadku liczby mieszkań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców Poręby osiągają najwyższą wartość (435), znacznie przewyższając średnią wojewódzką (391), jednak prawie połowa budynków w gminie stanowią budynki sprzed 1980 r. Powyższe może wskazywać, iż mogą być podejmowane kroki w zakresie wymiany kubaturowej zużytej tkanki mieszkaniowej w co najmniej 10% obiektów (szacuje się, że to około 100-105 budynków, a tym samym około 369 mieszkań), gdzie ze względów ekonomicznych nie będzie uzasadniona możliwość remontowania, rozbudowy, przebudowy obiektów.

Aby uzyskać standard zakładany powyżej na rok 2050 teoretyczny niedobór w ilości mieszkań w porównaniu ze stanem obecnym wynosi 45 na 1000 mieszkańców (zakładane 480 minus 435 obecnie), 8 m² powierzchni użytkowej mieszkań na 1 mieszkańca (zakładane 40 m² minus 32 m² obecnie) i 46 m² powierzchni użytkowej każdego mieszkania (120 m² mieszkania w 2050 r. minus 74 m² mieszkania obecnie).

Biorąc pod uwagę zmniejszenie się liczby ludności miasta aż do prognozowanych w 2050 roku liczby 8000 mieszkańców oraz zwiększenie standardu mieszkaniowego do wartości określonych powyżej, ilość potrzeb mieszkaniowych gminy wynosiła będzie około **729 mieszkań** (360 + 369 jako 10 % ubytków powierzchni istniejącej planowanej do odtworzenia na nowych terenach).

Łącznie zapotrzebowanie miasta na nową zabudowę mieszkaniową, biorąc pod uwagę zwiększenie wartości o wskaźnik 30 %, w ilości mieszkań wynosi około **948 mieszkań**.

Prognozowana całkowita powierzchnia użytkowa mieszkań w mieście przy zachowaniu standardu określonego na rok 2050 będzie wynosić **283 270 m²** (169 510 m² - zwiększenie powierzchni użytkowej istniejących mieszkań do założonych 120 m² + 113 760 m² - powierzchnia nowych mieszkań).

Zabudowa usługowa i produkcyjno-magazynowa

Wyliczenie maksymalnego zapotrzebowania na zabudowę usługową i produkcyjno-magazynową oparto na następujących danych i prognozach:

- danych Urzędu Statystycznego na 2019 r.:
 - ludność gminy w wieku produkcyjnym: 5 179 osób,
 - wskaźnik liczby podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym: 1 492,4 - przyjęto do obliczeń 1 492,
 - wskaźnik liczby podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 1 000 mieszkańców w produkcyjnym: 149,2 - przyjęto do obliczeń 149,
 - liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 ludności: 72,
 - pracujący - 788,
 - ilość bezrobotnych zarejestrowanych - 149,
- prognoza liczby ludności gminy w 2050 roku wg studium – 8 000 osób,
- prognoza ludności w wieku produkcyjnym w roku 2050 wg studium – 4800 osób (60 % ogółu ludności).

Założono, że do roku 2050 dla potrzeb mieszkańców gminy oraz wykorzystując atrakcyjne położenie gminy dla potrzeb jego rozwoju gospodarczego wskazane byłoby utworzenie około 1 440 nowych miejsc pracy (co stanowi 30% prognozowanej liczby ludności w wieku produkcyjnym). Wskazuje się na utworzenie miejsc pracy w następującym podziale: w 60% w działalności usługowej i 40 % w produkcji i innych aktywnościach gospodarczych.

Dla wyliczenia prognozowanych ilości powierzchni użytkowych budynków usługowych i produkcyjnych założono:

- wskaźnik 20 miejsc pracy/1000 m² powierzchni użytkowej budynku usługowego,

- wskaźnik 10 miejsc pracy/1000 m² powierzchni użytkowej budynku produkcyjnego i innej działalności gospodarczej.

Oznacza to, że w perspektywie najbliższych 30 lat zapotrzebowanie na powyższy rodzaj zabudowy mogą wynieść:

- **43 200 m² powierzchni użytkowej obiektów usługowych,**
- **57 600 m² powierzchni użytkowej obiektów produkcyjnych i innych działalności gospodarczych.**

13.2.2. Szacunek chłonności obszarów

Miasto praktycznie nie jest pokryte planami zagospodarowania przestrzennego i posiada jeden obowiązujący plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący powierzchnię około 65 ha.

Powierzchnia terenu pokryta miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego w przybliżeniu wynosi: 65 ha, w tym:

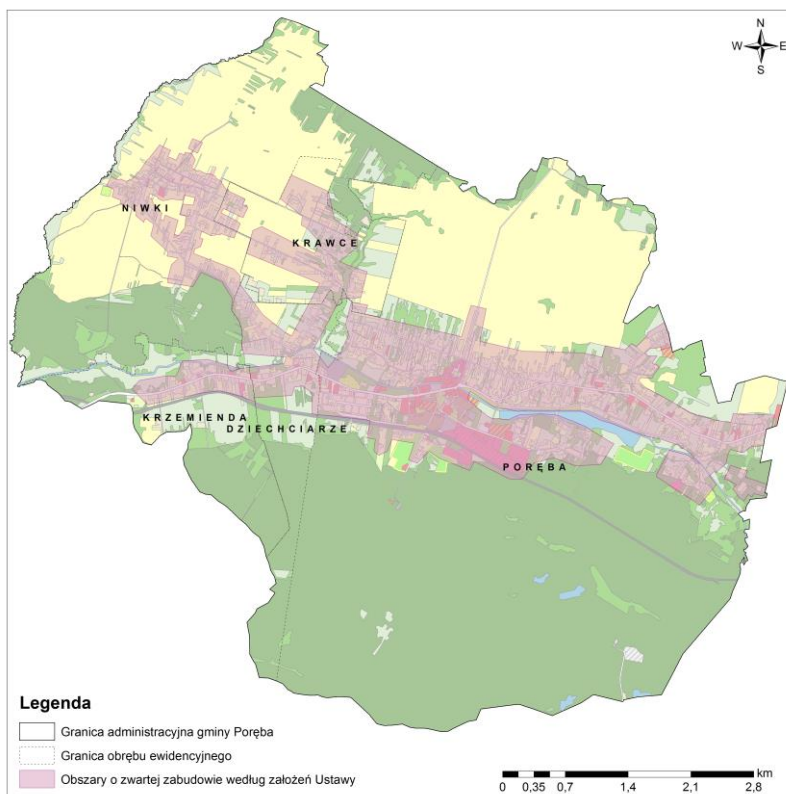
- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna – 47 ha,
- zabudowa usługowa – 2,4 ha.

Wskazanie obszarów o zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicy jednostki osadniczej

Uwzględniono założenia z następujących definicji z Ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1161, z 2020 r. poz. 471.):

1. zwartej zabudowie – rozumie się przez to zgrupowanie nie mniej niż 5 budynków, za wyjątkiem budynków o funkcji wyłącznie gospodarczej, pomiędzy którymi największa odległość sąsiadujących ze sobą budynków nie przekracza 100 m;
2. obszarze zwartej zabudowy – rozumie się przez to obszar wyznaczony przez obwiednię prowadzoną w odległości 50 m od zewnętrznych krawędzi skrajnych budynków tworzących zwartą zabudowę lub po zewnętrznych granicach działek, na których położone są te budynki, jeśli ich odległość od tych granic jest mniejsza niż 50 m.

Co utworzyło następującą delimitację.

Rysunek 4 Obszary o zwartej zabudowie wyznaczone według założeń Ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o

Przedsiębiorstwo Projektowania, Studiów, Usług i Realizacji „TERPLAN” SPÓŁKA z o.o.
40-036 KATOWICE, ul. Wita Stwosza 6/7

Zmiana 2023 r.
M&R Biuro Projektów Mieloch Sp. z o. o.
POZNAŃ (61-695), ul. Macieja Rataja 106a

ochronie gruntów rolnych i leśnych

Źródło: opracowanie własne

Następnie wyznaczone obszary o zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w Porębie skorygowano o kryteria dotyczące dostępności i zagospodarowania:

- gęstość zabudowy oraz jej intensywność,
- gęstość dróg oraz nawierzchni utwardzonych,
- dostępność usług (szkoła, biblioteka, rekreacja, sport, usługi podstawowe),
- dostępność sieci infrastruktury technicznej.

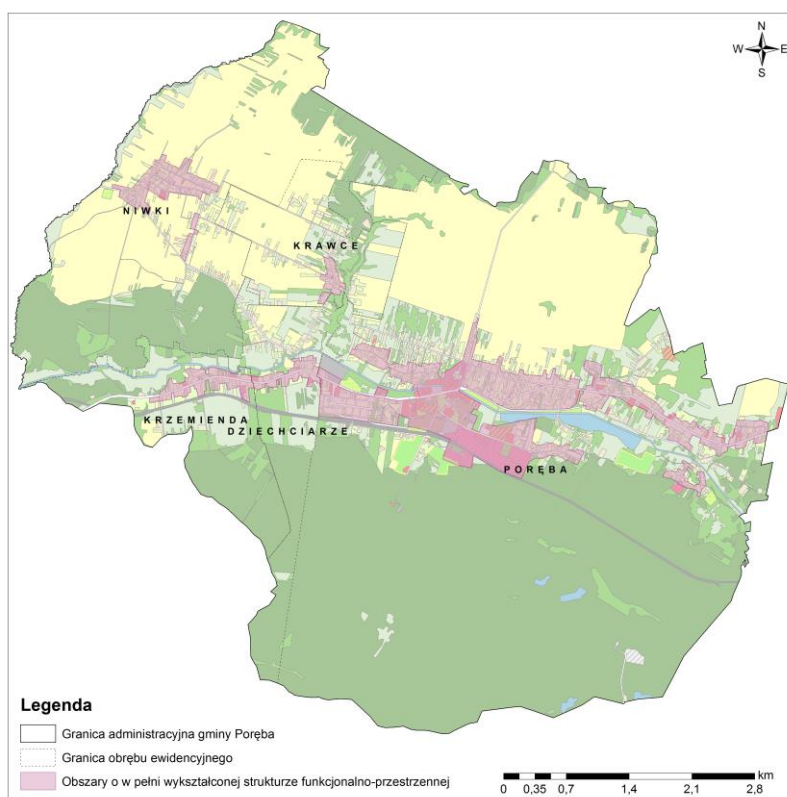
Największy wyznaczony obszar znajduje się w centrum miasta oraz w dzielnicy Niwki. Są to obszary wykształcone wzdłuż ciągów komunikacyjnych ze względu na przebiegającą przez gminę drogę krajową przy której wytworzyły się obszary usługowe. W każdej dzielnicy miasta wyznaczone zostały obszary zwarte. W dzielnicy Niwki, Krzemienda, Krawce i Dziechciarze obszary te głównie zlokalizowane są w ciągach komunikacyjnych ze szczególnym uwzględnieniem obszarów zabudowy oraz dostępności do sieci infrastruktury. Obszary te zobrazowane zostały na poniższym rysunku.

Obszary, gdzie obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego:

- tereny zabudowane zabudową mieszkaniową w niewielkiej części w granicach obszarów tworzących jednostkę osadniczą – tj. około 22 ha,
- tereny niezabudowane zabudową mieszkaniową, usługową poza granicami obszarów tworzących jednostkę osadniczą – 25 ha.

Obszary, gdzie nie obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego:

- tereny zabudowane zabudową mieszkaniową, usługową, produkcyjną i zagrodową w granicach obszarów tworzących jednostkę osadniczą,
- tereny niezabudowane zabudową mieszkaniową, usługową, produkcyjną i zagrodową w granicach obszarów tworzących jednostkę osadniczą.

Rysunek 5 Obszary o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej miasta Poręba

Źródło: opracowanie własne

Szacunek chłonności obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej

Biorąc pod uwagę powyższe na podstawie własnej cyfrowej analizy wykonanej w programie ArcGIS zgeneralizowano i policzono powierzchnię terenów w ramach wykształconej zwartej struktury funkcjonalno – przestrzennej, która wynosi 327 ha.

W celu wyliczenia potrzeb terenowych dla powyższych rodzajów zabudowy, które wyliczone zostały powyżej w wielkościach m² powierzchni użytkowej, w poniższym zestawieniu dokonano szacunkowych wyliczeń przyjmując:

- dla zabudowy mieszkaniowej chłonność: **1000 m² pow. całkowitej/hektar terenu** (10 mieszkań/hektar x 120 m² powierzchni użytkowej/mieszkanie). W założeniu chłonności mieszkań uwzględniono potrzeby terenowe dla zapewnienia programu usług podstawowych, dojazdów i zieleni urządzonej oraz przyjętego założenia minimalnej działki budowlanej 1000 m².
- dla zabudowy usługowej chłonność: **800,0 m² powierzchni całkowitej/hektar terenu**,
- dla zabudowy produkcyjnej i działalności gospodarczych chłonność: **1100,0 m² powierzchni całkowitej/hektar terenu**.
- powierzchnię całkowitą nowej zabudowy założono jako 120% powierzchni użytkowej

Tabela 15 Chłonność obszarów

Rodzaj zabudowy	Wyliczone potrzeby w m ² powierzchni użytkowej	Wyliczone potrzeby w m ² powierzchni całkowitej	Potrzeby powierzchni w ha
Mieszkaniowa	283 270	339 924	283
Usługowa	43 200	51 840	65
Zabudowa produkcyjna i działalności gospodarczej	57600	69 120	77

Z tabeli powyżej można wyciągnąć następujące wnioski:

- w obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej wyznaczono około **204 ha** terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, z czego niezabudowanych jest około **19,56 ha**. Chłonność dla **19,56 ha** terenów przy powyższych założeniach wynosi około **23472 m²** powierzchni całkowitej budynków,
- w obszarze przeznaczonym w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę w granicach jednostki osadniczej wyznaczono około **22 ha** terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową – są to tereny zabudowane.
- w obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej wyznaczono około **28 ha** terenów przeznaczonych pod zabudowę usługową, z czego niezabudowanych jest około **2,3 ha**. Chłonność dla **2,3 ha** terenów przy powyższych założeniach wynosi około **1840 m²** powierzchni całkowitej budynków,

Szacunek chłonności obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę położonych poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej

Niewielka część terenów wskazanych do zabudowy w obowiązującym planie miejscowym znajduje się poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej – są to

tereny położone w dzielnicy Poręba, w północnej części miasta – jest to dla zabudowy mieszkaniowej – 25 ha.

W obszarze przeznaczonym w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę poza granicami jednostki osadniczej wyznaczono około **47 ha** terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, z czego niezabudowanych jest około **25 ha**. Chłonność dla 25 ha terenów przy powyższych założeniach wynosi około **30 000 m²** powierzchni całkowitej budynków,

13.2.3. Porównanie zapotrzebowania na nową zabudowę z szacunkami chłonności terenów przeznaczonych pod zabudowę

Tabela 16 Bilans potrzeb terenów z podziałem na funkcje

Przeznaczenie	Powierzchnia wyznaczona w mpzp [ha]	Istniejąca zabudowa [ha]	Powierzchnia nowych terenów pod zabudowę [ha]	Potrzeby powierzchni [ha]
zabudowa mieszkaniowa i mieszkaniowo usługowa	25	307	122	283
zabudowa usługowa	2,4	33	6	65
zabudowa produkcyjna i działalności gospodarczej	-	27	85	77

Porównując zapotrzebowanie na nową zabudowę, której szacunek chłonności terenów wyliczono w tabeli powyżej z powierzchniami wyznaczonymi w ramach jednostki osadniczej i w planie miejscowym położonych na terenach położonych poza granicami tej jednostki, stwierdza się:

- dla zabudowy mieszkaniowej, przy założonej średniej chłonności, prognoza potrzeb terenowych dla nowej zabudowy wynosi około **283 ha**, podczas gdy w obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej oraz w obszarach przeznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę wskazano dla tej formy nowej zabudowy około **19,56 ha** terenów (około 19,56 ha w ramach obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej oraz około 0 ha w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego). Oznacza to, że niedobór terenów pod zabudowę mieszkaniową wynosi około **263,44 ha**. W obszarze przeznaczonym w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę poza granicami jednostki osadniczej wyznaczono około **47 ha** terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, z czego niezabudowanych jest około **25 ha**. W zmianie Studium z 2023 r. pod nową zabudowę mieszkaniową w ramach zabudowy mieszkaniowej (MN1) oraz mieszkaniowo-usługowej (do obliczeń przyjęto 50% powierzchni wyznaczonych terenów MU1) wyznaczono około **2,5 ha**.
- dla zabudowy usługowej potrzeby wyliczono na około **65 ha**, podczas gdy w obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej oraz w obszarach przeznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę wskazano dla tej formy nowej zabudowy około **4,7 ha** terenów (około 2,3 ha w ramach obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej oraz około 2,4 ha w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego). Oznacza to, że niedobór terenów pod zabudowę usługową wynosi około **59 ha**. W zmianie Studium z 2023 r. pod nową zabudowę usługową w ramach zabudowy mieszkaniowo-usługowej (do obliczeń przyjęto 50% powierzchni wyznaczonych terenów MU1) wyznaczono około **0,47 ha**.
-

- dla zabudowy produkcyjnej i działalności gospodarczej potrzeby wyliczono na około **77 ha**, podczas gdy w obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej wskazano dla tej formy nowej zabudowy około **25,52 ha** terenów (25,52 ha w ramach obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej oraz 0 ha w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego). Oznacza to, że niedobór terenów pod zabudowę produkcyjną wynosi około **52 ha**. W zmianie Studium z 2023 r. pod nową zabudowę aktywności gospodarczej wyznaczono około **12,74 ha**.

PODSUMOWANIE:

- W ramach wskazanego obszaru o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej nowa zabudowa będzie podległa rozwojowi jako wypełnienie luk budowlanych.
- W ramach terenów poza wykształconą zwartą strukturą funkcjonalno-przestrzenną zostały wskazane tereny do rozwoju mieszczące się w wyliczonej chłonności.
- Zwiększenie niedoboru powierzchni terenów usługowych można zrealizować poprzez wskazane tereny do zabudowy mieszkaniowo-usługowej lub usługowej lub tereny aktywności gospodarczej.
- Charakter prowadzonej działalności i wykorzystywana aktualnie technologia generują wymagania powierzchniowe inwestycji. Ponadto na terenach AG wyznaczonych w Studium dopuszczono również zabudowę usługową – zatem może wypełnić niedobór zabudowy usługowej.
- Planując rozwój miasta należy poza decyzjami lokalizacyjnymi wynikającymi z powyższych szacunków i prognoz, przewidywać możliwości rozwoju obszarów przy dopuszczeniu nie wykluczających się funkcji (np. mieszkaniowej i usługowej, produkcyjnej i usługowej). Pozwoli to na etapie sporządzania planów miejscowych na dokonanie faktycznego wyboru przeznaczenia terenów biorąc pod uwagę występujące uwarunkowania terenowe i formalno-prawne.

13.2.4. Analiza przyrostu nowej zabudowy w latach 2014-2019

Z opracowanej w 2017 r. analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym miasta, o której mowa w art. 32 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowywaniu przestrzennym, przyjętej Uchwałą nr XLVII/291/17 w sprawie aktualności Studium uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy Poręba wynika, że najczęściej decyzji związanych z zabudową mieszkaniową wraz z zabudową jej towarzyszącą tj. m.in. budynkami gospodarczymi (stanowią 69% wydanych decyzji), przy czym mowa tu zarówno o budowie nowych obiektów, jak i ich modernizacji, zmianie sposobu użytkowania (prac realizowanych na zgłoszeniach oraz rozbiórkach). Następnie pod względem ilości wydanych decyzji jest budowa sieci infrastruktury (18%), a najmniej jest wydanych decyzji na budowę dla budynków usługowych (14%)

W latach 2014 – 2019 wydano łącznie 243 decyzji dotyczących zabudowy mieszkaniowej i gospodarczej oraz mieszkalno – usługowej. Najwięcej decyzji w tym okresie dotyczyło zabudowy mieszkaniowej i gospodarczej – 151. Najmniej wydanych decyzji dotyczyło zabudowy mieszkalno – usługowej i rozbiórki obiektów. W 2019 roku wydano 51 decyzji o warunkach zabudowy z czego 47 decyzji dotyczyło nowych budynków mieszkaniowych. Analizy dynamiki rozwoju poszczególnych dzielnic wykazują rozwój we wszystkich dzielnicach miasta. W Niwkach i Krawcach ma miejsce rozwój głównie terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Podobnie dzieje się w Krzemieniu i Dziechciarzach z uwzględnieniem budowy budynków usługowych wzdłuż drogi krajowej nr 78. W Centrum również rozwija się zabudowa produkcyjna i usługowa.

13.3 Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy

Analizując treść studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, tj. zagospodarowanie terenu wraz z określonymi w ustaleniach, zasadami zagospodarowania,

parametrami i wskaźnikami kształtowania zabudowy, przy określaniu możliwości finansowania przez gminę Poręba wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy należy uwzględnić w bilansie możliwość wystąpienia:

- po stronie wydatków z budżetu:
 - koszty wykupu nieruchomości na cele publiczne,
 - koszty związane z budową dróg i infrastruktury technicznej,
 - koszty odszkodowań,
- po stronie wpływów do budżetu:
 - wpływy z tytułu wzrostu wartości nieruchomości stosownie do art. 36 ust. 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
 - wpływy z tytułu podatku od nieruchomości,
 - wpływy z tytułu opłat adiacenckich,
 - wpływy z tytułu podatku rolnego.

Wydatki z budżetu związane z budową dróg wiążą się z koniecznością spełnienia wymagań wynikających z art.36 ust.1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz zgodnie z ustawą z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2018 r. poz. 2204 z późn. zm.), tzn. wykupieniem nieruchomości na cele publiczne.

Realizacja roszczeń wynikających z art. 36 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym może nastąpić w przypadku, gdy w wyniku przyjęcia ustaleń planistycznych, korzystanie z nieruchomości lub jej części w dotychczasowy sposób lub zgodny z dotychczasowym przeznaczeniem stało się niemożliwe bądź istotnie ograniczone, właściciel albo użytkownik wieczysty nieruchomości może liczyć na rekompensatę w postaci odszkodowania za poniesioną rzeczywistą szkodę albo wykupienia nieruchomości lub jej części, czy też w drodze zaoferowania przez gminę właścicielowi albo użytkownikowi wieczystemu nieruchomości zamiennej.

Zgodnie z art. 36 ust. 1 i ust 3 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, jeżeli wartość nieruchomości uległa obniżeniu, a właściciel albo użytkownik wieczysty zbywa tę nieruchomość i nie skorzystał z praw, o których mowa wyżej, może żądać od gminy odszkodowania równego obniżeniu wartości nieruchomości.

W związku z wyznaczeniem nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę konieczna stanie się rozbudowa sieci komunikacyjnej oraz infrastruktury technicznej. Ustawa o samorządzie gminnym określa następujące zadania własne gminy w zakresie infrastruktury technicznej:

„W szczególności zadania własne gminy obejmują sprawy:

(...)

2) gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego,

3) wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwienia odpadów komunalnych (...).”

Szczegółowy zakres obowiązków gminnych w tym zakresie precyzują odrębne ustawy, m.in. ustawa prawo energetyczne, ustawa o drogach publicznych, ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków. Ta ostatnia nakłada obowiązek budowy i rozbudowy urządzeń wodociągowych, urządzeń kanalizacyjnych na przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne lub jednostkę gminną, która prowadzi działalność w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę lub zbiorowego odprowadzenia ścieków.

Na obszarze gminy Poręba przewiduje się następujące inwestycje należące do zadań własnych gminy:

- a) inwestycje w zakresie budowy, przebudowy, modernizacji dróg publicznych wraz z chodnikami,
- b) inwestycje w zakresie ochrony środowiska,
- c) inwestycje w zakresie poprawy jakości życia mieszkańców oraz jakości nauczania, wzmacnianie potencjału społeczno – zawodowego,

Zagadnienie możliwości finansowania przez gminę Poręba wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy

opracowano na podstawie *Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta Poręba na lata 2019 – 2031*. Została ona przygotowana zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 10 stycznia 2013 r. w sprawie wieloletniej prognozy finansowej jednostki samorządu (Dz. U. z 2013 r. poz. 86).

Ustalone wskaźniki dla wzrostu dochodów i wydatków w poszczególnych latach przyjęto na podstawie:

- założeń do projektu budżetu państwa na 2020 r. Rady Ministrów z czerwca 2019 r.,
- wytycznych Ministra Finansów dotyczących założeń makroekonomicznych na potrzeby wieloletnich prognoz finansowych jednostek samorządu terytorialnego (Aktualizacja – maj 2019 r.),
- wytycznych Ministra Finansów dotyczących stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw (Aktualizacja – maj 2019 r.),
- Wieloletniego Planu Finansowego Państwa na lata 2019 – 2020 przedłożonego przez Radę Ministrów w kwietniu 2019 roku.

Ponadto do przygotowania załącznika dotyczącego przedsięwzięć wzięto pod uwagę plany, programy i strategie obowiązujące w Gminie Poręba w latach, na które sporządzona jest Wieloletnia Prognoza Finansowa oraz zarządzenie Nr 204/18 Burmistrza Miasta Poręba z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie przedłożenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta Poręba na lata 2019 – 2031.

Nakłady finansowe na wydatki na przedsięwzięcia ogółem szacowane są na 10 851 667,87 zł. Przedsięwzięcia uwzględnione w Wieloletniej Prognozie Finansowej na lata 2019 – 2031 to między innymi – wydatki bieżące i majątkowe (ogółem):

- Dajcie nam szansę – formy aktywnego wsparcia dla osób niepełnosprawnych w Gminie Poręba – wzmacnianie potencjału społeczno-zawodowego;
- Przyjazne Przedszkole – modernizacja, doposażenie, dodatkowe zajęcia wspierające w Przedszkolu Miejskim w Porębie – poprawa jakości nauczania;
- Rozwijanie kompetencji kluczowych uczniów szkoły podstawowej nr 1 – Poprawa jakości i efektów nauczania;
- Pomoc mieszkańcom Poręby zagrożonym wykluczeniem społecznym poprzez rewitalizację obszarów zdegradowanych – poprawa jakości życia mieszkańców Poręby;
- Montaż kolektorów słonecznych na budynkach użyteczności publicznej w Gminie Poręba – wykorzystywanie nowego źródła energii;
- Pomoc mieszkańcom Poręby zagrożonym wykluczeniem poprzez rewitalizację obszarów zdegradowanych – poprawa jakości życia mieszkańców Poręby;
- Zakup i montaż instalacji OZE w ramach RPO Województwa Śląskiego na lata 2014 -2020 odnawialne źródła energii i gospodarka niskoemisyjna działanie 4.1 - zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii;
- Umowa najmu urządzeń drukująco-skanujących Konica-Minolta – poprawa jakości pracy urzędników;
- Projekt, dokumentacja kosztorysowa i modernizacja łazienek wraz z kanalizacją wewnętrzną w przedszkolu miejskim - poprawa warunków higieniczno-sanitarnych dla uczniów i personelu w Przedszkolu miejskim;
- Przebudowa chodnika w ciągu ulicy Chopina wraz z kanałem deszczowym - poprawa infrastruktury dróg i chodników w mieście;
- Zakup i montaż instalacji OZE w ramach RPO Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 odnawialne źródła energii i gospodarka niskoemisyjna działanie 4.1 - ochrona środowiska i czystego powietrza.

Zaznacza się jednak, iż konieczne było w Porębie podjęcie uchwały w sprawie uchwalenia programu naprawczego dla Miasta Poręba zgodnie z zaleceniami Regionalnej Izby Obrachunkowej w Katowicach, która pismem z dnia 8 stycznia 2016r. znak WA-410/28/51/15 wezwała uchwałą nr 745/XXVIII/2015 Kolegium Regionalnej Izby Obrachunkowej w Katowicach z dnia 17 grudnia 2015 r. Miasto Poręba do opracowania i uchwalenia programu postępowania naprawczego.

W Gminie Poręba podstawową przesłanką do stworzenia programu postępowania naprawczego był brak możliwości uchwalenia budżetu na 2016 r. Sytuacja taka spowodowana była brakiem zachowania równowagi operacyjnej w przedstawionym projekcie budżetu, tj. niespełnienie

wymogów art. 242 UFP – planowane wydatki bieżące Miasta przekraczały planowane dochody bieżące.

Program Postępowania Naprawczego sporządzono w oparciu o art. 240a ustawy o finansach publicznych. Program obejmował:

1. analizę finansów gminy, z uwzględnieniem jej dochodów, wydatków, wyników budżetu, wydatków w wybranych działach i zobowiązań,
2. przedsięwzięcia naprawcze z zakresem dochodów i wydatków, z uwzględnieniem ograniczeń wydatków bieżących, ograniczeń wydatków majątkowych, wzrostu dochodów bieżących, wzrostu dochodów majątkowych,
3. pozyskiwanie finansowania, z uwzględnieniem analizy zdolności kredytowej, określania potrzeb finansowych i planu restrukturyzacji, wyboru instrumentu dłużnego,
4. plan wdrożenia programu naprawczego.

Zadania własne gminy i możliwości ich finansowania prognozuje się dla wcześniej wyliczonego maksymalnego zapotrzebowania gminy na nową zabudowę mieszkaniową, usługową oraz produkcyjną i działalności gospodarczych w perspektywie 30 lat.

Realizacja nowej zabudowy oraz nowych dróg wiąże się również z rozbudową infrastruktury technicznej (głównie sieć wodociągowa i kanalizacyjna). Do obliczenia tych kosztów przyjmuje się następujące założenia:

- koszty wyposażenia w sieci zaopatrzenia w wodę:
 - terenów zabudowy mieszkaniowej - około 25 000 zł/ha,
 - terenów zabudowy usługowej - około 15 000 zł/ha,
 - terenów zabudowy produkcyjnej - około 20 000 zł/ha,
- koszty wyposażenia w sieci kanalizacyjne - około 35 000 zł/ha.

Rozwój infrastruktury społecznej dla nowych terenów przeznaczonych do zabudowy szacuje się na poziomie około 20,0 mln zł.

W związku z powyższym istotne jest przemyślane i koncepcyjne uruchamianie nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę i prowadzenie nowych inwestycji. Duże znaczenie dla aktualnego stanu budżetu gminy ma racjonalne gospodarowanie terenami i środkami finansowymi, celem sprawnego i przyszłościowego zarządzania i gospodarowania jednostką administracyjną.

Jak wynika z powyższego zestawienia Wieloletnia Prognoza Finansowa uwzględnia cele zarówno z zakresu infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, jak i infrastruktury społecznej. Tym samym przyjmuje się, iż jest możliwość, aby gmina zapewniła finansowanie i realizację odpowiednich sieci infrastruktury związanej z uruchomieniem części nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową lub/i pod zabudowę innego typu, dla których inwestycja jest przedmiotowo i ekonomicznie uzasadniona. Jednocześnie część terenów stanowić będzie tereny rezerwowe, perspektywiczne, których aktywacja nastąpi w miarę rozwoju terenów tzw. pierwszej linii zabudowy oraz kontynuacji i wypełnienia luk budowlanych.

14. Stan prawny gruntów

Miasto Poręba ma powierzchnię ok. 3999 ha. Struktura własności gruntów na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii prezentuje się następująco:

Tabela 17 Struktura własności gruntów

Własność	Powierzchnia w ha	Procent powierzchni gminy
Grunty gmin i związków międzygminnych	192,9071	5,11%
Grunty gmin i związków gminnych oddanych w użytkowanie wieczyste	20,203	0,53%

Przedsiębiorstwo Projektowania, Studiów, Usług i Realizacji „TERPLAN” SPÓŁKA z o.o.
40-036 KATOWICE, ul. Wita Stwosza 6/7

Zmiana 2023 r.
M&R Biuro Projektów Mieloch Sp. z o.o.
POZNAŃ (61-695), ul. Macieja Rataja 106a

Grunty jednoosobowych spółek gmin i innych gminnych osób prawnych	0,2259	0,01%
Grunty kościołów i związków wyznaniowych	9,3335	0,25%
Grunty osób fizycznych	2447,4512	64,80%
Grunty Skarbu Państwa	1063,4926	28,16%
Grunty Skarbu Państwa oddane w użytkowanie wieczyste	38,5497	1,02%
Grunty Skarbu Państwa - przedsiębiorstw państwowych	0,3811	0,01%
Grunty innych spółdzielni (Pozostałe grunty 8 grupy)	0,1396	0,00%
Grunty spółek prawa handlowego	189,0197	5,00%
Grunty organów i jednostek organizacyjnych, które wykonują zadania zarządców dróg wojewódzkich	8,3546	0,22%

Źródło: opracowanie własne.

W strukturze własności gruntów największy udział mają grunty należące do osób fizycznych 64,80%. Jako drugie plasują się grunty Skarbu Państwa (28,16%). Najmniejszy udział w strukturze mają grunty innych spółdzielni (pozostałe grunty 8 grupy).

15. Obiekty i tereny chronione na podstawie przepisów odrębnych

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych

W obrębie Poręby występują:

- główny zbiornik wód podziemnych GZWP nr 327 „Lubliniec – Myszków”,
- główny zbiornik wód podziemnych GZWP nr 454 „Olkusz – Zawiercie”,

których ochronę warunkują przepisy Ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2018 r. poz. 2268 z późn. zm.).

Dla GZWP nr 327 „Lubliniec – Myszków” nie zostały wskazane obszary ochronne.

Lasy

Na terenie miasta Poręba występują lasy podlegające ochronie na podstawie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Obiekty zabytkowe:

Wykaz obiektów zabytkowych i formy ochrony określono w rozdziale II pkt 8, w odniesieniu, co do których obowiązują przepisy ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Obszary zagrożone powodzią

Odnosnie obszarów zagrożonych podtopieniami, o których mowa w rozdziale II pkt 7.3., obowiązują przepisy ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne.

Tereny zamknięte

Pojęcie terenów zamkniętych definiuje Ustawa prawo geodezyjne i kartograficzne w art. 2 ust. 9 jako tereny o charakterze zastrzeżonym ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa, określone przez właściwych ministrów. Tereny zamknięte na obszarze administracyjnym gminy Poręba wytyczono w oparciu o decyzję i załącznik do decyzji Ministra Infrastruktury i Rozwoju – Decyzja Nr 3 z dnia 24 marca 2014 r. w sprawie ustalenia terenów przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych (Dz. Urz. Min. Inf. i Roz. Poz. 25 z późn. zm.)

Na obszarze gminy Poręba zlokalizowane są tereny zamknięte infrastruktury kolejowej (13 działek), których zarządcą są Polskie Koleje Państwowe S.A.

Zgodnie z nowelizacją ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, przepisów dotyczących terenów zamkniętych, zawartych w tej ustawie, nie stosuje się do terenów zamkniętych ustalanych przez ministra właściwego do spraw transportu.

16. Obszary naturalnych zagrożeń geologicznych

Na terenie miasta nie stwierdzono występowania zjawisk osuwiskowych oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi.

17. Udokumentowane złoża kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych

W obrębie Poręby występują:

- główny zbiornik wód podziemnych GZWP nr 327 „Lubliniec – Myszków”,
- główny zbiornik wód podziemnych GZWP nr 454 „Olkusz – Zawiercie”,

których ochronę warunkują przepisy Ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2021 r. poz. 624).

Dla GZWP nr 327 “Lubliniec – Myszków” nie zostały wskazane obszary ochronne.

Udokumentowane złoża kopalin

Na obszarze miasta Poręba występują następujące udokumentowane złoża rudy cynku i ołowiu oraz łąki ceramiki budowlanej:

- Marciszów,
- Poręba,
- Siewierz,
- Zawiercie 3,
- Poręba III (złóże łąki ceramiki budowlanej).

Na terenie miasta nie występują udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

18. Tereny górnicze wyznaczone na podstawie przepisów odrębnych

Na terenie Poręby nie występują obszary i tereny górnicze.

19. Stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami

19.1. Komunikacja

19.1.1. Drogowa

W granicach miasta Poręba, zgodnie z art. 19 ust.2 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 470 z późn. zm.), występują następujący zarządcy poszczególnych kategorii dróg:

- krajowych – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad;
- powiatowych – Powiatowy Zarząd Dróg w Zawierciu;
- gminnych – Burmistrz Miasta Poręba.

Tworzą one hierarchiczny układ dróg o następujących klasach:

- droga główna ruchu przyspieszonego (GP);
- drogi zbiorcze (Z);
- drogi lokalne (L);
- drogi niższej klasy (dojazdowe, wewnętrzne)

Wśród najważniejszych elementów sieci komunikacyjnej miasta wyróżnia się:

- droga krajowa nr 78 – łącząca Porębę na wschód z miastem Zawiercie, a na zachód z miastem

Siewierz, gdzie ma również połączenie z drogą krajową nr 1 (klasy głównej ruchu przyspieszonego - „GP”).

Gmina Poręba posiada dobre powiązania z drogami klasy krajowej i międzynarodowej. Komunikację z DK1 umożliwiają ul. Armii Krajowej, ul. Wyzwolenia, ul. Wojska Polskiego, ul. ks. Franciszka Pędzicha, ul. Siewierska, ul. Górnośląska (kontynuując wzdłuż ul. Zbigniewa Oleśnickiego w Siewierzu).

Zgodnie z przedsięwzięciem pn.: „Budowa drogi krajowej nr 78 Siewierz – Szczekociny z obwodnicami miejscowości: Poręba i Zawiercie, Kroczyce i Pradła oraz Szczekociny” częściowo według wariantu 1 oraz 2, na terenie gminy Poręba zostanie wybudowana obwodnica przebiegająca w południowej części gminy głównie przez obszary leśne, poniżej istniejącej linii kolejowej relacji Tarnowskie Góry – Zawiercie.

Tabela 18 Wykaz dróg powiatowych na terenie Gminy Poręba

NR DROGI	NAZWA ULICY W ODCINKU MIĘDZYWĘZŁOWYM	PRZEBIEG ODCINKA
1709 S	ul. Myśliwska	DK78 - ul. Myśliwska - gr. Gminy Poręba
1728 S	ul. Chopina	DK78 - ul. Chopina
	ul. Ciągowicka	ul. Ciągowicka – granica gminy
1746 S	-	DK78 – gr. gminy i powiatu

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykazu dróg powiatowych powiatu zawierciańskiego

Na terenie Poręby istnieją 73 drogi gminne tj.:

ul. Akacjowa,	ul. Krawiecka,	ul. Przyszłości,
ul. Aksamiłna,	ul. Krótka,	ul. Walentego
ul. Asfaltowa,	ul. Kryniczna,	Roździeńskiego,
ul. Astrów,	ul. Kuźnicza,	ul. Różana,
ul. Baśniowa,	ul. Leszczynowa,	ul. Rzeczna,
ul. Borkowa,	ul. Ludowa,	ul. Sadowa,
ul. Ciemna,	ul. Łąkowa,	ul. Słoneczna,
ul. Cisowa,	ul. Adama Mickiewicza,	ul. Sosnowa,
ul. Czarnej Przemysy,	ul. Czesława	ul. Spokojna,
ul. Dębowa,	Mierzejewskiego,	ul. Sporna,
ul. Do Przemysy,	ul. Miodowa,	ul. Stolarska,
ul. Dworcowa,	ul. Modrzewiowa,	ul. Ślusarska,
ul. Działkowa,	ul. Narcyzów,	ul. Tokarska,
ul. Dzielna,	ul. Niepodległości,	ul. Wczasowa,
ul. Fabryczna,	ul. Niska,	ul. Wiedzy,
ul. Formierska,	ul. Niwecka,	ul. Wiejska,
ul. Frezerska,	ul. Nowa,	ul. Wiosenna,
ul. Główna,	ul. Nowowiejska,	ul. Wodna,
ul. Górna,	ul. Odlewnicza,	ul. Wolności,
ul. Jesionowa,	ul. Okopowa,	ul. Wypoczynkowa,
ul. Kolejowa,	ul. Orzechowa,	ul. Zakładowa,
ul. Konstruktorska,	ul. Partyzantów,	ul. Zielona,
ul. Kopalniana,	ul. Piaskowa,	ul. Zwycięstwa,
ul. Mikołaja Kopernika,	ul. Projektowana,	ul. Żeliwna.
ul. Janusza Korczaka,	ul. Przełęcz,	
	ul. Przemysłowa,	

Niewątpliwie mankamentem istniejącego układu drogowego gminy są połączenia dróg gminnych z drogami powiatowymi oraz wojewódzkimi. Połączenia te charakteryzują się niską

ptynością ruchu.

19.1.2. Kolejowa

Przez teren gminy Poręba przebiega linia kolejowa nr 182 relacji Tarnowskie Góry – Zawiercie. Linia ta nie obsługuje przewozów pasażerskich. Jedynie na odcinku Zawiercie – Siewierz obsługuje ruch towarowy z maksymalną prędkością 20 km/h oraz na obszarze stacji Tarnowskie Góry. Linia kolejowa została objęta przedsięwzięciem rangi ponadlokalnej pn. „Rewitalizacja i odbudowa częściowo nieczynnej linii kolejowej nr 182 Tarnowskie Góry – Zawiercie”. Trasa ta jest częścią łączącą lotnisko Pyrzowice z głównymi ośrodkami miejskimi Górnośląsko – Zagłębiowskiej Metropolii.

19.1.3. Lotnicza

We wschodniej części Poręby zlokalizowane jest lądowisko sportowe z trawiastym, nieoznakowanym pasem.

Natomiast na zachód od granicy gminy Poręba znajduje się Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice – Pyrzowice. Związane z tym są ograniczenia wysokości zabudowy związane istniejącymi lotniczymi urządzeniami naziemnymi ustalone przez Urząd Lotnictwa Cywilnego. Ograniczenia te dotyczą urządzeń radiolokacyjnych (dozorowania) – SUR. Obszar gminy Poręba (zachodnia część gminy) znajduje się na obszarze ograniczenia wysokości zabudowy do 385 m n.p.m. i 380 m n.p.m.

19.1.4. Rowerowa

Przez gminę Poręba mają przebiegać planowane trasy rowerowe, które zostały wskazane zgodnie z Koncepcją Śląskiej Sieci Tras Rowerowych (Stan na grudzień 2011 r.):

- **21 – trasa zielona – pierwszorzędna prowadząca garbem Tarnogórskim i Wyżyną Krakowską**

Przebieg trasy: Tarnowskie Góry – Lasowice – Nowe Chechło – Świerklaniec – Jez. Świerklanieckie – Wymysłów – Niebyta – Jez. Rogoźnik – Rogoźnik – Pomtynie – skraj Siemoni – Twardowice – skraj Nowej Wsi – Najdziszów – Sadowie – Stawniów – Toporowice – Gaj – Przeczycze – Jez. Przeczyckie – Boguchwałowice – Warężyno – Siewierz – Kuźnica Sulikowska – Zazdrość – Poręba – Os. Słowackiego – Kierszula, skraj – Zawiercie – Józefów – Ogrodzieniec – Podzamcze – Podlesie – Wola Kocikowa – Pilica – Zarzecze – Złożeniec – Smoleń – Cisowa – Syber – Kąpiele Wielkie – Miechówka – Poręba Dzierżna – Łobzów – Wolbrom – Chełm – Zasępiec – Sucha – Glanów – Imbramowice – Ściborzyce – Wysocice – Gołyszyn – Barbarka – Minoga – Zamłynie – Przybysławice – Sułkowice – Rzeplin – Cianowice – Smardzowice – Maszyce – Grębyńce – Korzkiew – Garliczka – Garlica Duchowna – Garlica Murowana – Witkowice – Prądnik Biały – Kraków (Stare Miasto);

- **529 – trasa żółta – pierwszorzędna**

Przebieg trasy: Poręba – Krawce – Mazurów – Niwki – Huby – Żelistawice;

- **557 – trasa niebieska – pierwszorzędna**

Przebieg trasy: Myszków – Świątówit – Gruchla – Kręciwilk – Mrzygłód – Poręba;

- **554 – trasa niebieska – pierwszorzędna**

Przebieg trasy: oraj – Jastrząb Rozparcelowany – Jastrząb – Siedlec Mały, skraj – Syrczyńska Niwa – Gężyn – Pustkowie Gężyńskie – Rosochacz – Koziegłowy – Koziegłówki – Rzeniszów, skraj – Markowice Łazy – Rzeniszów Łazy – rez. „Cisy” – Huta Szklana – Grable – Zabijak – Podkamienna Góra – Pińczyce – Pińczyckie Góry – Stara Huta – Będusz – Sikorka – Krawce – Poręba.

19.1.5. System parkingowy

Na system parkingowy miasta składają się:

- parking mieszczący kilkadziesiąt samochodów osobowych zlokalizowany przy Fabryce Urządzeń Mechanicznych Poręba przy ul. Zakładowej 2,
- parkingi towarzyszące zabudowie mieszkaniowej, usługowej, terenom przemysłowym oraz innym obiektom i terenom generującym ruch samochodowy,
- ogólnodostępne parkingi w centrum miasta,

- parkingi w liniach rozgraniczających dróg.

19.2. Infrastruktura techniczna

19.2.1. Gospodarka wodno-ściekowa

Poręba jest zaopatrywana z systemu wodociągu należącego do Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Porębie. Najważniejszym zadaniem MPWiK jest zaopatrzenie w wodę oraz zbiorowe odprowadzanie ścieków na obszarze gminy zgodnie z przyjętą Uchwałą Nr VII/63/19 z dnia 27 maja 2019 r. w sprawie: regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków obowiązującego na terenie Gminy Poręba. Stosownie z uchwałą obowiązkiem przedsiębiorstwa jest zapewnienie sprawności posiadanych urządzeń wodociągowych jak i kanalizacyjnych do realizacji odpowiedniej ilości wody pod odpowiednim ciśnieniem oraz w sposób ciągły i niezawodny. Zapewnienie odpowiedniej jakości dostarczanej wody do gospodarstw domowych i skuteczne odprowadzanie ścieków. Warunki te spełnia biorąc pod uwagę ochronę interesów odbiorców usług i wymagania ochrony środowiska jednocześnie optymalizując koszty.

Studnie głębinowe zasilają gminę w 100% w wodę. Aktualnie miasto zaopatrywane jest z następujących studni głębinowych:

- dwie studnie przy ul. Działkowej,
- studnia przy ul. Kolejowej

Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji eksploatuje mechaniczno – biologiczną oczyszczalnię ścieków umiejscowioną przy ul. Ks. Franciszka Pędzicha 12, która jednocześnie jest siedzibą firmy. Głównym zadaniem oczyszczalni jest oczyszczenie ścieków komunalnych, a więc mieszaniny ścieków bytowych oraz ścieków pochodzących z wód opadowych jak również roztopowych. W latach 80 – tych oczyszczalnia została zmodernizowana i jej przepustowość według projektu wynosi 1 415 m³/d. Osad gromadzony jest na poletkach osadowych, który magazynowany może być na okres 3 lat. Mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia ścieków przestrzega wymogi pozwolenia wodnoprawnego, co do jakości oczyszczonych ścieków odprowadzanych do rzeki Czarna Przemsza. Wody opadowe odprowadzane są poprzez dwa kolektory wody. Według pozwolenia wodnoprawnego ilość odprowadzanych wód opadowych sięga średniorocznie: kolektorem o średnicy $\varnothing 400$ – 2288 m³/dobę, a kolektorem $\varnothing 800$ - 17710 m³/dobę. Kolektory umieszczone są w centrum Poręby przy moście nad Czarną Przemszą (po jej obu stronach).

Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Porębie zleciło opracowanie dokumentacji projektowej oraz realizacji projektu, tj. budowy kanalizacji sanitarnej i przebudowy sieci wodociągowej w rejonie ulic Walentego Roździeńskiego oraz Wiejskiej. Termin realizacji zleconego projektu został ustalony na 30.11.2019 r.

19.2.2. Energia elektryczna

Przez teren Poręby przebiegają linie elektroenergetyczne należące i eksploatowane przez dwóch dostawców energii elektrycznej – Polskie Sieci Elektroenergetyczne S. A. oraz TAURON Dystrybucja S.A.

Polskie Sieci Elektroenergetyczne S. A. odpowiadają za:

- linię elektroenergetyczną 400 kV relacji Rogowiec – Tucznawa, Joachimów – Wielopole.

TAURON Dystrybucja S.A. odpowiada za:

- linie napowietrzne i kablowe średniego napięcia SN 15 kV;
- linie napowietrzne i kablowe niskiego napięcia nN 0,4kV;
- stacje transformatorowe SN/nN;
- rozdzielnie SN;
- infrastrukturę teletechniczną (kable teletechniczne ziemne, kanalizacja teletechniczna, światłowody).

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w gminie Poręba jest 4 391 odbiorców (gospodarstw domowych) korzystających z energii elektrycznej o niskim napięciu, a zużycie energii

elektrycznej o niskim napięciu wynosi 7 197,86 MWh (stan na 31.12.2017 r.), co w przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowi 835,02 kWh.

Polskie Sieci Elektroenergetyczne, właściciel sieci 400kV poinformował, iż

- sposób zagospodarowania terenu pod ww. linią i w jej pobliżu powinien uwzględniać wymogi określone m.in. w następujących przepisach: - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz.U. Nr 192 z 2003 r., poz.1883), - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych wartości hałasu w środowisku (Dz.U. nr 120, poz. 826 z 2007 r.), PN-E-05100 1:1998 Elektroenergetyczne linie napowietrzne. Projektowanie i budowa,
- w pasie technologicznym o szerokości 60 metrów dla odcinka linii 400 kV (po 30 metrów z każdej strony od osi linii mierząc poziomo i prostopadłe do osi) nie należy budować budynków mieszkalnych i lokalizować terenów przeznaczonych na stały pobyt ludzi.

Szczegółowe informacje dotyczące stref ochronnych od urządzeń energetycznych określają normy PN-E 5100-1:1998 oraz N SEP-E-003. Istota norm: regulacja nakazująca zachowanie odpowiednich odległości od istniejących urządzeń elektroenergetycznych. Bezpieczne dystanse pionowe i poziome przewodów elektroenergetycznych są zmienne i zależą od wielu czynników m.in. rodzaju linii i obiektu, jego przeznaczenia czy łatwości dostępu do części obiektu, w pobliżu którego przebiega linia, jak również warunków atmosferycznych i temperatury otoczenia.

19.2.3. Sieć ciepłownicza

Dostawcą energii ciepłej na terenie gminy Poręba jest Veolia Południe Sp. z o. o. z siedzibą w Tarnowskich Górach. Źródłem ciepła dla pokrycia potrzeb grzewczych i przygotowania ciepłej wody użytkowej jest Ciepłownia „Poręba” zlokalizowana przy ul. Zakładowej 2 wyposażona w dwa kotły wodne, które opalane są węglem kamiennym o mocy cieplnej zainstalowanej 9,315 MW. Większość gospodarstw domowych ocieplana jest z własnych źródeł ciepła.

19.2.4. Sieć gazowa

Zaopatrzenie miasta w gaz następuje poprzez infrastrukturę gazowniczą Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Zabrze oraz Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. Oddział w Świerklanach.

Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. na terenie gminy posiada:

- gazociąg wysokiego ciśnienia DN 250 PN 6,3MPa Trzebiestawice – Częstochowa (fragment nitki głównej),
- gazociąg wysokiego ciśnienia DN 250 PN 6,3MPa fragment odgałęzienia do stacji pomiarowej Zawiercie od gazociągu głównego Trzebiestawice – Częstochowa (w pobliżu zakresu opracowania),
- gazociąg wysokiego ciśnienia DN 50 PN 6,3MPa odgałęzienie od gazociągu głównego Trzebiestawice – Częstochowa do stacji gazowej Poręba,
- gazociąg wysokiego ciśnienia DN 50 PN 6,3MPa fragment odgałęzienia od gazociągu głównego Trzebiestawice – Częstochowa do stacji gazowej Zawiercie Marciszów,
- stacja gazowa Poręba

Strefa kontrolowana dla gazociągu głównego DN 250 PN 6,3MPa Trzebiestawice – Częstochowa zgodnie z projektem technicznym gazociągu i wynosi 17,5m na stronę. Natomiast dla odgałęzień: DN 50 PN 6,3MPa do SG Poręba i DN 50 PN 6,3MPa do SG Zawiercie Marciszów jest zgodna z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie (Dz. U. poz. 640 z dnia 04 czerwca 2013 r., załącznik nr 2, tabela nr 1).

Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. na terenie gminy posiada sieć gazową:

- średniego ciśnienia Ø315 PE relacji Olkusz – Częstochowa,

- średniego ciśnienia Ø250 PE i Ø250 stal relacji Poręba – Myszków,
- średniego ciśnienia:
 - stalowe Ø100, Ø80, Ø50, Ø40, Ø32, Ø25,
 - z rur polietylenowych Ø110, Ø90, Ø63, Ø50, Ø40, Ø32,
- niskiego ciśnienia:
 - stalowe Ø300, Ø200, Ø150, Ø125, Ø100, Ø80, Ø65, Ø50,
 - z rur polietylenowych Ø225, Ø160, Ø110, Ø90, Ø63.

Siec gazowa jest w dobrym stanie technicznym i może być źródłem gazu dla potencjalnych odbiorców znajdujących się na terenie objętym studium zagospodarowania przestrzennego. Przyszłe inwestycje związane z rozbudową sieci gazowej na terenie objętym studium będą realizowane w zależności od występowania przyszłych odbiorców, spełniających odpowiednie warunki techniczne podłączenia do sieci gazowej oraz spełniających warunki opłacalności ekonomicznej.

19.2.5. Ropociąg

Od maja 2019 roku rozpoczęto prace projektowe zadania pn. Budowa rurociągu produktowego Boronów – Trzebinia. Inwestycja ta jest przedłużeniem istniejących rurociągów produktowych Płock – Koluszki – Boronów aż do rafinerii w Trzebinii. Realizacja inwestycji PERN S.A. zaplanowana została na lipiec 2020 – grudzień 2021.

Jest to ważny projekt dla gminy Poręba ze względu na jego przebieg oraz ograniczenie ruchu ciężarówek na drogach gminnych. Trasa rurociągu przebiega przy północno – zachodniej granicy gminy. Długość rurociągu to ok. 95 km o średnicy DN 250 mm.

19.2.6. Gospodarka odpadami

Podstawy prawne regulujące gospodarkę odpadami komunalnymi na terenie gminy stanowią: regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie miasta Poręba oraz uchwały dotyczące systemu gospodarowania odpadami w gminie.

Za odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości z terenu gminy Poręba odpowiedzialna jest Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.

Zgodnie z Regulaminem utrzymania czystości i porządku na terenie miasta Poręba przyjętym Uchwałą Nr XXVIII/160/16 Rady Miasta Poręba z dnia 27 czerwca 2016 r. w mieście ustanowiono selektywne zbieranie i odbieranie odpadów komunalnych według następującego podziału: papier i tektura; szkło; plastik, metalem odpady wielomateriałowe; odpady ulegające biodegradacji, w tym odpady zielone. Pozostałe frakcje odpadów komunalnych należących do selektywnego segregowania odpadów to: zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny; zużyte baterie i akumulatory; meble i inne odpady wielkogabarytowe; odpady budowlane i rozbiórkowe; przeterminowane leki i chemikalia; zużyte opony. Odpady te mieszkańcy mogą dostarczać do Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów komunalnych (PSZOK), który zlokalizowany jest przy ul. ks. Franciszka Pędzicha 12.

19.2.7. Telekomunikacja

Na terenie gminy Poręba zlokalizowane są urządzenia i linie telekomunikacyjne telefonii stacjonarnej. Istniejący system telekomunikacyjny jest w dobrym stanie technicznym, zapewniając bogatą ofertę usług obecnym klientom. Istnieją możliwości zwiększenia zasięgu obsługi, stosownie do występującego zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne poprzez rozbudowę istniejącej infrastruktury telekomunikacyjnej. Swoje anteny operatorzy w gminie Poręba umieścili przy:

- ul. Wojska Polskiego 7a (na dachach silosów) – sieci Play;
- ul. Zakładowa 2 (na dachu budynku) – sieci: Orange, T-Mobile.

Aktualnie w Urzędzie Miasta Poręba trwa postępowanie dotyczące wydania decyzji celu publicznego dla inwestycji pn. Budowa stacji bazowej telefonii komórkowej na działce nr 41 położonej w Porębie przy ul. Krawieckiej 21 w obrębie Dziechciarze. Wniosek został złożony 17 lipca 2017 r.

20. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego na obszarze miasta zapisane zostały zadania służące realizacji ponadlokalnego celu publicznego:

- zadania wynikające z objęcia linii kolejowej przebiegającej przez gminę Poręba projektem „Rewitalizacja linii kolejowej nr 182 Tarnowskie Góry – Pyrzowice (dojazd do lotniska) – Zawiercie”;
- zadania wynikające z zapewnienia spójnej sieci dróg/tras przebiegających przez całe województwo śląskie;
- zadania wynikające z zapewnienia płynnych przesiadek komunikacyjnych w województwie śląskim;
- zadania wynikające z utrzymania i zapewnienia płynnej komunikacji kołowej drogami krajowymi, w tym ze szczególnym uwzględnieniem budowy obwodnicy w Porębie;
- zadania wynikające z bezpieczeństwa paliwowego, ze szczególnym uwzględnieniem budowy rurociągu paliwowego relacji Boronów – Trzebinia przebiegającego przez teren miasta Poręba.

21. Ochrona przeciwpowodziowa

Na obszarze gminy Poręba nie stwierdzono występowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią w oparciu o zapisy Ustawy Prawo wodne z dnia 20 lipca 2017 r. (Dz. U. 2021 poz. 624). Zgodnie z art. 16 pkt 34 za obszary szczególnego zagrożenia powodzią rozumie się:

- a) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
- b) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,
- c) obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne,
- d) pas techniczny.

22. Wpływ uwarunkowań na ustalenie kierunków i zasad zagospodarowania przestrzennego gminy

W części dotyczącej uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego określono:

- 1) rangę gminy i jej strukturę osadniczą;
- 2) wnioski z dotychczasowego przeznaczenia i zagospodarowania terenów oraz stanu ładu przestrzennego;
- 3) wnioski ze stanu prawnego gruntów;
- 4) stan systemu komunikacji;
- 5) stan systemów infrastruktury technicznej;
- 6) stan środowiska z uwzględnieniem wymogów ochrony środowiska;
- 7) geologię obszaru i zasoby wód podziemnych oraz kopalin;
- 8) obszary chronione na podstawie ustawy o ochronie przyrody;
- 9) stan dziedzictwa kulturowego i jego ochrony;
- 10) obiekty i tereny chronione na podstawie przepisów odrębnych;
- 11) warunki życia mieszkańców;
- 12) potrzeby i możliwości rozwoju gminy;
- 13) zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia;
- 14) odniesienie do gminy Poręba w Strategii Rozwoju i Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego;
- 15) zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

Wpływ na możliwości realizacji celów rozwoju gminy oraz ustalenie kierunków i zasad zagospodarowania przestrzennego mają następujące uwarunkowania:

- położenie gminy w województwie śląskim, w sąsiedztwie istotnych jednostek miejskich (Siewierz, Zawiercie, Myszków) przyczynia się do postępującej presji urbanizacji, która stwarza szansę rozwoju miasta oraz umacnia powiązania gospodarcze;
- obecny przebieg drogi krajowej nr 78, o układzie równoleżnikowym, zapewnia na sprawne połączenie komunikacyjne z sąsiednimi gminami;
- planowany przebieg obwodnicy drogi krajowej nr 78, o układzie równoleżnikowym, który ma za zadanie usprawnienie i upłynnienie ruchu pojazdów oraz odciążenie centralnej części gminy od nadmiernego ruchu pojazdów, zwłaszcza o większym tonażu;
- ze względu na niewielką powierzchnię ujętą w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, zagospodarowanie terenów gminy do tej pory było głównie realizowane w oparciu o wydawanie warunków zabudowy;
- wpływ na atrakcyjność gminy ma niewątpliwie zróżnicowany charakter zagospodarowania i użytkowania terenu, tj. rozległe tereny rolnicze w północnej części obszaru, tereny lasów i zadrzewień w części południowej i centralnej, ciek wodny w części centralnej obszaru, główne połączenia komunikacyjne (droga krajowa, szlak kolejowy) w centralnej części obszaru, główny rozwój zabudowy mieszkaniowej i usługowej zlokalizowany na północ od drogi krajowej nr 78;
- korzystne dla mieszkalnictwa i funkcji rekreacyjno-sportowej warunki przyrodniczo-krajobrazowe;
- wprowadzenie ograniczeń w sposobie zagospodarowania terenów zabudowy (intensywność, rodzaj usług i zakładów produkcyjnych, rozmieszczenie programu tak, aby nie dopuścić do degradacji wartości przyrodniczych obszaru gminy);
- określenie przydatności terenów do zabudowy uwzględniającej uwarunkowania przyrodnicze;
- brak eksploatacji górniczej;
- rozwijający się rynek pracy, głównie w sektorze prywatnym usługowym;
- występowanie obiektów i obszarów chronionych na podstawie przepisów odrębnych tj. obiektów i obszarów przyrodniczych oraz dóbr dziedzictwa kulturowego;
- rozwinięta istniejąca i planowana sieć dróg lokalnych;
- zaawansowanie w rozwój lokalnej sieci infrastruktury technicznej;
- przebieg planowanej inwestycji o znaczeniu ponadlokalnym, tj. budowa rurociągu paliwowego relacji Boronów - Trzebinia;
- ograniczeń zagospodarowania terenów wynikających z: terenów zamkniętych od kolei, stref technicznych napowietrznych linii elektroenergetycznych, stref od cmentarzy, czy też stref ograniczeń wysokości zabudowy lotniczych urządzeń naziemnych.

Wiele aspektów pozytywnie świadczy o przewadze rozwojowej i potencjalne osadniczym mniejszych miast, położonych w województwie wysoce zurbanizowanym, a jednocześnie zlokalizowanym poza centralnymi strefami miejskich obszarów funkcjonalnych ponad dużymi ośrodkami miejskimi położonymi w centrum konurbacji. Stale wzrastająca mobilność ludności oraz nowoczesny styl życia wpływają na wzrost atrakcyjności obszarów zlokalizowanych w oddaleniu od dużych ośrodków miejskich. Gminy, takie jak Poręba, okazują się zatem właściwym rozwiązaniem dla osób liczących się z codzienną migracją do pracy, którzy wybierają atrakcyjne, uporządkowane i bezpieczne lokalizacje do osiedlenia się.

Władze miasta Poręba stawiają na ciągły, jednostajny rozwój gospodarczy i społeczny. Na podstawie danych dotyczących struktury dochodów i wydatków gminy, konsumpcji dóbr, warunków mieszkaniowych i wyposażenia w dobra trwałego użytkowania można przyjąć, iż warunki życia ludności są zadowalające. Populacja obszaru nawiązuje do ogólnokrajowych trendów, takich jak ubytek ludności czy też starzenie się społeczeństwa. Obecnie miasto charakteryzuje się umiarkowanie korzystną strukturą ludności w porównaniu z miastami centralnych stref miejskich obszarów funkcjonalnych. W ostatniej dekadzie obserwowany jest wzrost liczby osób osiedlających się w mieście, co świadczy o wysokiej atrakcyjności Poręby jako lokalizacji zamieszkania. Pozytywnym zjawiskiem jest zmniejszający się udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Spośród wszystkich pracujących najwięcej osób zatrudnionych jest w handlu i naprawie pojazdów samochodowych, przemyśle oraz w budownictwie. Stale wzrasta również odsetek mieszkań

korzystających z dostępu do mediów. Mieszkańcy mieszkają w coraz większych oraz lepiej wyposażonych mieszkaniach.

Tereny objęte zmianą Studium mają dodatkowo przyczynić się do zwiększenia rozwoju obszarów zurbanizowanych miasta Poręba. W centralnej części miasta powstaną dwa nowe obszary osadnicze, umożliwiające realizację zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo-usługowej. Tereny te predysponowane są do zabudowy ze względu na bliskość już istniejącej zabudowy oraz dostęp do infrastruktury technicznej, która stosunkowo niewielkim nakładem prac może tutaj zostać rozbudowana. Teren położony w południowej części miasta obejmuje swym zasięgiem istniejący zakład karny, będący obecnie w rozbudowie. Zmiana Studium ma na celu umożliwienie dalszej jego rozbudowy, w tym rozszerzenia funkcji o możliwość lokalizacji hal produkcyjnych sytuowanych wyłącznie na potrzeby zakładu karnego. Dodatkowo zwiększenie obszaru zakładu umożliwi zapewnienie wzrostu bezpieczeństwa i zachowanie stosownego buforu pomiędzy ogrodzeniem zakładu a zadrzewieniami.

Potrzeby i możliwości rozwoju przestrzennego gminy Poręba

Analiza potrzeb i możliwości rozwoju gminy Poręba w odniesieniu do wskazań wojewódzkiego planu zagospodarowania przestrzennego i innych opracowań strategicznych (krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych) oraz rzeczywistych uwarunkowań lokalnych, prowadzi do następujących wniosków:

- Gmina znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie stref miejskich obszarów funkcjonalnych.
- Na terenie gminy wskazano znaczne zasoby terenów mieszkaniowych będące obszarami potencjalnego rozwoju zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej o dobrych warunkach krajobrazowych.
- W obecnej niepewnej sytuacji demograficznej gmina wypada przeciętnie w porównaniu z sąsiednimi (podobnie rozwiniętymi) ośrodkami miejskimi biorąc pod uwagę liczbę napływowych osadników.
- Rolnictwo nie ma istotnego znaczenia dla gospodarki na terenie gminy Poręba ze względu na znaczne powierzchnie stanowiące nieuprawiane tereny rolne,
- Na terenie gminy istnieją obszary potencjalnego rozwoju aktywności gospodarczej (produkcyjno-magazynowej) cechujące się umiarkowanymi warunkami komunikacyjnymi. Obszary te są interesujące dla inwestorów, jednak gmina musi stale dbać o swoją konkurencyjność względem gmin sąsiednich.
- Na terenie gminy występują udokumentowane złoża surowców, jednak nie jest prowadzona ich eksploatacja.
- Gmina Poręba stanowi istotne ogniwo w kwestii przesyłu paliw płynnych, tj. rurociągu paliwowego Boronów – Trzebinia, której nitka będzie przebiegać przez obszar gminy.
- Przez teren gminy przebiegać będzie obwodnica drogi krajowej nr 78 usprawniająca przepływ komunikacyjny.
- Dobre walory krajobrazowe i zachowane zabytki budownictwa mogą przyczynić się do dynamicznego rozwoju turystyki pieszej, rowerowej, konnej, jak również krajoznawczej.
- Polityka przestrzenna gminy powinna uwzględniać zmieniającą się sytuację gospodarczą w kraju, w tym niepewne warunki demograficzne. Przestrzeń gminy, jako dobro naturalne i ograniczone (nieodnawialne), powinna podlegać ochronie poprzez gospodarkę racjonalną i oszczędną.